

Pedagogia culorii albastre în Europa. Transversalitate și transculturalitate

Parteneriat strategic Erasmus+
Rute albastre din Europe:
transversalitatea învățării și transculturalitatea limbajului

Această publicație reflectă doar punctul de vedere al autorilor săi.
Nici Agenția Națională Erasmus +, nici Comisia Europeană nu sunt responsabile
de folosirea informațiilor conținute.

CUPRINS

Introducere	p.5
-------------------	-----

Literatură, scriere, poezie

La Giverny, de la explorarea senzorială a culorii albastre la carnetul de cuvinte	p.9
La curtea ducilor de Este: ceramica albastră	p.11
Artă poștală "albastru ca o grădină fără frontiere"	p.13
Artă poștală. Fabricarea plicurilor	p.15
"Dragă prietene, îți scriu ..."	p.17
Schimburi culturale pline de "dulceață"	p.19
Glosar al culorii albastre	p.21
Haïku albastru	p.23
Interviu cu artistul plastic Joana Vasconcelos	p.25
Inventar poetic al culorii albastre	p.27
Inventarea unei plante din ierbarul albastru	p.29
Albastrul cernelei: a scrie cu culoarea, a picta cu cuvintele	p.31
Povestioare albastre	p.33
Piese albastre alese	p.35
Mică antologie poetică bleumarin	p.37
"Dacă spun albastru" paleta de cuvinte pentru gradina albastră	p.39
O istorioară albastră și transparentă	p.41
O carte în interiorul meu "Povestiri despre apă"	p.43
O carte colectivă despre istoria culorii albastre	p.45

Arta spectacolului și arte vizuale: cinema, fotografie, expoziții, teatru

Cinema în grădina albastră	p.47
Ruta albastră în cinematografie	p.49
Animație albastră <i>Stop motion</i>	p.51
Albastrul digital	p.53
Fotografierea ceramicii <i>chigiana</i>	p.55
Culoarea interioară, între oglindă și emoție	p.57
Apă limpede, proaspătă și dulce... Itinerariu fotografic	p.59
Cuvinte și sentimente în albastru	p.61
Albastru <i>Made in Italy</i>	p.63
<i>Nel blu dipinto di blu</i>	p.65
<i>Seaside</i> în albastru	p.67
"Pictarea" unei grădini cu lumină colorată	p.69
Covor albastru	p.71
Instalație interactivă albastră cu <i>kinect</i>	p.73
<i>Transcultural Carpet Blue</i>	p.75
Labirintul tarot, între logică și arcanе	p.77
<i>Forme nel verde</i> în San Quirico d'Orcia: grădina Europei	p.79
De la albastrul oceanului la <i>Medeea</i>	p.81
Albastrul pe scena	p.83

Artele patrimoniului: mozaic, ceramica, imprimare pe pânză

Covor albastru din mozaic	p.85
Mozaicuri și pixeli albaştri	p.87
Realizarea unui azulejo albastru în Granada	p.89

Albastrul în ceramica din Alhambra	p.91
Albastrul în Sevilla. <i>L'Azulejo de arista</i>	p.93
Realizarea unui reportaj despre ceramica albastră din Talavera de la Reina	p.95
Ceramică albastră de Ravenna	p.97
Albastrul ceramicii toscane	p.99
Peisaje și motive albastre în ceramica <i>chigiana</i>	p.101
Pictura <i>azulejos</i> din portugalia cu pigment albastru de cobalt	p.103
Albastrul în ceramica tradițională românească	p.105
Albastrul imprimat pe pânză	p.107

Arte plastice: pictură, sculptură

Nuanțe de albastru	p.109
Din grădina Giverny la pictura murală	p.111
Albastrul Bălașa	p.113
Albastrul Magritte	p.115
„Străluciri de cer“ în căutare de albastru în cerul lui Correggio, Parmigianino, Mantegna, Giotto	p.117
Albastrul Giotto pe teritoriul Ravennei	p.119
Albastrul Europei în mitologie	p.121
Albastrul de Săpânța	p.123
În fața albastrului de Voroneț: scriere și pictură	p.125
Culoarea indigo	p.127
Vopsitoria albastră	p.129
„Respirați albastrul” prin ochi de copil spre cer, mare	p.131
Poeme vizuale inspirate din povestioare despre culoarea albastră	p.133
Realizarea unor sculpturi pe tema mitului <i>Răpirii Europei</i>	p.135

Matematică, Știință și Tehnologie

Artă, matematică și știință în albastru	p.137
Origami albastru deschis	p.139
Proiect albastru pe <i>Pinterest</i>	p.141
<i>Blue Oceanium</i>	p.143
În azurul cu tentă albastră	p.145
De la floare la culoarea albastră: plantele tinctoriale	p.147
Flori albastre ... flori de câmp	p.149
Ierbar virtual albastru	p.151
Ierbarul virtual cu plante cu flori albastre din Val d'Orcia	p.153
Ilustrare științifică de la albastrul lagunei Ria Formosa	p.155
Drumeție albastră la <i>văile suspendate</i>	p.157
<i>Val d'Orcia</i> , o mare de argila	p.159
Compunerea culorilor cu discul Newton	p.161
Viziunea culorii	p.163
Culorile curcubeului: descompunerea luminii albe	p.165
Sinteza aditivă a culorilor	p.167

Ilustrații	p.169
-------------------------	--------------

Autorii fișelor pedagogice	p.171
---	--------------

Cursanți	p.173
-----------------------	--------------

INTRODUCERE

Pedagogia culorii albastre din Europa. Transversalitate și transculturalitate este o lucrare concepută din proiectarea, punerea în comun și schimbul de practici educaționale centrate pe utilizarea culorii albastre ca vector pentru dezvoltarea competențelor-cheie ale adulților slab calificați.

Este o lucrare colectivă cu 80 de fișe pedagogice în 5 limbi scrise de experți în formarea profesorilor și a educației culturale, în cadrul Parteneriatului strategic Erasmus + Rutele albastre în Europa: învățare transdisciplinară și transculturalitate a limbajului. Acest parteneriat asociază opt organizații europene implicate diferit în educația adulților și în formarea cadrelor didactice:

- Sección de Educación Permanente Pablo Freire, Maracena Granada, Espagne,
- Association Paysage et Patrimoine sans frontière, Saint-Germain-en-Laye, France,
- Fondazione Tagliolini, San Quirico d'Orcia, Italie,
- Università popolare La Sorgiva, Montecchio Emilia, Italie,
- Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italie,
- Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugal,
- Asociația Accentul Circumflex, Bacău, România,
- Colegiul Tehnic de Comunicații N.V.Karpen, Bacău, România.

Pedagogia culorii albastre din Europa. Transversalitate și transculturalitate reprezintă un instrument destinat a ajuta profesorii și educatorii să gestioneze grupuri diversificate de cursanți și să pună în valoare noi modalități de optimizare și perfecționare a pedagogiei lor. Aceste abordări încurajează abordările transversale construite în jurul aceleiași teme: culoarea albastră. Dezvoltarea competențelor-cheie se bazează pe transversalitatea învățării și transculturalitatea limbajelor acestei culori în Europa.

Transversalitatea învățării și dezvoltarea competențelor cheie

Această carte colectivă prezintă o serie de abordări inovatoare care contribuie la dezvoltarea competențelor-cheie ale cursanților. Aceste competențe sunt cele care stau la baza dezvoltării personale, incluziunii sociale, cetățeniei active și ocupării forței de muncă: o combinație de cunoștințe, abilități și atitudini adecvate fiecărui context. Deoarece aceste competențe ar trebui dobândite de toți, o recomandare a Parlamentului European și a Consiliului din 18 decembrie 2006 a propus un cadru de referință pentru statele membre pentru a asigura integrarea lor în educație și învățarea și formare pe tot parcursul vieții.

În *Pedagogia culorii albastre din Europa*, fiecare din fișele pedagogice ale cărții pune în joc aceste competențe-cheie, care sunt transversale pentru întregul volum.

Sensibilitate și exprimare culturală. Această competență este exercitată în fiecare dintre strategiile educaționale propuse în carte. Se bazează pe culoarea albastră ca vector de expresie creativă a ideilor, experiențelor și emoțiilor sub diferite forme, ca literatura, artele vizuale, cinematografia, fotografia, expoziția, arta spectacolului, artele patrimoniului, științele ...

Competență digitală. Se referă la fiecare activitate. Aceasta implică stăpânirea tehnologiilor de informare și comunicare, în care utilizarea tehnologiei digitale este în

serviciul unui proiect personal și creativ legat de culoarea albastră: utilizarea tehnologiei digitale în ierbarul virtual, instalarea interactivă, fotografie, catalog, carnetul digital, prezentarea unui proiect ...

Competențe matematice și abilități de bază în domeniul științei și tehnologiei.

Competența matematică se dezvoltă din descoperirea și observarea geometriei prezente în natură, în articularea ei cu științele și artele prin culoarea albastră. Abilitățile de bază ale științei și tehnologiei se bazează pe stăpânirea, utilizarea și aplicarea cunoștințelor și metodologiilor utilizate pentru a explica legile viziunii culorii, rolul său în natură. Această înțelegere contribuie la construirea responsabilității fiecărui individ ca cetățean pe Pământ.

Comunicarea în limba maternă. Această competență este transversală în toate fișe pedagogice ale cărții. Este capacitatea de a exprima și interpreta, atât oral cât și în scris, concepte, gânduri, sentimente, declarații motivate de explorare a câmpului cultural al culorii albastre: inventar, carnet, istorie, poveste, glosar, catalog, interviu, scrisori ...

Competențe bazate pe propriul management al învățării al cursantului însuși:

- **A învăța să înveți**, atât individual cât și în grup.
- **Competențe sociale și civice**, dezvoltarea sentimentului de apartenență la țara sa, la Uniunea Europeană, în respectul datorat diversității alegerilor fiecăruia și a opțiunilor sale personale.
- **Spiritul de inițiativă și întreprinzător**: aptitudini de creativitate, inovare în managementul propriilor proiecte

Planul acestei cărți a fost construit din aceste competențe-cheie transversale tuturor activităților pedagogice, regrupate în cinci capitole principale:

- Literatură, scriere, poezie.
- Artele spectacolului și arte vizuale: cinematografie, fotografie, expoziție, teatru
- Artele patrimoniului: mozaic, ceramica, imprimare pe țesătură,
- Arte plastice: pictura, sculptura,
- Matematică, științe și tehnologie.

Transculturalitatea limbajelor culorii albastre

Competențele dezvoltate de strategiile educaționale ale acestui instrument educațional se măsoară și prin capacitatea elevilor de a înțelege transculturalitatea culorii albastre, care este ilustrată prin diferite limbaje care se articulează în mod diferit în funcție de țară și cultură.

Aceste limbaje explorează rutele albastre de la cele mai vechi, modelate de mări și fluvii sau săpate de drumurile antice romane, până la cele mai recente, desenate de artiști, prin mozaic, ceramica, film, pictură, sculptură, literatură, teatru, artă digitală, expoziții, poezie, imprimare pe pânza ...

Rutele albastre trec în această carte, prin practicile non-europene, de la metodele de vopsire Shibori la albastrul bisericilor albastre de la Yaroslav, trecând prin figurile de

haiku și tsuru care difuzează până la noi expresia culturilor foarte vechi, din India, Rusia, Africa, China, America, Indonezia, Japonia ...

Grație parteneriatul Erasmus+, o rețea de drumuri albastre tocmai a fost creat în întreaga lume, prin intermediul artelor și științelor, al literaturii și poeziei, al peisajului și patrimoniului, ca nenumărate poduri între țările noastre.

Aline Rutily
Redactor-șef al lucrării colective
Asociația Peisaj și Patrimoniu fără Frontiere
Saint-Germain-en-Laye, Franța

LA GIVERNY, DE LA EXPLORAREA SENZORIALĂ A CULORII ALBASTRE LA CARNETUL DE CUVINTE

PROIECT

Practici în stăpânirea limbii placând de la "paleta" de cuvinte dezvoltată în grădina lui Claude Monet la Giverny în aprilie-mai, un moment în care albastrul predomină.

PUBLIC

Adulți cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani fără profesie, care au nevoie să-și îmbunătățească calificările și competențele cheie, pentru integrarea lor profesională viitoare

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și de bază în știință și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenorial
- Comunicare într-o limbă străină

OBIECTIVE

- Contribuția la o mai bună stăpânire a limbii prin motivarea exprimării verbale
- Învățarea lecturii grădinii lui Claude Monet, între plante și pictură.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Grădina și casa lui Claude Monet la Giverny
<http://Fondation-Monet.com/Giverny/Le-Jardin-deau/>
- Picturile lui Claude Monet de la Muzeul Orangerie din Paris
<http://www.Musee-Orangerie.fr/fr/article/Visite-virtuelle-des-Nympeas>

MATERIAL

Oglinzi, rame, carnete și creioane, aparate de fotografiat

DESFĂȘURARE

- Explorare senzorială

Folosind oglinzi și rame, adulții sunt invitați, în grupuri de doi, să exploreze grădina, texturile și culorile sale, notând succesiv cuvintele care le vin în minte.

Diferite de timp a grupului sunt propuse:

- **În fata casei:** Stabilirea pe pastel a unei "palette de culori" pentru a "spune" grădina, pornind de la varietatea și luminozitatea culorilor albastre ale plantelor. Scoateți nume de plante – rurale și comune - conform informațiilor disponibile în grădina

- **În grădina de apă**, Conștientizarea faptului că această grădină creată ca o pictură vie are o importanță capitală în opera pictorului: regăsim aici ceea ce caracterizează utilizarea culorii albastre: culori amestecate, fluiditatea formelor care pot fi văzute în seria sa de tablouri "Nuferii"

- **Punerea în funcțiune a *Carnetului de cuvinte***: lectura cuvintelor într-un spațiu ales din grădina. Însușirea << grădinii albastre >> trece astfel prin limbajul gestual și verbal.

EXTENSIE

Elevii elaborează:

- un "inventar verbal de grădină" pe care îl vor putea folosi pentru a construi texte în carnetul personal,

- un ierbar personal al plantelor observate, fotografiate sau desenate în grădină pe care îl vor posta online.

Aceștia sunt astfel motivați să descopere operele lui Claude Monet, în special seria de nuferi și decorațiunile de la Muzeul Orangerie.

EVALUARE

Acesta are în vedere capacitatea de

- a-și îmbogăți câmpul semantic în raport cu grădina și culoarea albastră

- a-l utiliza în texte,

- a "citi" grădina lui Claude Monet, piesele sale diferite, legăturile sale cu demersurile pictorului.

ALT PUBLIC-ȚINTĂ

Acest modul a fost, de asemenea, implementat pe un public școlar - elevi din ciclul primar de 8-9 ani.

Autor: Aline Rutil, Jean Soulier

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

LA CURTEA DUCILOR DE ESTE: CERAMICA ALBASTRĂ

PROIECT

Realizarea unui catalog virtual de elemente cu motive albastre, pe baza cunoștințelor dobândite în cadrul atelierelor de lucru din cadrul Muzeului de Ceramică. Alegerea tema este sugerată de descoperirea ceramicii în timpul lucrărilor de restaurare ale castelului Montecchio Emilia, care a fost o garnizoană a Ducilor de Este.

PUBLIC

Tinerii dezavantajați care trebuie să-și dezvolte competențele cheie pentru o mai bună socializare

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă,
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale

OBIECTIVE

- Cunoașterea istoriei teritoriului și a elementelor istorice ale ceramicii în Ducatul de Este.
- Cunoașterea materialelor, tehnicilor și fazelor de elaborare
- Determinarea diferitelor tipuri de decorațiuni
- Extinderea competențelor prin utilizarea tehnologiilor informatice
- Îmbogățirea repertoriului de tehnici în artele vizuale

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Ceramica albastră a muzeului de pe teritoriul fostului Ducat de Este

MATERIAL

Grilele de observare, camere video, carnete, creioane colorate, foi de desen, reproduceri din catalog, farfurii, placi, de teracota, pensoane, vopsele ceramice

DERULARE

- Observați colecțiile de ceramică artistică de Faenza, Ferrara și Modena și descoperiți în atelier câteva tehnici de fabricare.
- Căutați documentație istorică și iconografică despre Ducatul de Este și despre ceramica de Emilia, în special ceramica de Este.
- Atelier artistic: elaborați o colecție de motive albastre folosind pictura și desenul.
- Adunați pe un panou colectiv toate motivele.
- Creați un carbet personal sau un catalog virtual personal pentru a-l posta online

EXTINDERE

- Ateliere de scriere: scrierea de texte și legende pornind de la imaginile ceramicii de Este din castelul Montecchio Emilia.
- Expoziție online cu carnetele

EVALUARE

Evaluarea măsoară capacitatea publicului de:

- a înțelege procesul de fabricare a ceramicii,
- a stăpâni gestul în diferitele tehnici grafice utilizate în decorarea ceramicii.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul este oferit de asemenea colegiilor și școlilor, studenților din școlile de artă

Autori: Graziano Pompili, Luciana Di Nisio
Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

ARTĂ POȘTALĂ "ALBASTRU CA O GRĂDINĂ FĂRĂ FRONTIERE"

PROIECT

Crearea de plicuri pe tema "Albastru ca o grădină fără frontiere" ... care urmează să fie schimbate în întreaga Europă, cu corespondenți.

PUBLIC

Adulți în educație continuă
Elevii de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Abilități sociale și civice

OBIECTIVE

Asimilarea plicului poștal ca suport, material și instrument de exprimare.
Îmbogățirea repertoriului tehnicilor picturale.
Descoperirea artei poștale

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Lucrări de artă poștală, în special plicuri, unde este ilustrată culoarea albastră, uneori realizată de artiști celebri precum Yves Klein sau Henri Matisse. Multe site-uri web sunt dedicate artei poștale.

MATERIAL

- Plicuri.
- Reviste de decupat.
- Elemente diferite de lipit: textile, lână, perle ...
- Vopsea: guașe, cerneală, vopsea acrilică ...
- Plexiglas, clei, foarfece, creioane, perii ...

DERULARE

În prealabil:

- Descoperiți arta poștală și multe sale forme
- Elaborați unui proiect de corespondență care să motiveze implementarea atelierelor de artă poștală.
- Realizați, din imagini și fotografii ale grădinilor albastre, palete de culori, modele de eșantionare. Apoi utilizați aceste "palete".

Ateliere de creație

- Cu cerneluri, umeziți mai întâi suprafața plicului, apoi distribuiți culorile prin pete. Lăsați să se usuce, apoi desenați contururile fiecărui motiv vegetal, mai întâi cu o linie fină de creion, apoi cu un marcator fin.
- Cu vopsea: desenați flori în creion, apoi pictați cu guașă; lăsați să se usuce, apoi vopsiți culoarea de fundal.
- Cu modelele decupate, compuneți o fotocopie pe fiecare plic amplasat, unul câte unul, în copiator. Colorați unele modele în creioane, pastel sau acuarelă.

EXTENSIE

Scrieți texte pe care să le plasați în plicuri, legate de tema Grădinii Albastre

EVALUARE

se va concentra pe capacitatea de:

- a-și îmbogăți repertoriul tehnicilor și să le reutilizeze,
- a-și spori cunoștințele despre arta poștală,
- a se motiva să scrie, să mențină o corespondență.

ALTE GRUPURI ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor: Aline Rutily

Asociația *Peisaj și patrimoniu fără frontiere*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

ARTĂ POȘTALĂ. FABRICAREA PLICURILOR

PROIECT

Pe urmele artiștilor de Art Poștală, se caută, în acest modul, a experimenta diferite procedee de fabricare a plicurilor: recrearea materiei, redefinirea formatului și a modului de pliere.

PUBLIC

Adulți în educație continuă
Elevi de la școală la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Asimilarea plicului poștal cu un proiect artistic, așa cum fac artiștii artei poștale
- Îmbogățiri repertoriul de tehnici care articulează scrierea și pictura
- Îmbogățirea lexicul legat de culoarea albastră
- Dezvoltarea capacității de a comunica în scris

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

- Albastrul în patrimoniul cultural local și european
- Lucrările artiștilor în arta poștală care folosesc culoarea albastră ca Marie Morel sau Yves Klein

MATERIAL

- Pictură, cerneală, pastel, markere
- Materiale albastre: diverse hârtii, țesături, pagini de reviste, imagini fotocopyate ale lucrărilor albastre din patrimoniul local și european
- Unelte: lipici, foarfece, pensoane, role, spatule,

DERULARE

Prezentarea unor lucrări ale Artei Poștale

Arătați aceste lucrări ale unor artiști care pot fi sculpturi, picturi, colaje, asamblaje, cărora Poșta, prin toate semnele aditionale (etichete, timbre, ștampile) le aduce o noua „haină”: Arta Poștală.

Primele plicuri făcute de fabricanții de hârtie din Anglia în secolul al XIX-lea au fost ilustrate cu motive create uneori de pictori. Pe 6 mai 1840, în același timp cu prima ștampilă "*One penny black*", a fost emis un plic proiectat de pictorul Mulready. Nu este surprinzător faptul că artiștii din secolul al XX-lea, precum Yves Klein, Henri Matisse și Marie Morel, si-au însușit plicul ca obiect al creației.

Recrearea materialului pentru plic

- Găsiți și utilizați materiale albastre din care să tăiați plicuri (țesături, hârtie tipărită, hărți geografice, partituri muzicale ...), plecând de la un șablon (un plic desfășurat). Raportați acest șablon. Decupați plicul. Reluați câteva detalii pentru a le picta, pastela...

- Fabricați materialul albastru al plicului: pastă de hârtie colorată, țesătură lipită sau cusută, colaj de hârtie de diferite grosimi și folii transparente. Apoi procedați ca mai sus.

Redenumirea dimensiunii și a modului de pliere al plicului

- Căutați, prin tăierea și lipirea diferitelor hârtii albastre, forme multiple pentru plicuri: hârtie pliată, adunată, cusută, închisă cu legături, noduri ...
- Creați plicuri de scrisori pliate pe tema albastrului. Scrieți o scrisoare ilustrată de colaje și pictura. Apoi, căutați diferite moduri de a plia scrisorile pentru a obține plicuri. Pictați zonele noi create prin pliere.
- Creați mesaje albastre pentru a le dezvălui prin transparenta, punându-le în plicuri create din materiale translucide.

EXTENSIE

- Atelier de scriere de texte și scrisori "albastre" pentru a le trimite,
- Realizarea de obiecte poștale

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de a

- asimila plicul poștal ca un proiect artistic personal,
- îmbogăți repertoriul tehnicilor care articulează scrierea și pictura,
- îmbogăți lexicul legat de culoarea albastră
- dezvolta capacitatea de a comunica în scris

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor: Aline Rutily

Asociația « *Paysage et Patrimoine Sans Frontière* », Saint-Germain-en-Laye, Franța

DRAGĂ PRIETENE, ÎȚI SCRIU ...
CUNOAȘTEREA ȘI UTILIZAREA ARTEI POȘTALE PENTRU A
COMUNICA ÎN MOD CREATIV

PROIECT

Propune o modalitate personala și plina de scriere, digitala, standardizata și anonima. Arta poștală permite exprimarea artistica prin motivarea comunicării scrise cu corespondenți străini.

PUBLIC

- Adulți în reintegrare
- Elevi de la școala primară "E. De Amicis" din Montecchio Emilia în continuarea proiectului ministerial "Rigenerando: generazioni a confronto"

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

- Comunicarea emoțiilor oral și în scris
- Lucrul în perechi și în grupuri mici
- Utilizarea diferitelor moduri de comunicare: artă poștală și scriere creativă.
- Realizarea de colaje cu diverse materiale inspirate din natura și din operele pictorilor, cum ar fi impresioniștii.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

De la cele două mări, Adriatică și Ligurica, până la Lacurile din Apenini, prin râul Po și prin torentul Enza, mediul acvatic ne dă motive pe albastru

MATERIAL

Creioane, markere, pastel, carioca, tuburi guașă, picturi în ulei, picturi pe ceara, decupaje din ziare și reviste, filme realizate în PowerPoint, texte pentru consultare, plicuri, timbre poștale.

DERULARE

Prima secvență: Scriere creativă în rosu, galben și albastru

Colectați diverse materiale, evocatoare ale culorilor primare: ROSU - GALBEN - ALBASTRU.

- Clasificați aceste materiale în funcție de culori.
- Comunicați individual și în grup (oral și scris) despre senzațiile în fața culorilor;
- Participați la activitățile de scriere creativă în grupuri mici în două moduri diferite:

Micul unsprezece. Unsprezece cuvinte scrise după următoarea schemă și care, în ansamblu, au sens și exprimă un gând

-----

Cuvintele decupate. Compoziția cuvintelor (decupate anterior din reviste, publicații și date copiilor în număr mare) se lipește de cartonașul colorat, pentru a obține "gânduri în GALBEN - ROȘU - ALBASTRU"

A doua secvență - Arta Poștală pe Albastru

- Alcătuiți o prezentare de imagini albastre pornind de la studiul peisajului și mediului natural din perspectivă geografică și științifică (cer, apă, flori, animale), precum și în domeniul artei (pictură, ceramică, mozaicuri, sculpturi).
- Pe această temă, propuneți un **Atelier de Artă Poștală**: o modalitate artistică de a comunica un gând personal unui corespondent, folosind tehnicile învățate: pictura, pliarea, suprapunerea, decupajul din diferite lucrări.
- Scrisorile vor fi expediate, cu speranța de a declanșa un lanț de corespondență creativă.

EXTINDERE

Scrierea unui articol pentru a ilustra ce este arta poștală, îmbogățit de experiențele lor

EVALUARE

Se va măsura capacitatea publicului de:

- a comunica oral și în scris gânduri, reflecții, emoții
- a interacționa într-un grup de mai mulți cursanți
- a trata realizarea producțiilor personale și de grup
- a cunoaște a aprecia utilizarea albastrului în artă

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Profesori în formare ca parte a unui proiect de mobilitate Erasmus +

Autorul: Nuvoletta Spezia

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

Fotografii: Enzo Salati

SCHIMBURI CULTURALE PLINE DE "DULCEAȚĂ"

PROIECT

Extinderea domeniului de cunoștințe și abilități din bucătăria locală: produse de patiserie tradițională emiliană.

- Crearea unei situații de conversație într-un grup de femei și fete adulte din diferite culturi, despre gătit, în special produse de patiserie tradiționale. - Experiment cu rețete de patiserie.
- Reflecții asupra acestei experiențe, asupra vocabularului și caracteristicilor textuale ale rețetei într-un context multilingv.
- Acest modul propune, de asemenea, descoperirea analogiilor și diferențelor asupra aspectelor istorice și tradiționale ale diferitelor culturi

PUBLIC

Modulul prevede participarea străinilor și de către adulți și adolescenți, cu scopul de confruntare și aprofundarea limbii într-un domeniu lexical specific.

COMPETENȚE CHEIE

- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

- antrenarea memoriei
- învățarea comunicării orale
- implicarea într-un proiect, participarea la viața socială a orașului
- identificarea caracteristicilor unui text specific: rețeta de gătit
- îmbogățirea lexicului specific
- cunoașterea aspectelor vieții cotidiene, a unei culturi diferite de a sa

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Vesela tradițională decorată în albastru produsă în regiunea Emilia Romagna, Sassuolo, Faenza, feluri de mâncare „etnice” pentru prezentare

MATERIAL

Cărți de bucate și tradiții culinare, vesela emiliană decorată în albastru, dicționare, caiete și stilouri, ustensile de bucătărie, ingrediente necesare pentru prepararea rețetelor, aparat de fotografiat și smartphone

DERULARE

- Conversație pe grupe bazată pe diversele experiențe ale elevilor în gastronomie.
- Consultarea cărților de bucate: femei tinere, ghidate în mod corespunzător, observă imaginile care ilustrează produsele de patiserie și tradițiile culinare, în scopul de a realiza rețetele propuse.
- Observarea catalogului, a imaginilor veselei tradiționale: conștientizarea rolului de decor a veselei la calitatea bucătăriei, în timpul sărbătorilor.
- Prezentarea rețetelor pentru a fi experimentate: participantele ilustrează rețete legate de particularitățile tradițiilor din țările lor. De asemenea, ele sunt familiarizate

cu limba țării gazdă: italiana. Acest lucru le permite să dobândească un vocabular de bază în italiană, care poate fi reutilizat într-un alt context.

- Pregătirea, prezentarea și degustarea produselor de patiserie: o situație de socializare care trebuie experimentată.

EXTINDERE

Activitățile de alfabetizare în limba italiană organizate de Municipalitate.

EVALUARE

Se concentrează pe capacitatea de:

- a citi texte și a vorbi despre ele,
- a se angaja într-o conversație cu persoane care vorbesc o limbă diferită,
- a fi interesați de tradițiile și cultura celorlalți. Ele au fost capabile să citească textul unei rețete.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier poate fi, de asemenea, propus școlilor care găzduiesc o puternică populație de imigranți

---

Autor: Patrizia Pioli

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

Fotografii: Naire Boniburini

GLOSAR AL CULORII ALBASTRE

PROIECT

Realizarea unui glosar pe albastru cu cuvinte și expresii românești care ilustrează această culoare, exprimate oral și în scris.

Participarea ulterioară la crearea online a unui glosar extins pe albastru, colectiv și multilingv care asociază această lucrare cu glosarele mai multor parteneri europeni, italieni, francezi, spanioli, portughezi.

PUBLIC

Adulți cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani, fără profesie, care au nevoie să-și îmbunătățească abilitățile și competențele-cheie, pentru viitoarea lor integrare profesională

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

- Îmbunătățirea abilităților de comunicare în limba maternă.
- Traducerea relației cu realitatea înconjurătoare prin vocabularul culorilor, mobilizarea bagajelor lexicale personale,
- Îmbogățirea vocabularului cu noile expresii descoperite și reutilizarea acestora.
- Confruntarea glosarului personal pe albastru cu cel al altora, în limba maternă și în alte limbi din țările europene.

MATERIAL

- Dicționare, un mic "atlas lingvistic personal pe albastru", texte și fotografii personale alese pentru a ilustra tema culorii albastre.
- Carnete individuale.
- Înregistrări cu cuvinte, expresii, fragmente literare în mai multe limbi pe calculator. Un microfon conectat la calculator pentru înregistrarea vocii participanților.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Patrimoniul literar și poetic european care ilustrează tematica pe albastru.

DERULARE

Alcătuiești un glosar pe albastru

Schimbați impresii oral, apoi în scris, pentru a începe exercițiul de la întrebarea: "Cum putem vorbi despre albastru?". Pe baza colecțiilor de imagini și texte, permitem tuturor să dezvolte un bagaj lexical personal: cuvinte, expresii, texte mici.

Se lecturează acest glosar personal cu voce tare și se înregistrează. Păstrarea unei arhive audio/video a vocii elevilor. Fiecare va propune o expresie în limba română și va explica, pe scurt, semnificația expresiei propuse.

Participarea la un glosar colectiv și multilingv

Se postează materialele înregistrate și scrise online. Apoi acesta se va posta online un glosar colectiv, multilingv și multicultural al culorii albastre.

Utilizarea glosarului multilingv

Confrunțați munca elaborată în propria sa limbă cu cea a partenerilor europeni. Comparați cuvintele și expresiile, notând asemănările și diferențele dintre limbi. Restituiți glosarului multilingv în producții personale mici.

Invitați astfel elevii să participe la un inventar poetic infinit, în care scrisul se colorează în toate nuanțele culorii albastre pentru a motiva exprimarea spontană, stimulați capacitatea fiecăruia de a se exprima, de a-și elibera creativitatea.

EXTINDERE

Elevii își vor folosi glosarul pentru a pregăti o mini-antologie de texte poetice, precum cele ale lui Mihai Eminescu.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de:

- a înțelege semnificațiile contextuale ale albastrului în glosarul lor,
- a înțelege câteva similitudini în glosarul multilingv, să observe modul în care diferitele limbi desemnează albastru în mediul lor,
- a crește interesul pentru citirea textelor literare și poetice

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul a fost implementat și cu un public alcătuit din elevi și studenți.

Autor: Angela Sterpu

Asociația "Accentul Circumflex", Bacău, România

HAÏKU ALBASTRU

PROIECT

Exersarea unei limbi plecând de la cuvintele fiecăruia.
Combinarea acestor cuvinte simple în stilul poetic al haïku-ului.

PUBLIC

Adulți cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani fără profesie, care au nevoie să-și îmbunătățească abilitățile și competențele-cheie pentru viitoarea lor integrare profesională

COMPETENȚE- CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și abilități de bază în știință și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit antreprenorial și de inițiativă
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

- Contribuția la o mai bună cunoaștere a unei limbi motivând scrierea verbală
- Învățarea utilizării bogăției lexicale interioare (reminiscenta sau revelația)
- Redarea încrederii, mai ales prin prisma unui gen necunoscut, simplu, dar plin de viață, cum ar fi haiku
- Curajul de a se exprima, de a schimba și de a-și împărtăși emoțiile.

RUTA ALBASTRĂ EXPLORATĂ

Albastrul din viața de zi cu zi, bogățiile și variațiile sale

MATERIAL

Un cufăr care conține diferite obiecte albastre: fotografii, haine, țesături, obiecte mici.

DESFĂȘURARE

- **Explorarea senzorială:** În acest "cufăr cu amintiri" elevul alege un obiect care îi vorbește cel mai mult: mergând la acest cufăr și atingând obiectele sunt acte care fac posibilă cunoașterea obiectului.
- Cu obiectul în mâinile sale, adultul va nota pe o foaie 5 cuvinte-cheie care îi vin în minte, mai întâi din câmpul vizual (sensul care vine cel mai ușor), apoi tactil. Se termină cu 5 cuvinte-cheie legate de simțul olfactiv.
- Apoi notează pe aceleași foaie verbe la infinitiv, cu aceeași dominantă a sunetelor [m], [n], [l] sunete moi. Vom întreba mai întâi grupul care consoane sunt moi la ureche și care sunt dure. O mică dezbatere poate apărea dacă oamenii nu sunt de acord cu sentimentele altora. Formatorul poate servi drept ghid.
- Va exista deci o alternanță constantă între demersul individual și cel de grup pentru a vedea progresul altora. Vom înțelege, de asemenea, că oricine poate propune un răspuns, niciunul fiind rău.
- Odată ce această bază de date este stabilită, se propune scrierea unui scurt text. Haiku-ul, prezentat aici ca simplu și legat de simțuri, nu va fi un obstacol pentru

adultul într-o situație lingvistică fragilă. Este de așteptat o producție de 20/30 de minute individuale înainte de a face o revenire la grup prin lectura.

- Această punere în comun va arăta adultului bogăția nebănuită pe care o are în el. Creația finală vizează restabilirea încrederii de sine, reconectarea cu cuvintele și poezia pe care le considera învechite înainte sau chiar rupte de realitate.

EXTINDERE

Elevii dezvoltă o culegere poetică în jurul haiku-ului lor. Poate fi propusă o fotografie a obiectului în cauză sau chiar o desen (în mod voluntar.)

Scrierea haiku-ului se face pe frunze moarte. O performanță într-o grădină va avea loc pentru a dispersa toate "manuscrisele vegetale".

EVALUARE

Aceasta măsoară capacitate de:

- a-și îmbogăți câmpul lexical în raport cu culoarea albastră
- a-l utiliza și reutiliza în texte,
- a-i reda încrederea

Autor: Alexandra Koszelyk

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

INTERVIU CU ARTISTUL PLASTIC JOANA VASCONCELOS

PROIECT

Organizarea interviului cu artistul portughez Joana Vasconcelos, în timpul vizitei pentru vizionarea lucrării sale albastre *Trafaria Praia* și a atelierului ei de la Lisabona.

PUBLIC

Elevii școlii secundare

COMPETENȚE- CHEIE:

- Comunicarea în limba maternă.
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător

OBIECTIVE

- Cunoașterea și înțelegerea lucrărilor artistei portugheze Joana Vasconcelos.
- Abordarea unor concepte legate de experiența estetică și creația artistică.
- Dezvoltarea tehnicii interviului (citire, comunicare orală și scrisă).
- Stăpânirea abilității de a lucra pe computer.

RUTA ALBAȘTRA EXPLORATA

Joana Vasconcelos, *Trafaria Praia*, Expo, Lisabona, 2013
Lucrări de Xana, laboratorul de artă creativă din Lagos

MATERIAL

Cameră foto și cameră video
Mijloc de înregistrare audio
Carnet, creioane

DEFĂȘURARE

Cunoașterea și înțelegerea lucrărilor artistei portugheze Joana Vasconcelos.

- Vizionarea unui set de lucrări pentru a vă familiariza cu opera sa.
- Analiza mărturiilor artistului asupra creației și obiectului artistic
- Vizionarea și citirea interviurilor și a articolelor despre activitatea artistei.
- Scoaterea în evidență a constantelor din lucrarea sa: teme recurente (culoarea, femeia și fațetele sale multiple), moduri privilegiate de lucru (sculpturi, instalații), materiale (țesături, textile, structuri lineare)

Abordarea câtorva concepte legate de experiența estetică și creația artistică din opera Joanei Vasconcelos confruntată cu producții ale altor artiști (Xana).

De la lucrarea Joanei Vasconcelos, dezvoltăți tehnica interviului.

- Scrieți un chestionar, pregătiți planul de interviu.
- Scrieți artistei.
- Atribuiți sarcini studenților (reporter, director, cameraman, tehnician de sunet, tehnician de lumini).

Vizitați studioul artistei

- Efectuarea interviului.
- Editarea vizuală a interviului.
- Editarea scrisă a interviului.
- Publicarea online.

EXTENSIE

Realizarea în școala a unei expoziții “Albastrul nostru”.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- cunoaște și înțelege lucrarea artistei portugheze Joana Vasconcelos.
- capacitatea de a reutiliza conceptele discutate, legate de experiența estetică și creația artistică, în realizarea unei instalații la școală.
- cunoaște și reutiliza tehnica interviului (citire, comunicare orală și scrisă, ascultare, argumentare, dezbateri).
- stăpâni computerul (căutarea, alegerea informației)

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Studentii din învățământul superior

Autor: Ana Lúcia Correia

Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia

INVENTAR POETIC AL CULORII ALBASTRE

PROIECT

Bleu-vert, albastru cobalt, albastru închis, albastru de Franța

Un voiaj poetic pentru a descoperi și a se familiariza cu nuanțele de albastru și pentru a crea o paletă artistică în cuvinte și culori

PUBLIC

Adulți de la 18-25 ani fără o meserie care au nevoie să-și amelioreze calificările și competențele-cheie pentru o viitoare inserție profesională

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe de matematică și competențe de bază în științe și tehnologii
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit întreprinzător și de inițiativă
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

Plecând de la interesul față de culoarea albastră,

- Motivarea unor practici care să permită o mai bună stăpânire a limbii
- Stimularea curiozității intelectuale și a dorinței de a învăța
- Dezvoltarea simțului de observație și a sensibilității artistice

MATERIAL

- „Palete” cu nuanțe de albastru cu sau fără nume
- Carnet individual

RUTELEALBASTREEXPLORATE

Extrase din texte poetice care ilustrează tematica culorii albastre și care aparțin patrimoniului literar și poetic european

DESFĂȘURARE

Plecând de la bagajul lexical personal al participanților

- Schimb colectiv de idei pentru a lansa exercițiul plecând de la întrebarea: Cum se poate vorbi despre culoarea albastră?
- Scrierea individuală a câtorva cuvinte în carnet (albastrul cerului, bleumarin); invitație la pictarea câtorva nuanțe de albastru pastel.
- Lectură cu voce tare a cuvintelor
- Scrierea colectivă a acestor cuvinte pe un șevalet.

Descoperirea tematicii culorii albastre plecând de la câteva exemple:

Plecând de la „paleta” mută, se mobilizează capacitatea fiecăruia de a observa, vorbi, a-și imagina cuvinte pentru a denumi albastrul. Aceste cuvinte vin să completeze: lista elaborată pe tabloul colectiv. Conștientizarea cât și vizionarea culorilor este subiectivă: fiecare cu culorile sale albastre și cu cuvintele sale pentru a le denumi.

- Indicarea diferitelor „palete de cuvinte”: cuvintele albastre ale unei cutii de creioane colorate, ale unei palete cromatice, ale numelor de plante sau de pietre... Conștientizarea importanței numărului de cuvinte pentru a vorbi despre albastru.

Restituirea lexicului în producțiile personale

Plecând de la aceste liste de cuvinte, invităm la:

- Alegerea, colectarea de cuvinte pentru a obține un inventar personal...
- Imaginarea unui scurt text sau a unui poem
- Lectura și împărtășirea textului cu ceilalți participanți

IMPACT

- Participanții își copiază inventarul sau povestea într-o „carte-pliant” sau *leporello* (a se vedea fișa „O istorioară albastră și transparentă”)
- Postarea online a textelor în *Blue book* a proiectului

EVALUARE

Se măsoară capacitatea fiecăruia de:

- a memora noile cuvinte și a-și îmbogăți vocabularul culorii albastre
- a-și mobiliza imaginația, de a inventa
- a prezenta oral, de a-și citi propria compoziție, de a o citi în fața celorlalți
- a stăpâni un suport informatic

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul a fost în aceeași măsură pus în practică pe un grup de formatori. Este ușor de transpus pe un public de orice vârstă.

Autor: Dominique Watrin

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

INVENTAREA UNEI PLANTE DIN IERBARUL ALBASTRU REALIZAREA UNEI PLANȘE BOTANICE

PROIECT

În această grădină, toate plantele sunt imaginare și albastre.

Ierbarul nu există încă, numele lui este necunoscut, puterile lor rămân de descoperit, povestea lor urmează să fie scrisă, condițiile în care au fost descoperite nu sunt încă dezvăluite.

Atelierul propune descoperirea criteriilor formale în realizarea unei pagini de ierbar.

Compunând pagina cu plantele sale imaginare, dându-le un nume și inventând un context de apariție și dându-i puteri, publicul va da frâu liber imaginației și exprimării.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe lingvistice
- Competențe de bază în științe și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit întreprinzător și de inițiativă
- Comunicarea într-o limbă străină

OBIECTIVE

Explorarea câmpului imaginar al vegetalului

Învățarea lecturii și compunerii unei pagini de ierbar

Descoperirea lumii botanicii, a vocabularului său, a farmecului său științific

Motivarea exprimării prin scriere

MATERIAL

O documentare iconografică și literară: pagini de ierbar, texte despre marii botaniști, descrieri ale vegetalelor (puteri, utilizare, istorie, anecdote)

Foarfece, lipici, hârtie de calc, creioane pastel, creioane pe bază de apă, pigment albastru.

Tabletă, computer, imprimantă.

DEFĂȘURARE

Explorarea documentelor

Se vor degaja elementele formale ale paginilor de ierbar: punerea în pagină, etichete, plasă, culori, saci, bandă adezivă, bolduri...

Se va pune accent pe descrierea plantelor, pe vocabularul folosit și pe anecdotele asociate.

Se vor descoperi mari botaniști din Antichitate până în zilele noastre.

Se va explora farmecul multiplelor plante albastre și numele culorilor lor.

Compunerea paginii

Prin decupare, lipire, suprapunere, desenare, calchiere, fotocopiare, folosirea tabletei, imprimare etc. fiecare va alcătui o pagină cu o plantă imaginară rezultată din hibridizarea elementelor aflate pe pagina de ierbar.

Planta va fi pusă în pagină, apoi vopsită sau colorată în albastru.

Pagina va fi etichetată.

Compunerea textului care însoțește pagina

Fiecare este invitat să inventeze și să scrie povestea plantei sale, a celui care a descoperit-o, dându-i virtuți și puteri, utilitate și înscriind-o într-un ecosistem.

IMPACT

Fiecare își va publica pagina și povestea plantei sale într-un ierbar virtual.

<http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique395>

EVALUARE

Se va măsura capacitatea publicului de a:

- Utiliza planta imaginată
- Finaliza pagina cu grijă și precizie
- Îmbunătăți cunoștințele de botanică și lingvistică
- Produce un text „plauzibil”
- Restitui vocabularul specific
- Utiliza elemente de hardware (tableta pentru prelucrare foto, ierbarul virtual online)
- Observa, identifica, recunoaște și numi plantele

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor: Elisabeth Crombecque

Asociația ***Paysage et Patrimoine sans frontière***, Saint-Germain-en-Laye,
France

ALBASTRUL CERNELEI: A SCRIE CU COLOAREA, A PICTA CU CUVINTELE

PROIECT

Articularea scrierii verbale și a compoziției plastice pornind de la tematica pe albastru a cernelei. Punere în valoare a stiloului, scriere cu penița, dezlegat și personalizat, în contrast cu formele stereotipe de scriere digitală. Totuși utilizăm resursele internetului pentru a difuza producțiile personale.

PUBLIC

Adulți în formare continuă
Elevii de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe digitale

OBIECTIVE

- Experimentarea resurselor de cerneală albastră și a variațiilor sale expresive pentru a scrie și a picta
- Îmbogățirea repertoriului de tehnici pentru a produce nuanțe de culori fluide,
- Extinderea cunoștințelor în domeniul patrimoniului artistic
- Stăpânirea instrumentelor informatice

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

- Petrache Poenaru, inventatorul stiloului cu cerneală.
- Lucrările pictorilor români dominate de albastru, ca Sabin Balasa, Mihai Criste, precum și din alte țări, cum ar fi francezul Yves Klein sau spaniolul Pablo Picasso.

MATERIAL

- Textele pictorilor în care albastrul domină (vezi exemplele de mai sus).
- Documentația despre Petrache Poenaru, inventatorul stiloului cu cerneală și despre paginile de scriere caligrafică.
- Materiale albastre (imagini de decupat, cerneluri, cretă, tempera, pasteluri, hârtie de grosimi diferite).
- Hârtie de scrisori albă și albastră
- Stilouri cu cerneală, pensoane, pene de gâscă, penare, stilet.

DERULARE

Se lansează tema "Cerneala albastră și penița".

Se pleacă de la documentația despre Petrache Poenaru, care a inventat în 1827 "stiloul portabil fără sfârșit, care se alimentează cu cerneală". Se evocă epocile trecute în care elevii au trebuit să utilizeze tocul și cerneala fără radiere! Se arată paginile de scriere caligrafică și se colectează observațiile. Adulții de azi adoră să găsească eleganța unui stilou cu cerneală. Scrisul cu penița subțire are o personalitate aparte: cerneala albastră, sobră și „chic“ își recapătă drepturile. Se propune o lucrare care implică scrierea și culoarea albastră: "**Pictura cu cuvinte, Scrierea cu culoare**".

"Pictura cu cuvinte"

Se citesc textele despre culoarea albastră, apoi se interpretează prin pictura. Utilizați scrierile pictorilor. Exemple: "Albastru ne reprezintă pe noi toți, noi cei care am zburat în spațiul cosmic", Sabin Bălașa. "Este sugestia unei băi în spațiu mai mare decât infinitul. Albastrul este invizibilul devenind vizibil, "Yves Klein. "Aceasta este culoarea viselor mele", a spus Joan Miro. „Albastrul azuriu, albastrul roz, albastrul liliac, albastrul galben, albastrul roșu, albastrul care se scurge din albastru, albastrul alb și albastrul de lămâie al porumbeilor albi“Pablo Picasso. "Caut azurul!" Vincent Van Gogh.

Realizați o compoziție colorată pornind de la aceste fraze, utilizând materialele enumerate mai sus. Fiecare cursant tratează subiectul într-un mod complet liber și personal.

"Scriere cu culoarea"

Scrieți un text de 10 până la 15 rânduri placând de la atmosfera culorii albastre obținute.

Utilizați cerneala albastră și orice instrument la alegerea dvs. pentru a scrie acest text: stiloul cu cerneală, pensonul, pana de gâscă, tocul...

EXTINDERE

- Expunerea textelor și a producțiilor plastice.
- Postarea online a acestor lucrări într-un articol web.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de:

- a se angaja în scrierea textelor și de producții plastice
- a refolosi tehnicile utilizate,
- a-și dezvolta cultura în domeniul operelor și textelor pictorilor, a ști să le reutilizeze
- a stăpâni computerul

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autori

Dana Enache, Angela Sterpu, Asociația "Accentul Circumflex", Bacău, România
Aline Rutily, Asociația "Peisaj și patrimoniu fără frontiere", Saint-Germain-en-Laye, Franța

POVESTIOARE ALBASTRE

PROIECT

Scrierea unor narațiuni mici care spun o poveste pe tema culorii albastre și care permit multe interpretări. Cei care le citesc pot reinventa, la rândul lor, și își pot construi povestea.

PUBLIC

Elevii școlii secundare.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.

OBIECTIVE

- Dezvoltarea capacității de a:
  - Interpreta.
  - Asculta
  - Citi
  - Scrie.
- Aprecierea cu spirit critic.
- Exprimarea orală și în scris.
- Stimularea creativității artistice, literare și poetice.
- Dezvoltarea activității de cooperare.

EXPLORAREA TRASEELOR ALBASTRE

"Micro-poveștile" utilizate în publicitate, muzică și filme de scurt metraj ca un proces motivațional.

Fernando Guerreiro, *Ficou tanto por dizer. Micro contos*, Paperback, Edição de Autor 2015

MATERIAL

Materiale pentru scriere și desen

DESFĂȘURARE

- Prezentarea "micro-poveștilor".
- Explorarea cuvintelor, expresiilor, zicerilor, obiectelor legate de albastru ca inspirație pentru construcția de texte.
- Scrierea textelor narrative, fără limită de cuvinte, dintr-un lexic care sugerează albastrul.
- Eliminați ideile inutile, stabiliți o limită de propoziții, pentru a obține o "micro-poveste".

Lectura comună a micro-povestirilor realizate.

EXTENSIE

Ilustrați "micro-poveștile", construiți poeme vizuale care încorporează text și imagine. Textele și ilustrațiile reprezintă un punct de plecare pentru construirea cărților poștale și pentru interacțiunea cu partenerii.

Această tehnică de scriere este folosită în special în platformele de publicitate și marketing digital (Instagram, Facebook, bloguri, pagini web etc.), pentru a le face mai atractive și mai interesante. Telefoanele mobile și rețelele de socializare sunt mijloace privilegiate de transmitere.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea elevilor de a scrie luând în considerare:

- corectitudinea lingvistică,
- coerența formală și conceptuală a formulărilor grafice produse împreună cu scrierea,
- creativitatea.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Adulți în educație continuă.

Studentii din învățământul superior.

Autor Rosária Irene Próspero

Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia

PIESE ALBASTRE ALESE

PROIECT

Plecând de la "extrase" din operele unor artiști la care predomină culoarea albastră, în literatura și artele vizuale, realizarea unei producții literare și plastice personale numită "centon."

PUBLIC

Adulți în vârstă care au nevoie, prin tematica pe albastru, să comunice, să fie ajutați să-și mobilizeze sau să-și păstreze memoria și rezistența în mediul lor.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe în matematică, științe și tehnologie
- Sensibilitatea și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Dobândirea unui bagaj cultural
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și creativitate

OBIECTIVE

- Îmbogățirea repertoriului tehnic în domeniul redactării orale și plastice
- Dezvoltarea aptitudinilor pentru a se exprima
- Motivarea sensibilității artistice
- Dezvoltarea abilităților de cercetare, utilizând instrumentele digitale
- Contribuția la îmbogățirea culturală

EXPLORAREA TRASEELOR PE ALBASTRU

Vitraliile lui Marc Chagall în Reims și Georges Braque la Varangéville, picturi de Yves Klein, Pablo Picasso, Claude Monet, ceramica de Sèvres și Rouen.

MATERIAL

- Fotocopii de texte și imagini găsite pe internet,
- Hârtie, foarfece, lipici, pasteluri.

DESFĂȘURARE

Prima prezentare a centon-ului, un joc literar foarte popular în secolul XVIII în saloane, pornind de la "extrase", pentru a forma un text diferit. Termenul este de origine latină (cento) și desemnează, la origine, o țesătura de piese "patch".

- Centon-ul verbal

Se prelevează, în mai multe texte, niște "extrase". Se assemblează prin lipire. Asigurați acordurile și adăugați cuvintele de legătură. Copiați fraze pentru a compune un text personal.

- Centon-ul plastic

Se pleacă de la o selecție de lucrări spre confruntare, în special cu privire la problema utilizării albastrului și de la procedee tehnice. Pe modelul de centon verbal, se decupează "extrasele" de imagini, se assemblează și se lipesc pe un suport pentru a crea o operă originală.

EXTENSIE

Participanții la atelier sunt invitați să fotografieze realizările lor, să le dea un titlu și să le posteze online pe site-ul www.transcultural-carpet-blue.eu

EVALUARE

Evaluarea măsoară abilitatea publicului de a:

- stăpâni instrumentele informatice: căutarea pe internet, postarea online a operei realizate
- refolosirea acestor chei simple în construirea de texte și imagini
- crește interesul pentru artiștii abordați și opera lor,
- fi curios
- dobândi câteva chei pentru "lectura" operelor de artă, din punctul de vedere al tehnicilor utilizate

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier de lucru poate fi realizat pentru orice public, copii și adulți

---

Autor: Marie-Claude Vaillant,

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

MICĂ ANTOLOGIE POETICĂ BLEUMARIN

PROIECT

Solicitarea unei abordări poetice asupra mării, plecând de la lectura textelor literare spaniole. Stimularea, plecând de la aceste texte, a activităților de scriere și citire în acest peisaj.

PUBLIC

Adulți în educație continuă.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.

OBIECTIVE

- Descoperirea poeziei într-un mod ludic.
- Ascultarea lecturii, producerea de texte poetice care acordă atenție ritmului, fluidității, articulării, intonației
- Însușirea producerii de texte poetice din structuri simple.
- Extinderea culturii literare și poetice.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

O "mica antologie bleumarin" este formată din poeme extrase din patrimoniul poetic spaniol: Lope de Vega, Rafael Alberti, Federico Garcia Lorca, Jorge Guillen, Vicente Aleixandre, Altolaguirre Manuel Emilio Prados.

MATERIAL

- Cărți de poezie.
- Carnete
- O conexiune la internet.

DESFĂȘURARE

Prezentarea și analiza unor texte poetice.

- Alegeți patru texte de poezi: *Junto al Mar* de José María Plaza, *La Playa larga* de Jaime Ferrán, *En la playa, sola en la ola* de Gloria Fuertes, *Aquellos veranos* de Jorge Guillén.
- Evocați temele relative la mare: albastru, nostalgie, copilărie, lumină, cer, bucurie.
- Citiți textele cu voce tare. Acordați atenție ritmului, fluidității, articulației, intonației.
- Analizați structurile sintactice ale celor patru texte.

Crearea unei mici antologii personale bleumarin

- Începeți cercetarea documentară personală utilizând toate resursele: cărți de literatură și poezie, site-uri web și bloguri ale poezilor, biblioteca virtuală a poeziilor puse pe muzică.
- Scrieți texte poetice bazate pe sintaxa textelor studiate.
- Copiați textele alese și creați și exersați lectura lor cu voce tare.

Organizarea unui recital de poezie despre mare

Prezentați lectura textelor la malul mării, pe plaja Salobreña din Granada, în fața unei audiențe formate din elevi din alte școli, seniori, studenți.

EXTENSII

Înregistrați recitalul, învățați să îl postați pe site-ul web al centrului și pe rețelele de socializare (youtube).

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a:

- asimila poezia pentru a deveni "amator"
- învăța să citească texte poetice, acordând atenție ritmului, fluidității, articulației, intonației,
- învăța să producă texte poetice din structuri simple,
- extinde cultura literară și poetică.

ALT PUBLIC-ȚINTĂ

Acest atelier poate fi realizat în licee și colegii ca parte a unui proiect al școlii.

Autor: Maria Josefa López Montes

Sectia de Educație Permanente Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

„DACĂ SPUN ALBASTRU” PALETA DE CUVINTE PENTRU GRADINA ALBASTRĂ

PROIECT:

Într-o grădină în care domină albastrul, atelierul își propune să exploateze capacitatea plantelor și a culorii de a stimula exprimarea spontană, de a solicita capacitatea fiecăruia să se exprime, să dea frâu liber creativității.

PUBLIC

Adulții în vârstă care au nevoie, prin tematica pe albastru, să comunice, să fie ajutați să-și mobilizeze sau să-și păstreze memoria și înrădăcinarea la mediul lor.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și de bază în știință și tehnologie
- Sensibilitatea și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenorial
- Comunicare într-o limbă străină

OBIECTIVE

- Extinderea câmpului de percepție, experimentarea unor noi senzații și exprimarea lor verbală
- Mobilizarea capacității de a memora și de a comunica "rețete" pentru a crea ceva pe albastru
- Stimularea curiozității intelectuale, a spiritului de observație, a interesului pentru lumea florilor și ierburilor

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Între Albi, Toulouse și Carcassonne, Ruta Istorică a pastelului, o planta tinctorială care a făcut faima acestei « regiuni a abundenței » .

MATERIAL

Plantațiile de flori albastre și plante tinctoriale de grădină
Eșantioane neșesute de lână în diferite nuanțe de albastru
Lână virgină în ghemuri mici pentru vopsit
Colorant albastru lichid pentru textile, pipete, borcane transparente, mănuși de protecție din vinil,
Carnete personale, creioane, pasteluri, acuarele, pensule, rame...

DESFĂȘURARE

- Explorare senzorială

Pornind de la stimulentele "Dacă spun albastru", elevul este invitat să-și exprime cu cuvintele sale "paleta personală", pentru a-și "elibera cuvintele" denumind culorile și inventând altele. Se arată apoi publicului plantele tinctoriale de grădina care produc albastru: pastel, Indigo...

- Experimentarea cu vopsirea în albastru

Echipați, fiecare, cu mănuși, pipete înmuiate în vopsea și borcane, subiecții fabrică mai întâi băile de culoare. Apoi scufundă ghemurile. Astfel, observă ca nuanțele variază în funcție de durata de înmuiere și cantitatea de pigment și apă. Culoarele sunt fixate cu oțet alb.

Toată lumea este invitată să-și noteze rețeta personală de albastru și să-i dea un titlu. La finalul reuniunii, ghemurile sunt plasate unul lângă altul pentru a face vizibile nuanțele de albastru obținute.

EXTENSIE

Elevii dezvoltă

- "rețeta" pentru a fabrica nuanța favorită de 'albastru' și o comunică și celorlalți.
- un ierbar personal al plantelor observate, fotografiate sau desenate în grădină pe care le vor posta online.

EVALUARE

Evaluarea are în vedere abilitatea subiecților de:

- a-și simți "cuvântul eliberat" pentru a se exprima spontan,
- a-și îmbogăți propriul câmp lexical în raport cu culoarea albastră
- a-l reutiliza în carnete, ierbar sau povestiri
- a stăpâni instrumentele informatice (carnetul și ierbarul virtual)
- a observa, identifica, recunoaște și numi plantele

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul a fost implementat pe orice public școlar.

Autor: Aline Rutily, Monique Malique

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

O ISTORIOARĂ ALBASTRĂ ȘI TRANSPARENTĂ

PROIECT

Realizarea unei „cărți-pliant” sau *leporello*, la sfârșitul atelierului „*Inventarul poetic pe albastru*” asociind cuvintele și formele plastice datorită transparenței suportului.

PUBLIC

Adulți între 18-25 ani fără o meserie care au nevoie să-și amelioreze calificările și competențele-cheie, pentru viitoarea lor inserție profesională.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe lingvistice
- Competențe de bază în științe și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit întreprinzător și de inițiativă

OBIECTIVE

Conturarea sensului de câmp lexical al culorii albastre.

Îmbogățirea cunoștințelor și capacităților de exprimare.

Dezvoltarea preciziei manuale.

MATERIAL

Plăci de altuglas pătrate, de 20x20x04 cm și perforate (pentru a lega paginile).

Vopsea lăcuită și carioci în mai multe nuanțe de albastru, alb și negru

Cablu electric negru sau alb

Inventarul de cuvinte pentru a denumi nuanța de albastru creata anterior

LEGĂTURI EXTERNE

Picturile (Klein, Giotto, Picasso) și operele literare care evocă albastrul, sculpturile în altuglas realizate de către Annick Le Caro

DESFĂȘURARE

1) Realizarea unei pagini de carte plecând de la imagini

- Alegerea unei imagini de reprodus
- Copierea conturului anumitor detalii ale imaginii alese pe una sau mai multe plăci de altuglas folosind carioca albă. Motivele reținute pot fi recopiate de mai multe ori pentru a ocupa tot spațiul plăcii.
- Pictarea interiorului motivelor cu nuanțe diferite de albastru.

2) Realizarea unei pagini de carte plecând de la cuvinte

- Se utilizează aceleași carioci colorate pentru a recopia cuvintele și textele pe alte plăci de altuglas.

3) Construirea cărții

- Se reunesc foile de *leporello* atașându-le de un cablu electric...

IMPACT

Se creează o instalație luminoasă cu toate cărțile
Se creează un ierbar virtual online

TRANSPUNERE

Ușor de transpus publicului de orice vârstă (utilizarea cadrului e-mail, cernelurilor, cariocilor, altor suporturi transparente)

EVALUARE

Se măsoară după capacitate
Se dă sens, putere expresivă lexicului culorii albastre
Se utilizează texte și alte producții plastice
Se conștientizează că utilizarea altuglas-ului permite producerea de efecte vizuale insolite și transmiterea unei emoții

---

Autor: Annick Le Caro

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

O CARTE ÎN INTERIORUL MEU "POVESTIRI DESPRE APĂ"

PROIECT

Adunați cuvinte împrăștiate în noi și, recitându-le și ascultându-le, recompuneți fragmente din viața noastră, ca și cum ar fi paginile unei cărți de răsfoit.

Permiteți tinerilor să-și amintească de locul lor de origine în raport cu tema "Povestiri despre apă". Construiți astfel o "Bibliotecă vie" care să integreze prezența bătrânilor, în rolul de "ascultători-cititori" și al tinere femei străine, în rolul de "persoane-carte", pe modelul primelor experiențe ale "Bibliotecii umane" din Danemarca, al "Bibliotecilor vii" din Bologna și Vicenza și al experienței "O parte din tine", a Companiei Teatrale *QuintaParete* din Reggio-Emilia.

PUBLIC

Tinere străine care au nevoie să comunice, să fie ajutate să dobândească competențele necesare pentru a-și găsi un loc de muncă ca asistente ale persoanelor în vârstă.

COMPETENȚE CHEIE

- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și întreprinzător
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Solicitarea și reorganizarea amintirilor legate de tema propusă.
- Însușirea unui vocabular și a unei sintaxe simple în limba italiană, referitoare la subiectul propus.
- Trăirea unor experiențe pline de satisfacții.
- Descoperirea unor abilități proprii, îmbunătățiri abilităților de relaționare.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

De la râul Senegal până la râul Po și valea sa (râul Enza), de-a lungul Mării Mediterane.

MATERIAL

- Imagini legate de narațiune: fotografiile, ilustrații sau proiecții de filme de scurt-metraje.
- Cântece, piese muzicale legate de narațiune.
- Aparare foto, proiector, calculator, CD-ROM-uri.
- Reviste culturale locale.

DERULARE

Formați grupuri cu persoane care, în funcție de caracteristicile lor, vor juca rolul de "cărți" și "ascultători-cititori";

- tinerele străine, "persoane-cărți", sunt invitate să găsească țara lor pe o hartă geografică, să își amintească călătoria lor lungă pentru a traversa marea și să-și expună cunoștințele despre regiunea în care trăiesc în prezent. (râul Po, Valea Po, râul Enza).

- persoanele în vârstă intră în legătura cu tinerii (cititor-ascultător).

Identificăm

- diferite aspecte ale subiectului: râul, ploaia, apa, aprovizionarea cu apă, activitățile productive și recreative.

- instrumente care favorizează crearea unei situații relaționale, materialul "facilitator": fotografii, ilustrații din reviste, hărți ale teritoriului lor

Sala de bibliotecă este construită prin organizarea diferitelor posturi de lectură, în care fiecare cuplu expune un aspect al subiectului: "persoanele-carte" sunt "citite" de "ascultători-cititori"

EXTINDERE

Aplicați această metodologie a Bibliotecii vii la diferite teme

EVALUARE:

Se măsoară capacitatea cursanților de:

- a-și îmbunătăți comunicarea orală în limba italiană și de socializarea acestora;

- a conștientiza propriul potențial și dificultățile lor;

- a recunoaște elementele caracteristice teritoriului lor.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi implementat în școli care găzduiesc o populație cu un procent ridicat de emigranți.

Autor: Cesarina Minardi

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

O CARTE COLECTIVĂ DESPRE ISTORIA CULORII ALBASTRE

PROIECT

Elaborarea în cadrul asociației a unui proiect de lucrări colective pe tema istoriei albastrului din Antichitate până în prezent. Motivarea cercetării documentare, citirea și capacitatea de a scrie scurte rezumate.

PUBLIC

Adulți care au nevoie să-și îmbunătățească abilitățile și competențele cheie pentru integrarea lor profesională viitoare.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Motivarea participării la un proiect colectiv valorizant
- Învățarea demarării unor cercetări istorice.
- Utilizarea unor site-uri colective de lucru de tip Wikipedia
- Îmbogățirea lexicului și a culturii personale.

MATERIAL

- hărți geografice și istorice, harta lumii
- tablete digitale, calculatoare, imprimante

DERULARE

Explorarea materialului istoric

- Împărțiți lucrările în funcție de epoci și zone geografice, concentrându-se pe anumite teme, în conformitate cu documentația disponibilă: Asiria, Egipt, China, Japonia, Maghreb, Europa, SUA, Rusia ...
- Colectați mai întâi documentele iconografice și clasificați. Alegeți documente care aparțin domeniului public (Wikimedia).
- Demarați scrierea unor texte scurte care să însoțească imaginile alese.
- Creați o lucrare colectivă cu imaginile și textele produse sub forma unei prezentări de imagini video-proiecție
- Scrieți, de asemenea mărturii despre experiența trăită care va face parte din prezentarea de diapozitive.

EXTINDERE

Creați o carte pornind de la prezentarea diapozitivelor. Veți motiva astfel punerea în pagina, alegerea hârtiei, a copertei și promovarea lucrării.

EVALUARE

Se va măsura capacitatea publicului de :

- a învăța cum să realizeze o cercetare științifică,
- a selecta, adnota materialul adunat,

- a-și extinde cunoștințele istorice și geografice;
- a refolosire vocabularului istoric și geografic,
- a stăpâni computerul

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat și cu elevi de gimnaziu, de liceu sau în situație de abandon școlar

---

Autor: Ioan Grintescu

Asociația "**Accentul Circumflex**" Bacau, România

CINEMA ÎN GRADINA ALBASTRĂ

PROIECT

Utilizați tema culorii albastre pentru a motiva citirea imaginii filmului și scrierea unui carnet virtual.

PUBLIC

Adulți în educație continuă.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe digitale.

OBIECTIVE

- Descoperirea unei opere filmate din teatrul clasic pentru a învăța câteva chei ale lecturii.
- Promovarea transdisciplinarității: cinematografia, literatura, muzica, istoria artelor, artele plastice.
- Alcătuirea unui inventar verbal și iconografic al albastrului din filme; postarea on-line sub forma unui "carnet virtual".

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Albastrul din filmul *El perro del hortelano* de Pilar Miró, adaptat de teatrul clasic spaniol de Lope de Vega, decorurile sale (Palatul Marquis de Fronteira din Lisabona).

MATERIAL

- Filmul video.
- Posterul filmului, imagini preluate din film, unde predomină albastrul (costume, *azulejos* în grădini și în Palatul marchizului de Fronteira din Lisabona.
- Decoruri, costume și accesorii.
- Computer.

DERULARE

Lectura și înțelegerea filmului *El perro del hortelano (Câinelegrădinarului)* de Pilar Miró.

- Proiectarea unor fragmente din film în care predomină culoarea albastră.
- Documentarea individual cu informații despre autorii Pilar Miró și Lope de Vega.
- Colectarea colectivă.

Alegerea un extras de film pentru a fi prezentat într-un carnet

- Scrierea unui text folosind vocabularul specific referitor la film.
- Ilustrarea textului: imagini din film, fotomontaje, desene, schițe.

Postarea carnetului virtual pe site-ul www.paysage-patrimoine.eu

Urmați instrucțiunile online, în special dimensiunile textului (aproximativ 1000 de semne) și ale imaginilor (10 imagini de 600x800 pixeli).

EXTENSIE

Creați un poster pentru un film de alegere, real sau inventat, în care apare tematica albastrului.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- cunoaște opera cinematografică studiată,
- stăpâni limba în scrierea textelor,
- stăpâni computerul în crearea carnetului virtual.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier poate fi realizat cu orice public în limba maternă.

Autor: Alejandro Molina López

Secția de Educație Permanentă Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

RUTA ALBASTRĂ ÎN CINEMATOGRAFIE

PROIECT

Parcurgerea unor secvențe din patrimoniul cinematografic

Dezvoltarea capacităților de observare, analiză, imaginație.

Stimularea curiozității intelectuale

Îmbunătățirea exprimării plecând de la imaginile în care albastrul joacă un rol determinant.

Realizarea unei creații individuale ca element al unui poster colectiv.

PUBLIC

Adulții cu vârsta cuprinsă între 18 și 25 de ani fără o profesie, care au nevoie să-și îmbunătățească abilitățile și competențele-cheie pentru integrarea lor profesională viitoare.

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Exprimarea scrisă
- Competențe digitale

MATERIAL

Secvențe selectate din filmele de epoca, cu stiluri și teme variate

Fotocopii ale posterelor acestor filme

Hârtie, creioane pastel ceruite, foarfece și lipici

(Sau un computer personal cu acces la internet și software gratuit de procesare a fotografiilor, cum ar fi GIMP, Paint Net, Picasa)

Derularea sesiunii despre "Bright star" al lui Jane Campion (2009)

1) Prima proiectie. Tinerii sunt încurajați să repereze obiectele albastre; decuparea acestora pentru a permite fiecăruia să-și imagineze propria poveste (secvența zambile și fluturi, de la min 56 la 60)

A) Exprimare orală:

1 Inventar de obiecte albastre

2) Împărtășirea senzațiilor și emoțiilor, absența sunetului favorizând diversitatea sentimentelor

3) Povestirea de către cursanți, în funcție de interpretarea câmpurilor / contracâmpurilor asupra personajelor imaginate în conținutul scrisorii, etc.

B) Exprimare scrisă, scrierea colectivă a unui acrostih bilingv BLEU: studenții, inspirați de titlul englez al filmului vor utiliza ambele limbi.

2) A doua proiectie

Tinerii sunt încurajați să ceară un "stop-cadru" atunci când doresc

Exprimare orală

Ei își justifică alegerea imaginilor prin interesul lor pentru imaginea reținută și puterea lor emoțională

3) Atelier creativ

- Crearea de către fiecare a unui propriu poster A4 al filmului care exprimă elementele narative reținute și emoțiile resimțite în legătură cu culoarea albastră
- Acest poster poate fi realizat cu imaginile propuse de tehnica colajului
- Poate fi făcut și din fotografii ale filmului găsit pe internet și asamblat folosind un software gratuit de retușare / editare (cum ar fi Gimp, Picasa, Paint.net)

EVALUAREA capacității de:

- a-și dezvolta simțul de observație, a facultății de analiză.
- a-și elibera sensibilitatea și imaginația datorită polisemiei imaginilor.
- a-și îmbogăți vocabularul, a căpăta încrederea în sine și abilitatea de a se exprima.

EXTINDERE

- Posterele A4 vor avea ca rezultat o lucrare colectivă - care va fi publicată pe site-ul web al PPSF
- elevii împrumută diferite DVD-uri și, astfel, își dezvoltă gustul pentru cinematografie

Filmografie:

Avatar, Catifeaua albastră, Camera Albastră, Marele Albastru, Nosferatu, Piscina, Pierrot le Fou, Trei culori albastre, Viața Adelei... (a se vedea posterul-mozaic)

Aceste filme dezvăluie două mari câmpuri simbolice de albastru: frică și straniu, dorință iubitoare

---

Autor: Chantal Richard

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

ANIMAȚIE ALBASTRĂ STOP MOTION

PROIECT

Stop Motion este o tehnică de animație care folosește aparatul foto și computerul pentru a realiza mici filme de animație folosind desenele, jucăriile sau figurinele de lut modelator. Este un procedeu de captură de imagini multiple care sunt apoi văzute cu o viteză de cel puțin 16 sau mai multe cadre pe secundă ceea ce dă iluzia unei mișcări continue.

PUBLIC

Elevii școlii secundare
Adulți în formare continuă

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și abilități de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenorial

OBIECTIVE

- Explorarea software-ului.
- Deschiderea spre noi domenii de cunoaștere, legate de istorie și cinematografie.
- Explorarea limbajului grafic folosit în "azulejos-ul" portughez.
- Promovarea gândirii artistice, stimularea aptitudinilor și creativității gândirii critice a elevilor.
- Promovarea interdisciplinarității.
- Promovarea utilizării rețelelor de socializare pentru diseminarea lucrărilor efectuate
- Explorați conținut creativ, cum ar fi textul, imaginea, printre altele;
- Promovarea unei culturi a muncii, a efortului și auto-motivației, stimulând, în special, munca de cooperare.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Filme de animație portugheze, cum ar fi *Suspiciunea lui José Miguel Ribeiro*, *Istoria tragică cu fericitul sfârșit al Reginei Pessoa*, *Clandestine* și *Fado Lusitano* de Abi Feijó.

MATERIAL

- O cameră foto, un trepied și o sursă de lumină.
- Materiale pentru scriere și desen.
- Alte materiale pentru animație, în funcție de genul ales (plastilină, desene, lego etc.).

DESFĂȘURARE

Realizarea unei animații "*Stop Motion*" necesită mai mulți pași, după cum se arată în următoarea diagramă:

- Un script care descrie secvențial scenele unui film.
- Un scenariu care dezvoltă schițe de desene pentru fiecare scenă de animație.

- Personaje echilibrate și atractive. Ele nu trebuie să conțină prea multe detalii, astfel încât mișcărilor lor să devină mai ușoare și mai flexibile.
- Trebuie să desenați mai multe scenarii cu modificări minore (de exemplu, ușa deschisă, ușa închisă), pentru a oferi mai multă viață filmului.
- Procesul de imagistică (fotografiere) se face luând în considerare două reguli fundamentale:
  - 1) imaginea este făcută la dublu: același desen este fotografiat de două ori și numai atunci trebuie mișcat;
  - 2) Pentru *Stop Motion*, trebuie să folosim 24 de cadre pe secundă. Cu toate acestea, putem folosi 12 până la 15 cadre pe secundă și obținem un efect bun.
- Editare: Utilizarea software-ului Monkey Jam – soft de captură și retușare a imaginii pentru *Stop Motion*.
  - Utilizați programe precum *Movie Maker* pentru animație, cu editarea de imagini, audio și text din titlul filmului, precum și creditele la finalul filmului.

EXTENSIE

Participanții la atelier sunt invitați să realizeze un scurt-metraj animat inspirat dintr-un panou de *azulejos* portughez
 Lucrările sunt postate pe YouTube și pe rețelele de socializare, propuse la concursuri de film.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- Cunoaște și crea imagini grafice animate.
- Stăpâni tehnici de iluminat pentru studio.
- Operarea cu un software de animație.
- Utiliza nomenclatorul referitor la animație, cinematografie și fotografie.
- Posta animațiile pe web.
- Îmbunătățirea abilităților de ascultare, respectarea opiniilor diferite.
- Învățarea tehnicilor de argumentare.
- Distribuirea sarcinilor.

ALT PUBLIC-ȚINTĂ

Acest atelier este propus, de asemenea, studenților de la Universitatea din Faro care pregătesc un Master of Education

Autor Paula Pereira

Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia

Fotografii: Paula Pereira

ALBASTRUL DIGITAL

PROIECT

Abordarea principiilor prelucrării digitale a imaginilor conștientizând locul și rolul culorii albastre în mediul urban (decorare, semnalistica, haine...)

PUBLIC

Adulți de la 18-25 ani, fără profesie, care au nevoie să-și îmbunătățească calificările și competențele-cheie pentru viitoarea lor integrare profesională

COMPETENȚE-CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și de bază în știință și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spiritul de inițiativă și antreprenorial
- Comunicare într-o limbă străină

OBIECTIVE

A înțelege ce este o imagine digitală.

MATERIAL

Calculator prevăzut cu software-ul liber GIMP și un port USB.

Aparat de fotografiat digital.

Un pic carnet pentru fiecare stagiar.

Pixuri / creioane.

DESFĂȘURARE

Fotografierea orașului

Elevii sunt încurajați să facă câte cinci fotografii din orașul lor; cel puțin o fotografie trebuie să arate cerul.

Fotografiile vor fi transferate pe calculator într-un folder denumit "oraș".

Lectura unei fotografii digitale

Fiecare stagiar este invitat la lansarea soft-ului GIMP folosind meniul ' File/open' pentru a deschide una dintre imaginile lor arătând cerul aflate în folderul "oraș". Apoi va răspunde în scris la următoarele întrebări puse de moderator:

- Cui aparține imaginea? Care este dovada?
- Care este formatul acestei imagini?
- Care este dimensiunea acestei imagini?
- Care este definiția acestei imagini?

Aceasta este o oportunitate pentru animator de a:

- se concentra asupra proprietății intelectuale a imaginilor,
- prezenta avantajele și dezavantajele formatelor acestora (jpg, tif, png,...)
- insista pe nevoia de a lucra imaginile prin a le trece prin formatele dedicate ale softului de imagine (psd pentru Photoshop, GIMP xcf...)
- aborda noțiunile de pixeli și definiția pe ecran și la imprimare.

Modificarea unei fotografii digitale

Folosind meniul *Instrumente* și submeniul '*Instrumente de culoare*' elevii sunt rugați să elimine toate culorile fotografiilor lor cu excepția albastrului utilizând funcția "saturație" din fereastra care a apărut.

Animatorul propune apoi o serie de exerciții. Pentru fiecare exercițiu, înainte de a utiliza software-ul, elevii identifică, în scris, ceea ce vor face.

Exercițiul 1

Elevii sunt încurajați să înlocuiască albastrul din imaginea lor cu roșu

Exercițiul 2

Elevii sunt încurajați să elimine albastrul și roșul din imaginea lor.

Exercițiul 3

Elevii sunt încurajați să elimine doar albastrul cerului păstrând celelalte părți albastre (abordarea noțiunii de selecție).

EXTENSIE

- Elevii pot dezvolta un proiect de învățare *Gimp* prin tutorialele de pe Internet;
- Abordarea și înțelegerea fotomontajelor artistice în lucrări ale unor artiști contemporani cum ar fi de exemplu Erik Johansson și Romain Laurent.

EVALUARE

Este măsurată abilitatea de a învăța cum să stăpânească instrumentele, singura condiție de a efectua exercițiile propuse și de a le reutiliza în alte situații.

Autor: Jean Soulier

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

FOTOGRAFIEREA CERAMICII CHIGIANA

PROIECT

Învățarea utilizării aparatului foto și a computerului prin fotografierea ceramicii. Crearea unei mici cărți de fotografii și texte folosind software-ul de punere în pagina. Predarea filmării, a editării și producției de filme.

PUBLIC

Tineri care locuiesc în orașul San Quirico d'Orcia

COMPETENȚE CHEIE

- Competențe matematice și abilități de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- Competențe digitale.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și de întreprinzător.
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Utilizarea aparatului foto la un nivel bun.
- Cunoașterea și controlarea luminii pentru a produce o fotografie bună.
- Învățarea utilizării computerului.
- Utilizarea unor programe adecvate pentru retușarea și arhivarea fotografiilor.
- Cunoașterea și stăpânirea unor programe de formatare a textului și a fotografiilor.
- Sensibilizarea în scopul conservării și valorizării peisajului.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Ceramica albastră artistică a manufacturii Chigi.
- Plafonul albastru al *Cappellei del Manto* din Siena.
- *Albarelli* de la farmacia Mănăstirii Monte Oliveto Maggiore.
- *Zaffirele* de la Muzeul Montalcino.
- Ceramica devoțiunii de la manufactura Chigi.

MATERIAL

- Cameră foto, lentile, trepied, carduri CF și SD.
- Cititor de carduri de memorie și computer.
- Becuri, "umbrelă foto", flash.
- Imprimante cu laser și cu jet de cerneală.
- Hârtie fotografică.
- Cărți de fotografie și manual de grafică.

DERULARE

- Scurtă explicare a funcționării aparatului foto cu utilizarea unor obiective diferite, pentru diferite situații de fotografiere.
- Vizita unor locuri unde se poate fotografia albastrul: începeți "campania foto" acordând atenție condițiilor de fotografiere, afara sau în interiorul locurilor.
- Explicarea dificultăților de a controla lumina la interior și de a folosi trepiedului pentru a fotografia:
- Alegerea și tratarea fotografiilor realizate. Utilizarea și metodologia cardurilor externe.
- Arhivarea sistematică a fotografiilor în albume și pe hard disk.

- Demonstrații cu utilizarea programelor de bază precum Word, Photoshop, Design, Pinnacle design.
- Producerea unui album compus din fotografii, texte și o punere în pagina a unei mici cărți
- Producerea și editarea unui film.

EXTENSIE

- Participanții dezvoltă o compoziție fotografică personală și scriu impresiile, contribuțiile culturale, criticile și tehnicile pe care le-au dezvoltat în timpul atelierului.
- Realizează o colecție fotografică de ceramică istorică ce nu este ușor de vizitat.
- Continuă experiența fotografică cu niveluri mai înalte de dificultate.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- observa și studia subiectul înainte de a-i face o fotografie,
- realiza o fotografie de bună calitate, cu o încadrare adecvată,
- prelucra o fotografie prin mijloace tehnice,
- utiliza computerul corect,
- învăța cu ușurință utilizarea programelor de compoziție, ale căror instrucțiuni sunt în limba engleză,
- avea spirit critic în compoziția grafică a textelor și fotografiilor.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Oamenii din centrul *Auser* din San Quirico d'Orcia

Autor: Paolo Naldi, Fondazione Alessandro Tagliolini. Centro per studio în Paesaggio e del Giardino, San Quirico d'Orcia, Italia

CULOAREA INTERIOARĂ, ÎNTRE OGLINDĂ ȘI EMOȚIE

PROIECT

Abordarea sensul artistic al culorii prin operele unui artist al luminii și culorii, fotograful Ivano Bolondi. Intenția este de a descoperi fotografia ca artă și ca instrument de interpretare și înțelegere a realității: o modalitate de a-și exprima emoțiile și o viziune personală a lumii.

PUBLIC

Tineri defavorizați care au nevoie să-și dezvolte competențele cheie pentru a-și exprima emoțiile și pentru a-și îmbunătăți relaționarea

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Intrarea în contact cu experiența, viața, munca și ideile unui artist în timpul unei întâlniri și un dialog direct cu artistul.
- Motivarea sensibilității artistice.
- Capacitatea de lucru pe grupe.
- Promovarea integrării subiecților dezavantajați împotriva marginalizării, excluziunii și precarității.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Culoarea în oraș, ca un constructor al decorului urban - clădiri, elemente naturale, albastrul în obiectele expuse în vitrine.
- Cântece în care culorile sunt raportate la semnificația lor psihologică și sociologică (de exemplu, *Viola* și *Azzuro* de A. Celentano).
- Texte poetice și literare; Poezii ale lui Arthur Rimbaud (*Voyelles*), scrisorile lui Vincent Van Gogh (*Scrisori către Theo*), cercetări asupra culorii ale lui Michel Pastoureau (*O mică istorie a culorilor - culorile amintirilor noastre*).

MATERIAL

Camere video, smartphone, creioane, diporame, CD-uri cu muzică.

DERULARE

1 Proiectarea unui video cu operele fotografului Ivano Bolondi, **Culori dentro**.

2 Conversație cu artistul, pentru a descoperi câteva chei pentru lectura și demersurile artistului:

- interesul pentru reflexe, transparențe, umbre care oferă o îndepărtare de la realitatea "obișnuită"
- munca prealabilă de încadrare: diferite preparative ale subiectului (poziția corpului, alegerea suprafețelor reflectorizante sau transparente, exemple o cortină translucidă),
- fixarea obiectivului și obținerea de fotografii diferite: de la aproape, departe ...
- posibilitățile fotografiei digitale pentru a produce "milioane de culori", cum ar fi paleta pictorilor

3 Excursie didactică pentru "descoperirea culorilor în oraș": tinerii fac fotografii după indicațiile autorului (utilizarea suprafețelor reflectorizante, cum ar fi capota unei mașini, picături de ploaie, vitrine, oglinzi ...)

EXTINDERE

- Extindeți tema culorii la practica cântării, la lectura paginilor de literatură, la căutarea informațiilor științifice (textele citate).
- Elaborarea de texte scurte și desene pentru a le asocia cu culoarea albastră.
- Postați carnetele personale online.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea elevilor de:

- a identifica și experimenta caracteristicile artistice ale fotografiei: reflexe, transparență, umbre,
- a stimula sensibilitatea și creativitatea
- a traduce emoțiile în scurte texte coerente și corecte
- a participa activ la activități, a colabora la munca în grup.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul a fost realizat împreună cu profesorii în cadrul proiectului lor de mobilitate Erasmus + în Montecchio Emilia

---

Autoare: Angela Marchetti

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

APĂ LIMPEDE, PROASPĂTĂ ȘI DULCE... ITINERARIU FOTOGRAFIC

PROIECT

Raport asupra unui itinerariu geografic în Valea Enza, călătorie pedestră de-a lungul râului printre sate, castele, canale și morile de vânt. O călătorie istorico-naturalistă în ținutul Mathilde unde a trăit Francesco Petrarca.

PUBLIC

Tineri adulți care au nevoie să fie stimulați în diferite domenii pentru a-i ajuta să-și găsească un loc de muncă

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă și într-o limbă străină
- Competențe matematice și de bază în domeniul științei și tehnologiei
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Spirit întreprinzător și de inițiativă

OBIECTIVE

- Promovarea cunoașterii teritoriului
- Dobândirea unui spirit de curiozitate
- Observarea aspectelor particulare ale peisajului, inclusiv „albastrul” apelor de râu și al cerului din această vale
- Producerea de materiale de informare cu ajutorul digitalului: CD / DVD

MATERIAL

Echipamente audiovizuale, calculatoare, aparate foto, hărți, caiete și creioane, pungi de plastic

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Teritoriul Văii Enza

DERULARE

Traseul începe în Rossena unde puteți vedea satul, castelul și Roca Rossanella; se continuă plimbarea spre Cerezzola. De-a lungul râului Enza, se va repera Canalul Ducal, o moară de apă și Micul Templu al lui Petrarca.

Prima etapă

- Căutarea informațiilor. Alcatuiți o documentație prin observarea peisajului, a valorii sale istorice, naturale, culturale și estetice. Consultarea de texte și documente despre istoria locală, hidrografia, geologia, arhitectura locală.
- Ateliere de fotografie. Utilizați o cameră digitală pentru a crea o documentație personală asupra locurilor: focalizare, timp de expunere, distanță, mișcare.

A doua etapă

Construirea unui itinerariu prin siturile de interes istoric, antropologic și naturalist. Folosirea de hărți, colecții de fotografii: conștientizarea tinerilor de complexitatea analizei zonelor traversate de cursul unui râu, atât pentru varietatea mediului cât și pentru bogăția plantațiilor.

A treia etapă

Organizarea muncii în funcție de studiul itinerariului și de proiectarea materialului informativ. Tinerii învață că se poate stabili un itinerariu:

- prin stabilirea priorităților,
- urmând cursul râului pornind de la caracteristicile naturale și antropologice.

EXTINDERE

Crearea unui slideshow care va fi propus agențiilor de turism ca material informativ și promoțional.

EVALUARE

Se măsoară progresul cursanților:

- în cunoașterea istoriei teritoriului lor și a principalelor aspecte geomorfologice și naturaliste ale zonei explorate;
- în observarea și scrierea de note și rezumate, folosind lexiconul corespunzător;
- în stăpânirea instrumentelor informatice și a camerei digitale.

Cunoștințele și experiențele dobândite vor permite tinerilor să găsească mai ușor un loc de muncă în domeniul protecției mediului sau ca ghid turistic.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevii din învățământul secundar

Autor: Luca Monducci

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

CUVINTE ȘI SENTIMENTE ÎN ALBASTRU

PROIECT

Pornind de la studiul culorii albastre ca un factor unificator, educarea unui public eterogen, non-italian, pentru cunoașterea tradițiilor și învățarea noilor tehnologii.

Prin intermediul activităților interdisciplinare, încurajarea unei forme de identitate și de curiozitate a grupurilor pentru materiile școlare.

PUBLIC

Adulți cu vârsta cuprinsă între 18 și 40 de ani, non-italieni și fără ocupație specifică, care trebuie să își îmbunătățească cunoștințele culturale, pentru a răspunde mai bine pieței forței de muncă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe digitale.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Stimularea "inteligenței emoționale" a cursanților pentru ca ei să furnizeze codurile de interpretare a realității
- Dezvoltarea abilităților critice
- A face cunoscută Ravenna, orașul pe care l-au ales și, prin urmare și Europa, în dimensiunea sa politică și culturală.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Mozaicurile monumentelor romane și bizantine ale orașului unde domină culoarea albastră a lapisului lazuli (relația dintre Occident și Orient)
- Frescele din Refectoriul San Vitale, de la Școala lui Giotto
- Biserica Ortodoxă din Via Candiano, vizitată în luna februarie 2016 în ziua întâlnirii din Cuba dintre Patriarhul Kirill și Papa Francisc, pentru dialogul intercultural despre religii și etnii.

MATERIAL

Pentru vizite: carnet, cameră digitală, Iphone, Ipad

Pentru atelier: hărți, cutii de carton de diferite culori, cărți poștale, clei, pastă de sticlă și emailuri.

DERULARE

- Lecție privind culoarea albastră, valoarea simbolică și utilizarea acesteia cu ajutorul imaginilor.
- Prezentarea de către fiecare cursant a locului său de origine și a caracteristicilor sale, a motivului pentru alegerea orașului Ravenna, a cunoștințelor despre culoarea albastră (tradiție, artă și artizanat).
- Cercetarea în teren și în timpul deplasării casă-școală, a elementelor arhitecturale și a obiectelor de culoare albastră.

- Vizitarea monumentelor istorice ale oraşului: fotografii, observații scrise și grafice, analiză iconografică și descoperirea nuanțelor culorii albastre.
- Punerea în comun a informației în clasă și realizarea unui produs multimedia comun.

EXTENSIE

Stimulați de profesori, cursanții pot multiplica modulele de cercetare în funcție de interesele și nivelul lor cultural. Pornind de la un proiect comun pot stimula învățarea și coeziunea unui grup foarte eterogen.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a:

- comunica pentru a-și prezenta oral cercetările și fotografiile,
- stăpâni computerul, de a realiza o cercetare pe Internet, a prezenta această lucrare (formatarea textului, prelucrarea imaginilor);
- a ști cum să scrie un scurt text pe baza cercetărilor sale,
- se auto-evalua.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- Elevi din învățământul secundar
- Profesori în formare continuă

Autor Donatella Mazza

Scuola Internazionale Studi la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia
Fotografii Deborah Gaetta.

ALBASTRU MADE IN ITALY

PROIECT

Folosind noile tehnologii de comunicare, se asociază tineri șomeri în crearea unui traseu turistic, bogat în conținut pe tema culorii albastre.

Se organizează un turneu lent pe jos, cu bicicleta, călare, experimentând cu turism local, de calitate și responsabil, care oferă mici spații de cazare, servicii, sit-uri culturale și artistice diseminate pe întregul teritoriu vast al orașului Ravenna.

PUBLIC

Șomeri tineri care au nevoie să-și dezvolte competențele pentru a răspunde mai bine pieței forței de muncă, în special celei din domeniul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe digitale.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Lansarea unei filozofii culturale și turistice care oferă călătorilor o nouă față, mai puțin convențională, a Italiei și a Ravennei.
- Realizarea unei vizite pe teritoriul Ravennei, oferind un sejur "experimental", realizat dintr-un amestec de artă, istorie, frumusețe naturală, cultura gastronomică și oenologică.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Locurile menționate în Ghidul Clubului Touring Blue Guide, prezentate cu succes la EXPO 2015 din Milano (Expoziția Universală)

- Drapelele albastre ale Mării Adriatice.
- *Cala Celeste*, o stațiune balneară situată în dune.
- *Rutele Albastre 2016* - un festival de muzică care are loc în muzee: structuri maritime, medii naturale, cântăreți cunoscuți pe plan internațional.
- Magazinele de artizanat care folosesc materiale albastre (pânze, pahare, ceramică, tessele).
- Peștele albastru al Mării Adriatice.

MATERIAL

- Pentru traseu: camera foto, carnet, tabletă, Iphone, Ipad
- Pentru workshop-uri despre estetică și creativitate: obiecte albastre, diverse materiale pentru a crea opere.

DERULARE

- Traseu în oraș.
- Descoperirea unor situri culturale, medii naturale, magazine, viața autentică a orașului și produce *Made in Italy*.
- Ateliere despre estetică și creativitate.

Cursanții aduc obiecte de diferite nuanțe de albastru, stofe și alte materiale pentru a crea o lucrare originală.

- Crearea unui document digital.

Cursanții implicați în această activitate reorganizează datele, fotografiile și textele obținute pentru a crea un document pentru turiști.

EXTENSIE

Metodologia de lucru adoptată dezvoltă o nouă perspectivă asupra produselor tradiționale locale legate de culoarea albastră. Acesta poate fi adaptată noilor descoperiri și experiențe și pe alte teme.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a

- Expune oral informațiile colectate și fotografiile realizate pe durata cursului,
- Realiza un documentar cu privire la activitățile desfășurate,
- Se auto-evalua.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Turiști de toate vârstele, copii de școală, adulți, vârstnici.

Proiectul se adresează diferitelor tipuri de cursanți.

Autor Donatella Mazza

Scuola Internazionale Studi la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia

NEL BLU DIPINTO DI BLU (Titlul melodiei *Volare*)

PROIECT

Elaborarea un "traseu albastru" în regiunile și orașele din jurul Ravennei, pe urmele pictorului Giotto și a urmașilor săi. Studierea materialelor, tehnicilor și calitatea culorilor, în special albastră în toate nuanțele sale.

PUBLIC

Adulți în formare continuă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe digitale.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Implicarea într-o călătorie pe urmele lui Giotto.
- Studierea culorii albastre a lapis-lazuli și a altor pigmenți, materialul-suport al frescelor și mozaicurilor.
- "Lectura" icoanele într-o excursie virtuală, studiind iconografia și culoarea albastră.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Catedrala Sf. Francisc de Assisi, bisericile din Rimini, din Ravenna, Abatia Pomposa, biserica din Bologna, *Cappella degli Scrovegnidin Padova*.

MATERIAL

Pentru traseu: camera digitală, carnete, iphone, ipad.

În sala de lucru: computer și o conexiune internet.

DERULARE

Traseul

- Vizitele diferitelor obiective culturale și spații comerciale (magazine de artizanat ale diferitelor obiective).
- Reflecție asupra valorii materialelor și rafinamentul lucrărilor artiștilor.
- Comparație între lucrările din trecut și cele din zilele noastre.

Cercetare documentară în sala de lucru

- Căutarea icoanelor pe internet. Analizarea lor din punct de vedere iconografic și al culorii albastre.
- Descoperirea urmelor pe care arta și utilizarea culorii albastre răspândite pe teritoriul vizitat.
- Realizarea unui documentar despre activitățile desfășurate.

EXTENSIE

Diseminarea acestei activități prin conferințe, comunicarea publică a evenimentelor din cadrul parteneriatului "Drumurile albastre din Europa". Astfel, se valorizează proiectul, activitățile și rolul diferiților parteneri europeni.

EVALUARE

Planul de evaluare se va concentra pe capacitatea de a

- Expune oral informațiile colectate și fotografiile realizate pe durata cursului,
- Realiza un documentar cu privire la activitățile desfășurate,
- Se auto-evalua.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Studenti

Elevii de la ciclul primar la liceu.

Autor Donatella Mazza

Scuola Internazionale Studi la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia

Fotografii Deborah Gaetta.

SEASIDE ÎN ALBASTRU

PROIECT

Stimularea cursanților să descopere și să valorizeze istoria locurilor din Riviera Romagnola care se deschid spre Marea Adriatică, al cărei fir conductor este Albastrul mării și care constituie un pod către Slovenia, Croația și Bosnia - Herzegovina, Muntenegru și Albania.

PUBLIC

Adulți în formare continuă care au nevoie să-și dezvolte competențele pentru a răspunde mai bine pieței muncii, în special în domeniul turismului

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

- Explorarea celei noi *lidos* de la Ravenna, caracteristicile lor, de la trecut până în prezent.
- Cercetarea documentară asupra orașelor italiene "*reginele mării*" și a celor din alte țări care au deschidere în Marea Adriatică.
- Crearea unei povestiri pentru a transforma un eveniment, o experiență trăită într-o narațiune.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Peisajele de pe coasta Ravennei Casal Borsetti, Marina Romea, Porto Corsini, Marina di Ravenna, Punta Marina, Lido Adriano, Lido di Dante Lido di Savio, Lido di Classe.

Texte și fotografii care ilustrează istoria și actualitatea cabanelor, a "coloniilor terapeutice", a chioșcurilor pentru *piadine romagnole*.

MATERIAL

- Pentru explorare: cameră digitală, carnet, tablete, Iphone, Ipad
- Pentru atelier: schiță, lipici, creioane. Calculator cu conexiune la internet
- Documente de la *Pro Loco* - o rețea de asociații voluntare care lucrează pentru promovarea turismului local în Italia.

DERULARE

- Vizite și explorarea celor noi *lidos* din Ravenna.
- Cercetare documentară asupra istoriei turismului balnear, folosind documentele de la *Pro Loco*.
- Cercetare în bibliotecă privind rolul Mării Adriatice și al "reginelor mării".
- Prezentare de fotografii ale colibelor de pescuit, chioșcurilor cu hrană, ale "coloniilor terapeutice" și cărților poștale ilustrând vacanțele la mare, ieri și astăzi.
- Realizarea unui dosar pentru documentele tipărite și cele multimedia

EXTENSIE

Diseminarea acestor documente turiștilor.

Extinderea cercetării privind dezvoltarea Cheiurilor Canalului (Darsena) situat lângă stație și care leagă orașul de mare.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a

- Expune oral informațiile colectate și fotografiile realizate pe durata cursului,
- Produce un album și un document privind activitățile desfășurate,
- Se auto-evalua.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Studenti, turiști și cetățeni din Ravenna

Autor Donatella Mazza

Scuola Internazionale Studi la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia

Fotografii Deborah Gaetta.

“PICTAREA” UNEI GRADINI CU LUMINĂ COLORATĂ

PROIECT

Realizarea unei instalații luminoase pe tema grădinii, pornind de la videoproiecțiile de imagini colorate pe obiecte în relief

PUBLIC

Adulți în formare continuă
Elevi de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Abordarea conceptului de instalare într-o producție artistică
- Îmbogățirea repertoriului de tehnici: profitați de lumina colorată
- Îmbogățirea lexicului legat de culoare

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Grădinile Festivalului anual al grădinilor din Chaumont-sur-Loire, luminate în timpul nopții de vară, în cadrul evenimentului *Grădinilor de Lumină*.

MATERIAL

- Fotografii ale Festivalului anual de grădină din Chaumont-sur-Loire, în alb și negru și color.
- Fotografiile acelorași grădini pe timp de noapte, luminate în cadrul *Grădinilor de Lumină*.
- Materiale albastre (vopsea, cretă, imagini din reviste), suporturi (hârtie, carton) și diverse unelte (perii, role).
- Un computer.
- Un videoproiector.

DERULARE

Primele experiențe de transformare a spațiului cu filtre de culoare

- Priviți o grădină printr-un filtru albastru.
  - Puneți un filtru albastru peste o fotografie alb-negru.
- Comparând cu viziunea fără filtru, aveți un alt aspect, descoperiți noi senzații legate de culoarea albastră.

Observarea transformărilor grădinii prin lumina albastră

Explorați un set de fotografii ale *Grădinilor de Lumină* din Chaumont-sur-Loire. Conștientizați faptul că lumina poate sculpta, colora spațiul, îl poate transforma.

"Fabricarea" luminii colorate

Fabricați imagini colorate predominant albastre, variind suportul (toate tipurile de hârtie, carton ..), mediile (picturi, cretă și cerneală) cât și instrumentele (perii, role, tot felul de pensulele). Faceți fotografiile ale acestor noi producții, încadrați-le în dreptunghiuri color și plasați-le într-o prezentare video.

"Vopsirea" grădina cu lumină colorată.

- Creați o grădină miniaturală sculptând hârtie albă pentru a sugera vegeta
- "Vopsiți" această grădină cu lumină colorată prin proiectarea pe sculpturi a imaginilor albastre.

- Prezentarea instalațiile de lumină.

Devenim conștienți de faptul că aceste variații cromatice joacă pe tastatura senzației, a afecțiunii, interoghează aceste senzații colorate, impactul lor asupra imaginației noastre, capacitatea lor de a crea în noi "dorința de a le urmări în zborul lor către tărâmul unei poezii țesută de degete de zână".

EXTENSIE

Imaginați-vă, pornind de la această creație, o poveste, texte, poeme despre această lume iluminată, pe măsură ce dezvăluim o lume pe care o inventăm.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a:

- reinvesti tehnicile testate,
- îmbogăți lexicul,
- fi interesați de alte lucrări "sculptate de lumină": holograme, imagini de relief, imagini tridimensionale ...

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor Aline Rutily

Asociația *Peisaj și patrimoniu fără frontiere*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

COVOR ALBASTRU

PROIECT

Cu Aline Rutily, artist plastic, efectuați o instalație la sol dintr-o colecție de fotografii. Folosiți o vizită la Muzeul Municipal pentru a discuta conceptul de "motiv floral" în realizarea unui "covor" pictat.

PUBLIC

Adulți în educație continuă
Elevii de la școala primară până la liceu.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Elaborarea unor demersuri pentru realizarea unei instalații la sol.
- Construirea unei prime culturi a sensibilității la pictură și primele repere din istoria artei.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- "Covoare-Gradini" de Aline Rutily, artist plastic (vezi site-ul web)
- Lucrările, obiectele decorative și grădina Muzeului Departamentului Maurice Denis, Saint-Germain-en-Laye

MATERIAL

- Colecția personală de fotografii de plante
- Plicuri de hârtie groasă
- Pictura (guașă)
- Perii și pensoane foarte mari

DERULARE

La Muzeul Maurice Denis, asimilați:

- transformarea vegetalului în „arabesc decorativ“ în pictură și obiecte decorative ale artiștilor Nabis, cum ar fi Maurice Denis și Paul Ranson care sintetizează desenul, compoziția, culoarea.
- legăturile dintre arta decorativă și picturi de tablouri. Artiștii Nabis creează imagini de fundal, țesături, covoare. Unele tablouri au un chenar repetat ca la covoare.

Prezentați fotografia instalației "Covorul-Grădina pentru un Muzeu al Poștei" de Aline Rutily

- Observați procesul de creare a unei suprafețe colorate dintr-o juxtapunere de cărți poștale. Desenați structura covorului. Comparați cu structura unor grădini arabe, cum ar fi Generalife din Granada și unele covoare din grădina persană.
- Observați tehnicile folosite pentru a crea un "covor": imaginea cărții poștale devine, prin repetare, un "motiv" al covorului. Alegeți culori foarte vii, contrare roșu / verde.

Transpuneți demersul pentru a realiza instalarea la sol a unui covor vopsit.

- Lucru individual: creați un "motiv floral" de la fotografia unei plante: sintetizați desenul, utilizați culori vii. Pictați în guașă pe plicuri mari de hârtie groasă.
  - Apoi elaborate, colectiv, planul covorului, motivele centrale. Alegerea suporturilor de pe aceeași suprafață permite o juxtapunere exactă a modelelor pictate. Unele motive care trebuie repetate sunt pictate "sub îndrumarea" elevilor care sunt și autorii.
  - Instalați covorul la sol.
- Alegeți un loc pentru instalare, organizați un eveniment (expoziție, invitații). Faceți fotografii.

EXTENSIE

Documentare pentru a afla mai multe despre artiștii care își "instalează" lucrările la sol, în peisaj: Nils-Udo, Richard Long.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de a:

- reconstitui etapele demersului, prezentarea acestuia la o expoziție,
- se intera de lucrările artiștilor peisagiști contemporani.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor Aline Rutily

Asociația *Peisaj și patrimoniu fără frontiere*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

INSTALAȚIE INTERACTIVĂ ALBASTRĂ CU KINECT

PROIECT

Crearea unei instalații interactive poetice pe tema culorii albastre, datorită unei aplicații interactive multimedia care utilizează dispozitivul *Kinect*.

PUBLIC

Elevi din învățământul secundar

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiilor.
- Competențe digitale.

OBIECTIVE

- Stimularea creativității artistice, susținută de tehnologiile digitale.
- Încurajarea producției artistice.
- Explorarea programării și utilizarea senzorilor informatici.
- Încurajați lecturilor poetice.
- Dezvoltarea unor noi domenii de cunoaștere.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Textele poetice ale lui Fernando Pessoa.
- instalațiile interactive luminoase ale artiștilor, cum ar fi cele care pot fi văzute în fiecare an la Festivalul *Lumina* din Lisabona.

MATERIAL

Calculator

Software Kinect

Software / Software integrat de dezvoltare (IDE)

DERULARE

- Instalați dispozitivul Kinect pe computer
- Instalați software-ul de dezvoltare integrat (IDE) pe computer.
- Colectați imagini și sunete pentru aplicație și selectați textul. Pentru a crea aplicația trebuie, într-adevăr, să salvați imaginea și sunetul pe care le vom folosi și să selectați textul pe care doriți să-l includeți.
- Programați aplicația. Trebuie să aveți câteva cunoștințe de bază despre programarea pe calculator, în special instrucțiunile de decizie și de repetiție.
- Testați aplicația. Faza de testare este importantă pentru a corecta erorile de programare ipotetice și pentru a ajusta ușurința utilizării aplicației.

EXTENSIE

Elevii au creat o aplicație multimedia bazată pe tema albastrului, folosind imagini, sunet și text de Fernando Pessoa: ei si-au asimilat, astfel, opera unui poet ale cărui texte sunt răspândite în toată Portugalia și în întreaga lume.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- stăpâni un software nou,

- înțelege procesul de creare a unei aplicații informatice,
- extinderea culturii artistice

ALTE PUBLIC ȚINTĂ

Adulți în formare continuă

Autor Rui António

Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia

Fotografie Marisa Mendes

TRANSCULTURAL CARPET BLUE

PROIECT

Participarea la opera comună *Transcultural Carpet Blue*, TCB, conceput de Aline Rutily: o instalație colectivă în curs de desfășurare, care înglobează vedere ale fiecăruia asupra propriului patrimoniu și că „crește” de-a lungul întâlnirilor și a mobilității în Europa. Lucrarea virtuală www.transcultural-carpet-blue.eu care însoțește TCB consolidează dimensiunea sa internațională, propunând o invitație la dialog intercultural, fără limită, fără frontiere...

PUBLIC

Adulți în formare continuă (tineri, vârstnici, profesori)
Elevii de la grădiniță la liceu.
Orice Internaut

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Solicitarea unui punct de vedere relativ la propriul mediu, oraș, muzee
- Extinderea cunoștințelor în domeniul patrimoniului artistic european relativ la culoarea albastră
- Descoperirea unei forme de artă digitală
- Îmbogățirea lexicul legat de culoarea albastră
- Stăpânirea computerului pentru a-l utiliza într-un mod creativ

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

O colecție de fotografii ale "albastrului", subiectivă și diferită în funcție de țări și de culturile lor, în întreaga Europă

MATERIAL

- Aparat foto
- Computer
- O colecție personală de imagini albastre, tăiate sub formă de pătrate de 500x500 pixeli
- adeziv, suporturi de carton pătrat de 20x20 cm

DERULARE

- Participarea la instalarea la sol a *Transcultural Carpet Blue*

Observați mediul înconjurător, căutând culoarea albastră în orașul tău, în peisajele tale preferate, muzee, haine, florile, picturi personale... Încadrați și fotografiați aceste detalii "albastre".

- Realizați, din fotografii, imprimate pătrate de 20x20 cm lipite pe suporturi de carton. Juxtapunerea la sol a tuturor pătratelor creează o instalație mare, un "albastru devenit covor", împărțit de toți și care crește cu fiecare întâlnire a partenerilor.

- Participarea la instalarea virtuală www.transcultural-carpet-blue.eu

Participați online la opera comună, plecând de la fotografiile tăiate pentru a obține pătrate de 500x500 pixeli. După ce s-a dat un titlu imaginilor, plasați-le în covorul

virtuale urmând instrucțiunile online www.transcultural-carpet-blue.eu. Fiecare, mic sau mare, în clasă sau în familie, singur sau cu prietenii, poate participa la această instalare online, plantând propriul "pătrat de albastru". Făcând clic pe lucrare, toată lumea poate mări propriul pătrat albastru sau pe cel al altora, să circule pe acest covor mare, ale cărui motive provin din cele patru colțuri ale lumii.

EXTENSIE

Redactați texte, poezii, mesaje pe tema culorii albastre.

Un *Blue Book* on-line pe site-ul www.transcultural-carpet-blue.eu permite fiecaruia să posteze aceste mesaje "albastre" scrise, fiecare în limba sa maternă.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de:

- a se interesa, datorită culorii albastre, de propriul mediu, oraș, muzeu
- a-și lărgi cunoștințele artistice și literare, în special în domeniul artei digitale
- a-și îmbogăți lexicul legat de culoarea albastră
- a reutiliza computerul, a-l da sens, o putere expresivă, capacitatea de a transmite emoții.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public și orice utilizator de internet, indiferent de țara sa de origine: copii, tineri, vârstnici

---

Autor Aline Rutily

Asociația *Peisaj și patrimoniu fără frontiere*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

LABIRINTUL TAROT, ÎNTRE LOGICĂ ȘI ARCANE CREEAZĂ UN LABYRINTH – JOCUL GÂSCA CU CĂRȚI DE TAROT

PROIECT

Efectuarea unui joc labirint pe hârtie, care scoate în evidență „filozofia“ care guvernează construcția unui traseu în spirală, explorând teme ale Tarotului și jocul GÂSCA (raționalitate, magie, emoție, simbolism).

Descoperiți, de asemenea, patrimoniul istoric, științific, artistic și cultural asociat cu Labirintul și Tarotul cu elementul cromatic caracteristic: albastrul cărților de Tarot.

PUBLIC

Adulți în formare continuă

COMPETENȚE CHEIE

- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Participarea la un proiect urmărind o abordare artistică și creativă (reproduceți, izolați, transformați, uniți).
- Planificarea diferitelor etape ale acestui proiect.
- Descoperirea operelor de patrimoniu care ilustrează subiectul.
- Accederea la informații utilizând documentația disponibilă și pe paginile web.
- Deschiderea spre noi domenii legate de istoria și semnificația Labirintului și a cărților de Tarot.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Trasee

- în labirintul La Masone (Parma), însoțit de lectura textelor lui Italo Calvino (Il castello dei destini incrociate),
- de la Bergamo la Ferrara: Tarotul curților ducale ale familiilor Visconti și Este
- în *Grădina de Tarot* de Niki de Saint-Phalle

MATERIAL

Hârtie de desen, creioane, gravuri, cărți de Tarot, computer

DERULARE

- Se formează o echipă și se atribuie sarcini și producții: participanții învață să selecteze informații din cărți, reviste și web. Ei le clasifică în funcție de proiect, în trei domenii: labirintul, cărțile de Tarot, jocul Gâsca. Aceasta permite dobândirea de cunoștințe în domenii neobișnuite, bogate în istorie, geografie, mitologie și logică.
- Se schimbă și compară cunoștințele individuale: necesitatea de a ajunge la un rezumat al informațiilor dobândite individual implică schimbul de rezultate și favorizează incluziunea socială.

- Conceperea proiectului *Labirint-Gâsca*: participanții reflecta asupra simbolismului cărților de Tarot. Pentru a crea regulile și derularea jocului, este necesar ca aceștia să stabilească relația dintre "logică" și "arcan".
- Realizarea pe hârtie a unui *Labirint - jocul Gâsca* folosind figurile de Tarot Visconti: această realizare solicită abilități manuale, simț estetic și dorința de a împărți munca.

EXTINDERE

Punerea în valoare a cercetării: prezentarea obiectului construit într-o expoziție

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de:

- a stăpâni instrumentele informatice pentru căutarea informațiilor și a imaginilor pe web;
- a învăța o metodă de cercetare (observarea aspectelor istorice, artistice și simbolice);
- a stimula sensibilitatea și creativitatea;
- a împărtășiți un proiect colectiv.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi propus elevilor de gimnaziu.

Autor: Naire Boniburini

Universitatea Populară Sorgiva, Montecchio Emilia, Italia

FORME NEL VERDE ÎN SAN QUIRICO D'ORCIA: GRADINA EUROPEI

PROIECT

Studentii de la Academia Carrara au fost invitați să expună sculpturi într-o grădină. Un râu imaginar coboară scările. Animalele, reprezentate într-un loc fantastic de către tinerii studenți, pășesc pe straturile unui parc din secolul al XVI-lea.

PUBLIC

Douăzeci și unu de adulți de la optsprezece până la treizeci de ani ai Academiei de Arte Plastice din Carrara, care au nevoie să-și perfecționeze calificările pentru a intra în lumea profesională și pe piața artei.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și întreprinzător

OBIECTIVE

- Rafinarea tehnicilor sculpturale
- Dezvoltarea competențelor manuale și a compoziției echipamentelor utilizate
- Îmbogățirea cunoștințelor și a capacităților expresive
- Crearea unui interviu direct cu critici de artă și jurnaliști.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Operele artiștilor inspirați de culoarea albastră

- în Siena, Galeria de Artă și Muzeul Operei, Palazzo Pubblico, Ambrogio și Pietro Lorenzetti;
- în Florența, *Schitul San Marco* și *Galleria degli Uffizi*.

MATERIAL

- Fulgi de piatră și cretă, conuri de pin, țesături, materiale reciclate, teracota, plexiglas, bronz, marmură, travertin, uleiuri și acrilice, tablă, beton armat.
- Texte și cataloage ale expozițiilor și sculptorilor care au creat expoziția *Forme nel Verde* în ultimii 46 de ani,
- Imagini și ghipsuri la Academia Carrara

DERULARE

- Vizitarea grădinilor Horti Leonini pentru a cunoaște spațiile și aripile parcului exterior, unde vor fi expuse sculpturile.
- Studiul și compararea cu profesorii Academiei, pentru a crea ideea lucrării ce trebuie realizată pe tema albastrului explorat.
- Realizarea unor desene pregătitoare în creion sau culori pastelate.
- Pregătirea schișelor la scară, realizate cu materiale sărace, pentru a avea o imagine tridimensională.
- Realizarea sculpturii în dimensiuni reale și cu materialele alese pentru versiunea finală.
- Viziune critică generală, comparație între profesor și student.

- Umplerea pungilor albastre cu deșeuri și plasarea lor pe scări pentru a forma un fals curs de apă.
- Prepararea, colorarea și asamblarea sculpturii.
- Retușarea și finisarea, verificând impactul global al expoziției finale

EXTENSIE

- Transportul și organizarea muncii pe straturile grădinii.
- Armonizarea și ameliorarea generală a expoziției
- Realizarea de fotografii pentru producerea unui catalog.

EVALUARE

Evaluarea

- se referă la creșterea stimei de sine a subiecților,
- ia în considerare capacitatea critică de a îmbunătăți lucrările și de a le include în spațiile expoziționale,
- se bazează pe auto-evaluarea critică a operei sale pentru a-și promova șansele de a se implica în lumea artei,
- ia în considerare creșterea capacității întreprinzătoare a fiecărei persoane

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Alți studenți ai Academiei și profesorii lor

Autor Gaia Pasi

Fondazione Alessandro Tagliolini. Centro per studio în Paesaggio e del Giardino, San Quirico d'Orcia, Italia

DE LA ALBASTRUL OCEANULUI LA MEDEEA

PROIECT

Utilizarea tematicii culorii albastre pentru a motiva lectura și adaptarea piesei *Medeea*.

PUBLIC

Adulți în formare continuă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- Învăț să înveți.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Descoperirea unei opere teatrale clasice.
- Punerea în scena a jocului dramatic.
- Memorarea textelor, recitarea lor fără a le uita.
- Stăpânirea pronunției spaniole, cu intonația și ritmul potrivit.
- Promovarea transdisciplinarității: teatru, literatură, muzică, istorie, arte vizuale.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Albastrul mării în artă, pictură și fotografie.
- *Medeea*, piesa lui Euripide.

MATERIAL

- Reproduse de pictură reprezentând Marea Mediterană.
- Echipamentul tehnic de teatru (lumini, sunet, scenă).
- Echipamentele necesare pentru decoruri, costume și accesorii.

DERULARE

Lectura și înțelegerea operei lui Euripide *Medeea*.

- Citirea operei
- Cercetarea individuală a informațiilor despre autor.
- Punerea lor în comun în cadrul grupului.

Vizitarea teatrului orașului.

- Scrierea unui text folosind vocabularul specific referitor la teatru.
- Desenarea unei schițe de teatru cu diferite elemente.

Punerea în scenă a jocului teatral

- Distribuirea rolurilor.
- Calendarul repetițiilor.
- Crearea unui carnet de teatru, în care fiecare actor se poziționează pe scenă în timpul diferitelor acte, își desenează personajul, coafura, machiajul.
- Defalcarea sarcinilor (sunete, costume, decoruri, coafuri, machiaj)

EXTENSIE

Proiectați o comunicare specifică, solicitând stăpânirea limbii: dosar de presă, postere, invitații, articole web și pagină Facebook.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- cunoaște opera teatrală studiată,
- memorarea textelor, recitarea lor fără pauze,
- stăpânirea pronunției spaniole, cu intonația și ritmul potrivit,
- promovarea transdisciplinarității: teatru, literatură, muzică, istorie, arte vizuale.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier poate fi realizat în licee și gimnazii, ca parte a unui proiect al școlii.

Autor: Maria Josefa López Montes

Sectia de Educație Permanente Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

Fotografii: Antonio Molina

ALBASTRUL PE SCENA

PROIECT

Utilizarea tematicii culorii albastre pentru a motiva lectura operei lui Euripide *Medeea*, punerea sa în scenă și realizarea de proiecte scenografice.

PUBLIC

Adulți în formare continuă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Motivarea lecturii și a înțelegerii unui text clasic prin proiectul de punerea lui în scenă și realizarea unui decor.
- Învățarea traducerii atmosferei unei opere literare prin desen, culoare, schiță, text.
- Învățarea de tehnici de a picta pe scară largă.
- Participarea la o opera comună - adaptarea unei piese de teatru, realizarea scenografiei sale – împărtășirea ei cu alți "actori" și "scenografi".

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Albastrul din pictura și textele lui Vassily Kandinsky, de Pablo Picasso. *Medea*, piesa de teatru a lui Euripide.

MATERIAL

- Texte și reproduceri ale operelor lui Vassily Kandinsky și Pablo Picasso.
- Materiale de arte plastice: vopsea, țesături, hârtie, carton, pigmenți, materiale pentru a crea reliefuri - gesso, nisip, pietre, lemn.
- Pânză pentru a picta în rulouri mari.
- Perii și role pentru vopsire.

DERULARE

Lectura piesei *Medeea* prin filtrul de culoare albastră

- Din analiza textului, compoziția, locurile, personajele.
- Utilizând schițe, desene, colaje, elemente abstracte, reprezentați texturi, dispoziții, impresii care rezultă din text. Constatați că culoarea albastră predomină.
- Hrăniți imaginația arătând albastrul în pictura lui Vassily Kandinsky, Pablo Picasso și în scrierile lor. „Cu cât albastrul este mai profund cu atât el cheamă omul spre infinit și trezește în el dorința de pur și, în cele din urmă, de suprasensibil“ a scris Wassily Kandinsky. "Faimosul albastru al lui Picasso este albastrul mizeriei, buzele fără sânge, foamea. Este albastrul disperării, al blues-ului" Helen Kay, critic de artă.
- Albastrul este culoarea Medeei. *El azul* este expresia tragediei, melancoliei, disperării în dragostea trădată.

Realizarea unei scenografii albastre

- Dezvoltați un proiect personal de decoruri folosind culoarea albastră. Puneți-vă în scena proiectul într-o cutie scenică reprezentând scena într-o machetă tridimensională, permițând o vedere aeriană.
- Scrieți o fișă care enumeră nevoile tehnice și etapele de lucru.
- Grupați diferitele proiecte pentru a decide o scenografie colectivă: panouri mari și jocuri de lumină care sugerează marea.
- Începerea lucrărilor de pictura pe formate mari

EXTENSIE

Conceperea unei comunicări specifice, solicitând stăpânirea limbii: dosar de presă, postere, invitații, articole web și în rețele de socializare.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de a:

- se motiva să citească și să înțeleagă un text clasic,
- se implica în proiectul de punere în scenă și realizare a decorului, împărtășirea lui cu ceilalți,
- traduce atmosfera unei opere literare prin desen, culoare, schiță, text,
- a-și îmbogăți repertoriul tehnicilor de pictura pe scară largă.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier poate fi realizat în licee și gimnazii, ca parte a unui proiect al școlii.

Autor: Maria Josefa López Montes

Secția de Educație Permanentă Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

Fotografii: Antonio Molina

COVOR ALBASTRU DIN MOZAIC

PROIECT

Realizarea unui covor albastru din mozaic, pornind de la patrimoniul din Ravenna în special de la elementele cromatice din mozaic referitoare la culoarea albastră și la nuanțele sale. Înțelegerea sensului acestei culori în mozaic, ca simbol al trecerii de la viața terestră la cea celestă.

PUBLIC

Adulți de la 18 la 30 de ani, fără o anumită profesie, care doresc să-și dezvolte cunoștințele culturale, pentru a răspunde cât mai bine pe piața muncii.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.

OBIECTIVE

- Furnizarea de informații cheie și de instrumente elevilor, cu scopul de a interpreta personal o operă de artă și de a decipta mesaje și arhetipuri.
- Învățarea modului de exprimare a emoțiilor, îmbogățirea potențialului de limbă.
- Îmbogățirea și dezvoltarea cunoștințelor în domeniile legate de istorie și tehnicile mozaicului.

DRUMURI EXPLORATE DE ALBASTRU

Mozaicurile din orașul Ravenna.

Surse documentare: P. Ball *Colore. Una biografia. Tra arte, storia e chimica, la bellezza e i misteri del mondo del colore*, BUR Biblioteca Univ. Rizzoli, 2004.

MATERIAL

Pentru vizite: aparat foto, tabletă și cameră numerice, *Iphon, Ipad*;

Pentru atelierul de mozaic: instrumente (ciocan, cuțit, clește, perii și diferite instrumente) și materiale albastre (smalt venețian, blocuri de sticlă...)

DEAFĂȘURARE

În sala de lucru

- Proiectarea unei diaporame despre istoria stilurilor mozaicului roman, bizantin și modern.
- Lansarea unei cercetări în locurile de studiu ale mozaicului.

În muzee, activități la fața locului- în situ-

Căutați culoarea albastră. Raportați fotografii, video-uri, notițe, desene și observații surprinse chiar în fața mozaicurilor.

Atelier de mozaic

Acest atelier se sprijină pe reproducerea unui detaliu din mozaic, ales după vizitarea unui monument din Ravenna.

Ansamblul de producții devine apoi obiectul unei instalații colective pe sol, sub forma unui « covor albastru ».

EXTENSIE

Elaborarea de date adunate în programele informatice.

Evaluarea orală și scrisă a fiecărui participant, se va face prin prezentarea de producții vizuale pe un suport informatic.

EVALUARE

Evaluarea va consta în capacitatea de:

- a comunica rezultatele, a stăpâni conținuturile, cunoștințele și despre cum se face mozaicul,
- a se auto-evalua,
- a progresa în stăpânirea limbii și a instrumentului informatic,
- a-și dezvolta cultura personală.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- Elevi din învățământul secundar
- Profesori în formare

Autor Valentino Montanari

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italie

Fotografii Valentino Montanari, Deborah Gaetta

MOZAICURI ȘI PIXELI ALBAȘTRI

PROIECT

Reabordarea materialului de mozaic albastru lapis-lazuli în albastru cobalt, element artistic expresiv și decorativ primitiv « punctul în cauză » și pixelul epocii contemporane.

PUBLIC

Adulți de la 18 la 30 de ani, fără o anumită profesie, care simt nevoia de a-și îmbogăți cunoștințele culturale, pentru a răspunde cât mai bine pe piața muncii.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Competențe matematice și competențe de bază în științe și tehnologii
- Sensibilitate și expresie culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și întreprinzător.
- Comunicare în limba străină.

OBIECTIVE

Printr-o abordare concretă:

- observă, identifică, compară noțiunile de mozaic și de pixel, elementele simple
- motivează cercetările personale, punând accent pe istorie, arte și științe prin intermediul culorii albastre
- învață să stăpânească programele de creare a imaginii
- își îmbogățesc cultura personală în domeniul mozaicului și a artei numerice
- își dezvoltă capacitatea de stăpânire a limbii.

DRUMURILE EXPLORATE DE ALBASTRU

- Mozaicurile din Ravenna, mai ales cele în care domină albastru, ca cele din Mausoleul de Galla Placidia
- Surse documentare: G.A. Agoston: *Color Theory and Its Application in Art and Design Springer*, Springer-Verlag Berlin Heidelberg, 1987.

MATERIAL

Pentru observațiile la fața locului -in situ-

- Carnete.
- Aparat foto, cameră video, tablete numerice, *Iphon*, *Ipad*.
- Calculator prevăzut cu soft-uri de procesare a imaginii și a textului

Pentru tehnicile de mozaic, un material de bază

Instrumente (Ciocan, cuțit, clește, și diferite instrumente);

Materiale (Smalt venețian, blocuri de sticlă, aur și argint, marmură etc.)

DEFĂȘURARE

Comparație între « fragmentul electronic » și « fragmentul de mozaic ».

Proiectarea unei prezentări PowerPoint cu imagini de mozaic, exemple de puncte geometrice și pixeli electronici, apoi imagini cu picturi din diferite stiluri, mai ales din « pointilism ».

Activități de cercetare în mediul înconjurător (forme în natură, mozaicuri, muzee)

În căutarea de linii orizontale sau verticale, forme geometrice regulate și neregulate care exprimă și reprezintă culoarea albastră

Căutări de imagini

- Imagini de mozaic, îndeosebi, cele în care putem observa fragmente naturale din « albastru de lapis-lazuli » sau fragmente artificiale făcute din nisip colorat cu ajutorul oxidului de culoare albastră sau alte nuanțe.
- Imagini cu picturi pointiliste. Ne concentrăm pe « petele » din pictura pointilistă sau pe pixelii de imagini pe ecranul calculatorului: toate aceste instrumente sunt fundamentale pentru a forma linia și imaginea.

- Utilizarea de soft-uri de procesare a imaginii

Soft-urile sunt utilizate pentru a împărți, a deplasa, a reinterpretă imagini și a crea opere numerice. Elevii interpretează apoi și transformă în mozaic operele numerice realizate.

Atelier de mozaic

Atelierul constă în reproducerea unui detaliu de mozaic, ales după vizitarea unui monument din Ravenna.

CONTINUARE

- Elaborarea de date adunate în programele informatice adecvate;
- Evaluarea, reflexia finală pentru fiecare participant, făcută în mod verbal sau în scris, sprijinindu-se pe producții vizuale și suporturi informatice.

EVALUAREA

Evaluarea va consta în capacitatea de:

- a comunica rezultatele, a stăpâni conținuturile,
- auto-evaluare,
- a progresa în stăpânirea limbii și a instrumentului informatic,
- a-și dezvolta cultura personală.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- Elevi din învățământul secundar
- Profesori în formare

Autor Valentino Montanari

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italie
FotografiiValentino Montanari, Deborah Gaetta.

REALIZAREA UNUI AZULEJO ALBASTRU ÎN GRANADA

PROIECT

Explorarea materialului « lut», variațiile sale expresive și capacitatea sa de a crea emoții. Realizarea unui *azulejo* din ceramică, pictarea acestuia și participarea la o expoziție colectivă în cadrul instituției.

PUBLIC

Adulții în formare continuă, care simt nevoia de a progresa în domeniul competențelor cheie, pentru a răspunde cât mai bine pe piața muncii, și mai ales în domeniul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Să învețe cum să învețe.
- Competențe sociale și civice.

OBJECTIVE

- Cunoașterea diferitelor etape ale procesului de realizare a unui azulejo, îmbogățirea repertoriului în domeniul tehnicii.
- Îmbogățirea culturii personale în domeniul artizanatului și al ceramicii
- Motivarea pentru a participa la un panou colectiv.

DRUMURILE EXPLORATE DE ALBASTRU

Ceramica și azulejo-ul albaste din Granada.

MATERIAL

- Argilă.
- Perii, pigmenți (albastru de cobalt).
- Cuptor de ceramică
- Ochi, tencuială
- Hârtie de calc.

DESFĂȘURARE

Descoperirea ceramicii albaste

- Cunoașteți calitățile, proprietățile și stările argilei
- Experimentați în mod liber modelarea diferitelor forme, creați o colecție de forme mici care vor servi drept modele.
- Observați o colecție de obiecte și de azulejos din ceramică care au un decor preponderent albastru. Identificați motivele diferite.

Realizarea ceramicii

Cu un gabarit, dați forma de dale de argilă de aceeași dimensiune (10x10 cm). Lăsați-le la uscat. Ardeți obiectul în cuptorul de ceramică.

Pictarea ceramicii în albastru

- Șlefuiți suprafața de pictat
- Pictați motivele mici cu o perie cu ace fine și utilizați o perie plată pentru a picta figurile geometrice, linii sau pentru a acoperi suprafețe importante de pictat. Lăsați să se usuce măcar 24 ore
- Treceți prin cuptor azulejo-ul pictat. Introduceți obiectul uscat într-un cuptor pentru a realiza pictura după instrucțiunile date de fabricant.

CONTINUARE

Realizați un panou colectiv cu toate *azulejos-urile*.

EVALUARE

Ea se măsoară în capacitatea de:

- a restitui diferitele etape ale procesului de realizare, a îmbogăți repertoriul în domeniul tehnicii,
- a dezvolta cultura personală,
- a participa la opere colective, a face parte dintr-un proiect colectiv de azulejos.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevi de gimnaziu și școală primară.

Autor: María Josefa López Montes

Sección de Educación Permanente *Pablo Freire*, Maracena Granada, Spania

Fotografii: Antonio Molina

ALBASTRUL ÎN CERAMICA DIN ALHAMBRA

PROIECT

Descoperirea motivului pentru care se utilizează ceramica hispano musulmană în arhitectura din Alhambra. Realizați un repertoriu de motive, începând cu aceste observații.

PUBLIC

Adulții în formare continuă, care doresc să progreseze în domeniul competențelor cheie, pentru a răspunde cât mai bine pe piața muncii, și mai ales în domeniul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Competențe digitale.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Învățarea diferitelor etape ale procesului de realizare a ceramicii.
- Recunoașterea și diferențierea tehnicilor de realizare.
- Îmbogățirea repertoriului în domeniul tehnicii.
- Îmbogățirea culturii personale despre diferitele forme de artizanat ale ceramicii
- Motivarea pentru a scrie, a desena, a posta un repertoriu personal de motive.

DRUMURILE ALBASTRE EXPLORATE

Ceramicile din *Porte du Vin*, Alhambra, Granada, 1368-1391, Dinastie Nasrides.

MATERIAL

- Tabletă
- Carnet, creioane colorate.

DESFĂȘURARE

Observarea în *situ* a ceramicii de pe fațada orientală de la *Porte du Vin* la Alhambra

- Situați această operă arhitecturală în istoria Alhambrei și în istoria ceramicii hispano musulmane.
- Observați azulejos-urile policrome care tapitează *albanegas-urile* sau *alfiz-urile* care încadrează arcul « potcoavă » de la *Porte*, o caracteristică a artei islamice. Aici, ceramica are o funcție arhitectonică și se ilustrează o tehnică de ceramică deosebită: *cuerva seca* sau « coardă uscată ». Acest nume a fost dat unei tehnici care constă în delimitarea zonelor emailate prin caracteristica grosimii unei corzi.

Realizarea unui repertoriu de motive

Relevați prin desen, schiță, culorile și motivele observate: forme geometrice, îmbinări, împletituri, insigne, frunze de palmier, stele... Printre culori, în arta islamică, o semnificație simbolică o are culoarea albastră, care reprezintă Cerul etern, lumina Coranului (de văzut *Moscheele Albastre* din Istanbul, din Tabriz, sau *Coranul albastru* din Kairouan).

CONTINUARE

După vizită, repertoriile cu motive sunt publicate pe pagina Web a Centrului.

EVALUARE

Ea măsoară capacitatea de:

- a recunoaște diferitele etape ale procesului de realizare a ceramicii și diferențierea tehnicilor.
- a-și dezvolta cultura personală și a afla detalii despre diferitele forme de artizanat ale ceramicii.
- a se motiva pentru a scrie, a desena, a posta un repertoriu personal de motive, a-și îmbogăți repertoriul în tehnica grafică.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier poate fi realizat în școli generale și în licee, în cadrul unui proiect școlar.

Autor Alejandro Molina

Sección de Educación Permanente *Pablo Freire*, Maracena Granada, Espagne

Fotografii: Maria Josefa López Montes

ALBASTRUL ÎN SEVILLA, L'AZULEJO DE ARISTA

PROIECT

Descoperiți la fața locului *azulejo de arista* care este ilustrat în Sevilla, în secolul al XVI-lea, cu o abundență de motive florale și vegetale. Realizați un repertoriu de motive florale pornind de la aceste observații, sub forma *unui ierbar virtual* online.

PUBLIC

Adulții în formare continuă, care doresc să progreseze în domeniul competențelor cheie, pentru a răspunde cât mai bine pe piața muncii, și mai ales în domeniul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Competențe numerice.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Cunoașterea diferitelor etape ale procesului de realizare a ceramicii și confruntarea lor cu altele.
- Cunoașterea, recunoașterea și diferențierea tehnicilor de realizare.
- Îmbogățirea repertoriului în domeniul tehnicii.
- Îmbogățirea culturii personale despre diferitele forme de artizanat ale ceramicii.
- Motivarea pentru a scrie, a desena, un repertoriu personal de motive.
- Stăpânirea instrumentului informatic, cu scopul de a posta online propriul repertoriu, sub forma unui ierbar virtual.

DRUMURI EXPLORATE DE ALBASTRU

Azulejo de arista sau *cuenca* – despărțit - dezvoltat în Sevilla, în secolul al XVI-lea. Panourile de azulejos realizate cu această tehnică în Colegiul Collégiale d'Osuna, aproape de Sevilla.

MATERIAL

- Tabletă.
- Carnet, creioane colorate.

DESFĂȘURARE

Observarea *azulejos-urilor*, la fața locului, Colegiul Collégiale d'Osuna

Situați acest tip de *azulejos* specific Sevilliei secolului al XVI-lea în istoria ceramicii andaluze, care reprezintă o evoluție a *azulejos*-ului de *cuenda seca* - coardă uscată - în care observăm îmbinări (vedeți Albastrul ceramicii din Alhambra) spre motive vegetale și florale. Grație amplasării privilegiate din Sevilla ca port de ieșire spre Lumea Nouă și a dezvoltării importante a orașului în secolul al XVI-lea, acest tip de *azulejo* a cunoscut o expansiune deosebită.

Observați tehnica de *azulejo de arista*: pentru juxtapunerea culorilor diferite, se crează un amestec în negativ de paravane care vor separa suprafețele emailate. Astăzi, ele sunt făcute din ipsos. Plăcile de argilă sunt apoi presate la suprafața matrițelor și acoperite cu oxizi și emailuri.

Listați culorile pentru ceramică. Nuanțele de albastru sunt obținute, ca în toate azulejos-urile albastre din peninsula iberică, din albastrul de cobalt. Observați cum nuanțele de albastru se inserează într-o paletă multicoloră, în care se zăresc culorile verde, alb, roșu, violet, auriu.

Realizarea unui ierbar virtual pornind de la un repertoriu de motive

Relevați motivele vegetale și florale observate prin intermediul fotografiei, desenului, schițelor adnotate, completate de un text scurt.

Alegeți dintre aceste motive, 10 imagini de scanat și introduceți textul în calculator..

Realizați un *ierbar virtual* din text și cele 10 imagini postate pe site-ul www.paysage-patrimoine.eu

CONTINUARE

Participați la un atelier de *azulejo* și realizați o ceramică personală. De văzut fișa « Realizați un *azulejo* albastru în Granada ».

EVALUARE

Ea se măsoară în:

- învățarea și memorarea diferitelor etape ale procesului de realizare a ceramicii și confruntarea lor cu altele.
- recunoașterea și diferențierea tehnicilor de realizare.
- îmbogățirea repertoriul în domeniul tehnicii.
- îmbogățirea culturii personale despre diferitele forme de artizanat ale ceramicii .
- motivarea pentru a scrie, a desena, un repertoriu personal de motive.
- stăpânirea instrumentului informatic, cu scopul de a posta online propriul repertoriu, sub forma unui ierbar virtual.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevi de gimnaziu și elevi din școala primară.

Autor: Maria Josefa López Montes

Sección de Educación Permanente *Pablo Freire*, Maracena Granada, Espagne

Fotografii: Alejandro Molina

REALIZAREA UNUI REPORTAJ DESPRE CERAMICA ALBASTRĂ DIN TALAVERA DE LA REINA

PROIECT

Realizarea unui reportaj despre ceramica albastră din Talavera de la Reina, orașul Toledo, celebru pentru ale sale *azulejos*.

PUBLIC

Adulți în formare continuă care au nevoie să progreseze în domeniul competențelor cheie pentru a răspunde mai bine cerințelor de pe piața muncii, mai ales cele din turism

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Competență numerică.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Învățarea diferitelor etape ale procesului de realizare a unui *azulejo*, îmbogățirea repertoriului de tehnici.
- Îmbogățirea culturii personale în ceea ce privește meșteșugul ceramicii
- Motivarea pentru a participa la munca colectivă a reportajului.

DRUMURI EXPLORATE ALE ALBASTRULUI

Ceramicile și azulejos albastre din Muzeul *Ruiz de Lune de Talavera de la Reina*, în provincia Toledo.

MATERIALE

La muzeu și în oraș:

- Aparate foto.
- Carnete.

În sala de lucru:

Calculatoare, tabletă digitală, conexiune la internet.

DEFĂȘURARE

Atelier în situ: fotografie, scriere, schiță.

Observarea *azulejos*. Realizarea, plecând de la aceste observații, de schițe adnotate, de fotografii, de palete de culoare.

Întocmirea unui chestionar colectiv care se adresează responsabililor muzeului. Luarea de notițe și de fotografii ale interviului. Urmărirea reportajului prin oraș, pe urmele *azulejos*.

Ateliere în sala de lucru: împărțirea sarcinilor reportajului în trei

- Texte: recitirea notelor scrise, combinarea lor și scrierea la calculator.
- Ilustrații: punerea în comun și alegerea fotografiilor și desenelor
- Scanarea ansamblului ilustrațiilor
- Punerea în pagină pe calculator.

PRELUNGIRI

Prezentarea publică a reportajului de către autorii lor, în fața celorlalți elevi ai școlii și profesorilor lor.

EVALUARE

Se măsoară în capacitatea de a:

- restitui, memora diferitele etape ale procesului de realizare a unui *azulejo*, îmbogățirea repertoriului de tehnici
- Îmbogățirea culturii personale în ceea ce privește meșteșugul ceramicii,
- Motivarea pentru a participa la munca colectivă a reportajului și valorizarea sa.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Studenti și liceeni.

Autor: Maria Josefa López Montes

Sección de Educación Permanente *Pablo Freire*, Maracena Granada, España

Fotografii: Antonio Molina

CERAMICA ALBASTRĂ DE RAVENNA

PROIECT

Educarea observării ceramicii, nu numai ca obiect cotidian, dar și ca operă de artă. Studiarea culorii albastre de la originile sale orientale până în zilele noastre, în ceramică.

PUBLIC

Adulți de la 18 la 40 de ani fără loc de muncă, care au nevoie să-și îmbunătățească formarea de bază pentru cariera lor viitoare, în particular în sectorul turistic.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă.
- Comunicare în limbă străină

OBIECTIVE

Plecând de la vizita unor muzee,

- observarea diferitelor forme de obiecte din ceramică,
- observarea evoluției tehnicii ceramicii,
- observarea decorațiunilor în albastru,
- analizarea diferitelor norme ale culorii albastre.

DRUMURI EXPLORATE ALE ALBASTRULUI

- Colecții private și Muzeul National din Ravenna,
- Muzeul Internațional de Ceramică din Faenza

MATERIALE

Aparat foto digital, *Iphone*, *Ipad*, tabletă, bloc notes, creioane

DESFĂȘURARE

Observare în *situ*:

- Observarea ceramicii care aparține unui colecționar din Ravenna și a colecțiilor din muzeele din Faenza et Ravenna.
- Vizita atelierelor artizanale de ceramică în Faenza
- Vizita unei fabrici de ceramică în Faenza

Cercetare documentară

Elaborarea unei documentații în bibliotecile orașului

Realizarea unui document

- Punerea în comun a informațiilor culese (fotografii, desene, impresii)
- Realizarea unui document comun despre istoria ceramicii și decorațiunile în albastru.

PRELUNGIRI

Valorizarea și difuzarea unui document la agențiile de turism.

EVALUARE

Se măsoară în capacitatea de a:

- comunica, expune oral observațiile și impresiile,
- ști să întocmească un text scurt plecând de la cercetările realizate,
- aprecia meșteșugul tradițional,
- se motiva pentru a crea o colecție personală de opere despre culoarea albastră,
- se auto-evalua plecând de la un chestionar,
- stăpânirea conținutului cursului: restituirea etapelor realizării unei ceramici.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- Elevii de liceu.
- Cursanți în formare continuă.

Autor Deborah Gaetta

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia

Fotografii Deborah Gaetta.

ALBASTRUL CERAMICII TOSCANE

PROIECT

Realizarea lucrărilor în teracotă prin cunoașterea ceramicii artistice produse în Toscana în secolele XVII și XVIII

PUBLIC

- Adulți în formare continuă

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și expresivitate culturală
- Învăță să înveți
- Competențe numerice
- Spirit de inițiativă și întreprindere

OBIECTIVE

- Îmbunătățirea abilităților manuale ale elevilor în manipularea argilei și în alegerea și aplicarea culorilor.
- Cunoașterea producției unei fabrici de ceramică; cunoașterea folosirii materiilor prime, argile și culori; învățarea tehnicilor de gătit și de emailare, cunoașterea vieții și muncii unui meșteșugar.
- Îmbunătățirea comunicării și a exprimării lingvistice.
- Câștigarea încrederii și dezvoltarea stimei de sine pentru lansarea la locul de muncă

DRUMURI EXPLORATE ALE ALBASTRULUI

- Ceramicile fundalului albastru în atelierul florentin al lui *Della Robbia*.
- Vasele albastre și ceramicile manufacturii *Chigi* din San Quirico d'Orcia.
- Ceramicile albastre din Faenza.
- *Blue Zaffera* din muzeul din Montalcino și din Sienne.
- Transformarea în albastru viu a culorii tratate cu oxid prin ardere.

MATERIALE

- Argilă plastică, matrițe de ipsos.
- Bazine cu lichid alb pentru a crea fonduri pentru plăcile ce vor fi folosite.
- Ceramici pictate cu oxizi colorați.
- Frize din lemn, pensule, apă.
- Cuptor pentru ceramică.
- Foi de hârtie, carioci, creioane colorate.

DESFĂȘURARE

- Începem cu o vizită pentru a observa argilele naturale din Val d'Orcia: *calanchi* și *biancane*, și căutăm să explicăm procesul de formare morfologică a pământului.
- În clase, bucățile de argilă sunt prelucrate prin modelarea formelor și prin utilizarea matrițelor.
- Figurinele și decorațiunile obținute sunt uscate și expuse pe plăci plate.
- Producțiile sunt arse în cuptor la 960 ° sub controlul maestrului ceramist.
- Produsul semi-finit se numește biscuit și e decorat și lucrat manual cu utilizarea culorilor pe bază de oxid.

- Apoi, trecem la a doua ardere la 945 °, scoțând în evidență cursanților schimbarea de culoare între prima fază și după ardere.

PRELUNGIRI

- Vizita unui atelier de olărit.
- Vizita unui muzeu de ceramică din Montalcino et obiecte de ceramică Robbiane din Radicofani
- Realizarea de desene ale operelor văzute în timpul vizitelor.
- Pregătirea unui itinerar de expoziție într-o sală din *Palazzo Chigi* din San Quirico.

EVALUARE

Ea se măsoară în:

- gradul de atenție acordat muncii de către cursanți,
- îmbunătățirea dexterității în lucrul cu obiectele,
- îmbunătățirea sensibilității față de culori,
- interesul pentru istoria ceramicii și pentru cea a familiilor unde s-au dezvoltat ateliere care au produs această ceramică de-a lungul secolelor,
- atenția pe care cursanții o acordă tuturor fazelor proiectului,
- capacitatea lor de a da o semnificație expresivă lexicului legat de culoarea albastră.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Cincizeci și cinci de elevi de la școala primară din Castiglione d'Orcia și din San Quirico d'Orcia

---

Autor Paola Gorelli

Fondazione *Alessandro Tagliolini. Centro per lo Studiodel Paesaggio e del Giardino*,
San Quirico d'Orcia, Italia

PEISAJE ȘI MOTIVE ALBASTRE ÎN CERAMICA CHIGIANA

PROIECT

După o fază de sensibilizare a istoriei ceramicii, tinerii sunt invitați să deseneze detaliile operelor care sunt apoi reproduse în ceramică. Grație manipulării argilei, ei vor produce mici farfurii și veselă decorată cu albastru și arse în cuptor.

PUBLIC

Douăzeci și doi de adulți cu vârsta cuprinsă între 22 și 40 ani care suferă de un handicap, și care fac parte din Cooperative *Riuscita Sociale*, urmăriți și îndrumați de tutorii lor și meșterii olari.

COMPETENTE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competență matematică și competențe de bază în științe și tehnologie.
- Sensibilitate și expresivitate culturală
- Competență digitală
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și întreprindere

OBIECTIVE

- Analiza structurii unei farfurii și recunoașterea temelor reprezentate.
- Îmbunătățirea calității designului pe care persoanele cu handicap obișnuiesc să-l lucreze.
- Îmbunătățirea competențelor manuale în tratarea argilei.
- Interesul și recunoașterea florilor și plantelor, datorită observării desenelor.
- Studiul istoriei familiei Chigi și obiectele de ceramică produse de fabrica lor.
- Interesul pentru producerea de ceramică de înaltă calitate.

DRUMURI EXPLORATE ALE ALBASTRULUI

- Farfuriile decorate cu albastru ale familiei Chigi.
- *Albarelli* medicinali de la Mănăstirea din Monte Oliveto.
- *Ceramica Chigiana*
- *Il Blu di Faenza*

MATERIALE

Argilă, recipiente din ceramică, unelte de modelare și lustruire, culori și perii, cuptor pentru ardere.

DEFASURARE

- În prima fază sunt încheiate acorduri cu tutorii tinerilor pentru a pregăti lucrul adaptat nivelului fiecăruia.
- Sunt alese desene și fotografii ale operelor, care vor fi reproduse.
- Se tratează argila folosind matrițe pregătite pentru prima ardere.
- Pământul ars e decorat, copiind din nou desenele alese cu ajutorul unui creion sau unei carioci, pentru a defini un contur.
- Desenele sunt „umplute” cu culoare care se va transforma în albastru în timpul arderii...
- Se trece la a doua ardere în cuptor.

PRELUNGIRI

- Expozițiile de ceramica la sediul cooperativei sau la *Palazzo Chigi* din San Quirico d'Orcia.
- Prezentarea acestor expoziții unui public divers.

EVALUARE

Se măsoară în capacitatea de a:

- îmbunătăți relațiile cu publicul înconjurător,
- îmbogăți cunoștințelor istorico-culturale,
- îmbunătăți calitatea ceramicii produse,
- îmbunătăți tehnicile de decorare și alegerea nuanțelor de culoare,
- crește stima de sine,
- lua inițiative comerciale într-o cooperativa.

ALT PUBLIC TINTA

Acest atelier a făcut obiectul prezentărilor formatorilor și studenților interesați de educația și incluziunea socială a persoanelor cu handicap.

Autor Paola Gorelli

Fondazione *Alessandro Tagliolini. Centro per lo Studiodel Paesaggio e del Giardino*,
San Quirico d'Orcia, Italia

PICTURA AZULEJOS DIN PORTUGALIA CU PIGMENT ALBASTRU DE COBALT

PROIECT

Inițierea cursanților în tehnica *azulejo* pictat cu pigment albastru de cobalt în scopul motivării lor pentru a învăța istoria acestui meșteșug legat de cel din Portugalia.

PUBLIC

Elevi din învățământul liceal.

COMPETEȚE CHEIE

Comunicare în limba maternă

Competență matematică și competențe de bază în științe și tehnologie.

Sensibilitate și expresivitate culturală

A învăța să înveți

OBIECTIVE

- Motivarea pentru scris, sensibilitatea artistică
- Experimentarea picturii cu albastru de cobalt al *azulejo*, prin intermediul unei game de diferite tehnici de decor a ceramicii tradiționale ale patrimoniului portughez.
- Stăpânirea gestului, a mișcării fine.
- Deschiderea unor noi domenii de cunoștințe, legate de istoria *azulejo* și de cea a Portugaliei.

MATERIALE

- O documentație fotografică despre *azulejos* albastre din Portugalia.
- *Azulejos* acoperit cu email crud.
- Pensule.
- Pigment albastru de cobalt.
- Hârtie de calc.
- « Păpușă » (săculeț din material fin) care conține praf de carbon.

OPERE ÎNRUDITE

Panourile de *azulejos* observate pe pereți și în bisericile din Faro, și pe cele din orașele înconjurătoare: Église São Lourenço dos Matos d'Almancil, palais d'Estoi...).

DESFĂȘURARE

- Se vor face mai întâi câteva încercări de pictură pe ceramică utilizând albastru de cobalt cu diferite pensule pentru a exersa producerea diferitelor grosimi de litere-*azulejo* nu permite multe corecții.
- Alegerea unui desen de reprodus și realizarea unei fotocopii pe hârtie calc.
- Îngrădirea hârtiei calc cu un ac, urmărind linia desenului.
- Aducerea desenului pe suprafața *azulejo*: plasarea stratului pe *azulejo* ; lovirea ușoară a păpușii urmărind desenul găurit pentru ca acesta să se acopere de carbon și să se imprime pe suprafața pătratului.
- Pictarea acestui *azulejo* în albastru de cobalt.
- Arderea *azulejo* pictat într-un cuptor specific de ceramică, în sertarele refractare pentru ca aerul să poată circula de jur împrejur și astfel să reducă numărul de rupturi.

PRELUNGIRI

Întocmirea unei fișe tehnice care recapitulează diferitele etape de realizare a unui *azulejo*.

Plăcile *azulejos* sunt expuse după ardere în școală, în fața altor elevi și profesori.

Azulejos însoțite de fișa lor tehnică fac apoi obiectul unei prezentări în fața altui public părinți ai elevilor aleși, public invitat în cadrul zilelor organizate de Lyons club internațional.

Fiecare elev dă un titlu propriului *azulejo* și îl pun pe internet la www.transcultural-carpet-blue.eu

EVALUARE

Se măsoară în capacitatea de a:

- înțelege și recrea în scris procesul de fabricare a unui *azulejo*,
- stăpânirea mișcării, a picturii, a diferitelor tehnici grafice legate de realizarea unui *azulejo*,
- creșterea bogăției culturale pentru *azulejo* și istoria sa legată de cea a Portugaliei.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Adulți în formare continuă.

Studenți ai Universității din Faro care pregătesc un Master în educație.

Cursanți în formare continuă.

Autor Emília Amaral

Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugalia

Fotografii Emília Amaral

ALBASTRU ÎN CERAMICA TRADITIONALĂ ROMÂNEASCĂ

PROIECT

Proiectul se derulează pentru a sensibiliza pe cei care învață că există un albastru specific în ceramica tradițională, că sunt simboluri și motive, intrate în patrimoniul etnografic, ce trebuie conservate.

PUBLIC

- Adulți între 18 și 25 de ani, fără profesie, care au nevoie să-și amelioreze calificările și competențele cheie, pentru viitoarea lor inserție profesională.
- Elevii de la Colegiul Tehnic de Comunicații *N. V. Karpen* din Bacău.

COMPETENȚE

- Comunicarea în limba maternă;
- Sensibilitate și expresie culturală;
- Competențe numerice

OBIECTIVE

- Solicitarea capacităților de a observa și de a compara, curiozitate pentru patrimoniul etnografic;
- Îmbogățirea cunoștințelor în domeniul ceramicii tradiționale;
- Stăpânirea instrumentelor informatice.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Centrele de olărit Corund, Horezu, Saschiz.

MATERIALE

- aparate de fotografiat
- carnete personale
- culori, hârtie, pensule

DEFĂȘURARE

La Muzeul de Etnografie

- Observați, identificați și schițați, în carnetele personale, elementele specifice obiectelor de ceramică realizate în centrele de olărit Corund, Horezu, Saschiz.
- Comparați și sesizați diferențele dintre albastru de Corund, albastru de Horezu și albastru de Saschiz. Analizați semnificația culorii albastru în tradiția populară: puritate, prospețime, curat, clar.
- Realizați un inventar al motivelor stilizate utilizate cel mai des: laleaua, floarea soarelui, floarea de colț, spirala simplă sau dublă, steaua în opt colțuri, zig-zag-ul. Remarcați că aranjarea motivelor stilizate, aplicate pe obiecte, s-a realizat prin repetiție, alternanță și simetrie.

Atelier

Creați o colecție de desene cu motive geometrice și vegetale, utilizând culoarea sau fondul albastru.

EXTENSIE

Realizarea, pornind de la colecția de motive vegetale, a unui „ierbar” virtual postat pe site-ul www.paysage-patrimoine.eu.

EVALUAREA

Se măsoară în funcție de capacitatea de:

- a completa cunoștințele în domeniul patrimoniului etnografic;
- a stăpâni instrumentul informatic în scopul de a pune on-line carnetele personale.
- a conștientiza faptul că arta populară și tradițiile trebuie conservate

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul se adresează unui public mai larg: adulți, elevi și profesori în formare.

Autori: Angela Gîntă, profesor de fizică,

Colegiul Tehnic de Comunicații “N.V. Karpen”, Bacău, România

Aline Rutily, Asociația *Paysage et patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, Franța

ALBASTRUL IMPRIMAT PE PÂNZĂ

PROIECT

Prezentarea meșteșugului tradițional al imprimării pe pânză cu modele albastre de origine vegetală.

Identificarea calităților tradițiilor specifice muncii artisanale/meșteșugărești.

PUBLIC

Șomeri cu vârste cuprinse între 18 și 40 de ani care au nevoie să-și îmbunătățească educația de bază pentru viitoarea lor carieră, în special în sectorul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Învăț să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și spirit întreprinzător.
- Comunicare într-o limbă străină.

OBIECTIVE

Plecând de la observarea concretă a muncii unui maestru meșteșugar:

- să descopere tehnica imprimării pe pânză,
- să descopere plantele care dau culoarea albastră intensă,
- să imprime pe pânză un motiv de culoare albastră.

DRUMURILE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Pânzele imprimate în albastru din Romagna.

Surse documentare: M. Pastoureau, *Albastru, istoria unei culori*, Éditions Points, 2014.

MATERIAL

- Pentru observare: aparat de fotografiat digital, carnet pentru însemnări, tabletă, iPhone, Ipad.
- Pentru atelier: pânză de bumbac, matrițe, plante folosite la vopsire, creioane, hârtie pentru desen.

DESFĂȘURARE

Cercetare documentară

- Introducere în istoria imprimării pe pânză în Romagna.
- Observarea operelor moderne și a cataloagelor de la sfârșitul secolului al XIX-lea

Atelier de lucru la un maestru meșteșugar

- Observarea muncii maestrului care imprimă. Discuții cu el.
- Introducere în istoria imprimării pe pânză în Romagna.
- Observarea și descrierea plantelor care servesc la vopsire, a instrumentelor
- Demonstrarea procedurii
- Realizarea unei lucrări imprimate pe pânză

PRELUNGIRE

Punerea în comun a informațiilor colectate și realizarea unui document colectiv care ilustrează activitățile.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de

- a comunica, a expune oral observațiile și impresiile,
- a ști cum să scrie un scurt text pe baza cercetărilor efectuate,
- a recunoaște plantele folosite la vopsire,
- a aprecia meșteșugul tradițional,
- a se motiva pentru a realiza o colecție personală de opere despre culoarea albastră,
- a se autoevalua pe baza unui chestionar,
- a utiliza eficient conținutul cursului: reconstituirea etapelor de realizare a unei pânze imprimate.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- elevi de liceu
- cadre didactice în formare continuă

Autor Deborah Gaetta

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia

Fotografii Deborah Gaetta.

NUANȚE DE ALBASTRU

PROIECT

Realizați o paletă cu diferite nuanțe de albastru plecând de la observarea operelor din patrimoniul rusesc.

PUBLIC

Adulți în cadrul unor cursuri de formare continuă

Elevii de la școala primară din cadrul Liceului « Alexandre Dumas », Moscova, Rusia

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă;
- Sensibilitate și expresie culturală;
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Experimentarea și îmbogățirea unui repertoriu de tehnici de producere a nuanțelor de culoare;
- Lărgirea cunoștințelor în domeniul patrimoniului artistic;
- Îmbogățirea vocabularului legat de culoarea albastru;
- Dezvoltarea capacității de exprimare în cadrul unui grup.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Albastrul cupolelor Mănăstirii Bogolyubsky « Nașterea Maicii Domnului », cel al bisericilor din Suzdal, în Regiunea Vladimir și cel al bisericilor din Yaroslavl, cum ar fi Biserica Nașterii. Aceasta a fost construită de negustorii Guriev, care au dat numele lor unui oraș din Kazahstan (astăzi Atyrau). Inspirată de soarele din Samarkand, de verdele smarald și albastrul turcoaz al minaretelor sale, familia Guriev a pictat în același mod bisericile de la nord de Volga.

MATERIALE

- Vopsea (guașă) albastră, neagră, albă, verde;
- coli albe de desenat A4 și A5;
- Materiale albastre: carton și hârtii de diferite grosimi și texturi, pagini din reviste, imagini cu palete de pictor;
- Unelte: pensule, role, spatule, recipiente pentru amestecuri;
- Etichete, adeziv;
- Un panou mare pentru a construi o paletă de culori;
- Un video-proiector.

DERULARE

- Observați și comentați imaginile care arată cupolele Bisericii Nașterii din Yaroslavl. Odată cu evocarea culorii albastru, faceți o clasificare a culorilor. Elevii își dau treptat seama că o culoare cuprinde o multitudine de nuanțe.
- Observați imaginile cu paletele de pictor; vorbiți despre utilizarea lor și propuneți-le elevilor să construiască o paletă de nuanțe de albastru, plecând de la amestecuri de culori.
- Elevii realizează amestecuri și acoperă o coală de hârtie de desen A5 cu nuanța pe care au obținut-o, folosind instrumentul pe care îl doresc (rolă, pensulă, spatulă...). Când toate foile sunt uscate, fiecare elev își va lipi albastrul pe panou.

EXTENSIE

- Îmbogățirea vocabularului legat de culoarea albastru cu texte literare, poezii
- Folosirea vocabularului în creații literare - povești "albastre"
- Utilizarea paletelor de culori în picturi personale

EVALUARE

Ea va pune accentul pe capacitatea de:

- a da sens, o putere expresivă vocabularului și paletelor de culori albastru
- a le utiliza în texte și opere plastice
- a-și da seama de bogăția patrimoniului rusesc în domeniul culorii albastru, de capacitatea sa de a produce, în arhitectură, efecte vizuale, de a transmite emoții.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, adulți.

Autor: Naïma Halim-Josse

Asociația « *Paysage et Patrimoine Sans Frontière* », Saint-Germain-en-Laye, Franța

DIN GRĂDINA GIVERNY LA PICTURA MURALĂ

PROIECT

Realizarea unui panou mural pornind de la dialogul despre opera pictorului Claude Monet, între grădină și pictură.

PUBLIC

- Adulți în formare continuă
- Elevi de la școala primară până la colegiu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și expresie culturală
- Competențe sociale și civice.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

- Grădina lui Claude Monet din Giverny;
- Ciclul din Nymphéas pictat pe pereții din Musée de l'Orangerie, Paris;
- Operele murale ale lui Aline Rutily

OBIECTIVE

- Elaborarea unui demers cu scopul de a realiza un perete pictat (o frescă)
- Extinderea culturii personale în domeniul picturii de la începutul și sfârșitul secolului XX.

MATERIALE

- Colecția de fotografii făcută în Grădina din Giverny
- Hârtie de desen în rolă mare și foi A4
- Creioane
- Guașe, pensule, (perii foarte mari și rulouri)

DERULARE

Vizita la ciclul din Nymphéas la Orangerie.

Observarea demersului pictorului cu scopul de a obține o continuitate colorată, de la un panou la altul. Elevii organizează două axe de lucru :

- alegerea aceluiași fond albastru
- aceeași temă vizuală: balta, reflecțiile sale.

Elaborarea demersului pentru realizarea unui panou mural

- Lucrul pentru o suprafață precisă a pereților. Măsurarea pereților. Decuparea hârtiei pe scara 1/10 pentru a realiza schițele sau proiectele.
- Utilizarea colecției de fotografii făcute în Grădina lui Claude Monet din Giverny, ca temă vizuală a schițelor.
- Lucrul pe grupe de câte patru, pentru elaborarea schițelor.
- Definirea culorilor de fundal: nuanțe de albastru, de la albastru-vernii la albastru - violet.
- Trecerea de la schiță la panouri pictate, lucrând pe sol

Punerea în aplicare a picturii murale

Lucrul pe foi de desenat etalate la sol, utilizând schițele pe post de « ghiduri »

EXTENSIE

Cunoașterea etapelor de lucru, începând cu afișarea panourilor murale, vizavi plasând schițele, carnetele de notițe și colecțiile de fotografii care arată cum se realizează procesul.

EVALUAREA

Aceasta se face în funcție de capacitatea de:

- a reconstitui etapele demersului;
- a cunoaște tehnicile care permit pictura la scară a unui perete;
- a extinde cultura personală asupra ciclului din Nymphéas;
- a crea Grădina de apă din Giverny.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat de orice public: copii, tineri, adulți.

Autor: Aline Rutily

Association *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

ALBASTRUL BĂLAȘA

PROIECT

Pornind de la un atelier de scriere și fotografie în *situ*, abordăm lucrările pictate de Sabin Bălașa în **Sala Pașilor Pierduți** din Universitatea “**Alexandru Ioan Cuza**” din Iași.

PUBLIC

- Adulți în formare continuă
- Elevii de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Sensibilizare și expresie culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Folosirea privirii, a curiozității intelectuale, a capacității de observare și comparare, pornind de la operele lui Sabin Bălașa
- Extinderea câmpul semantic al culorii albastre
- Îmbogățirea vocabularului legat de albastru
- Motivarea capacității de a scrie

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

- Sabin Bălașa, 19 picturi murale, **Sala Pașilor Pierduți** din Universitatea “**Alexandru Ioan Cuza**” din Iași., 1968-1978.
- Sabin Bălașa, Galaxia dragostei, Aula Mihai Eminescu, Universitatea Alexandru Ioan Cuza, Iași, 2002.

MATERIAL

- Camere foto
- carnete personale

DERULARE

Cu carnetul în mână, ne pierdem prin Sala Pașilor Pierduți. Suntem atenți la percepțiile noastre, îmbrăcăm sentimentele în cuvintele sugerate de această plimbare printre frescele uriașe (120m² de pictură).

Construim împreună o "paletă de cuvinte". Vorbim împreună despre elementele care au frapat cel mai mult imaginația: albastrul care l-a determinat pe pictor să spună că „plasează pete albastre peste o întreaga epocă.” Încercăm să identificăm diferitele nuanțe și să descoperim teme recurente care se ilustrează prin albastru în operele pictorului :

- cerul, norii, creaturile cu aripi, planetele, meteoriții, cosmosul
- apa, valurile, grevele și pietrele de la marginea apei
- lumină foarte albă, care evocă etimologia cuvântului românesc “alb-astru” semnificând albul stelar. Trebuie să fim conștienți de faptul că pictorul folosește nuanțe de albastru pentru a dematerializa figurile și locurile: locurile nu sunt identificabile, personajele sunt de culoare albă într-o atmosferă luminoasă, pur spirituală. Datorită paletelor de albastru, dă naștere unor personaje - bărbați, femei, animale - care țin mai mult mit decât de realitate: unicorn, creaturi cu aripi, cupluri

îmbrățișându-se plutind în azurul unei lumi fără sfârșit evocând nunțile cosmice. Cităm despre acest subiect cuvintele lui Sabin Bălașa: „Albastrul ne reprezintă pe toți, pe noi cei care am zburat în spațiul cosmic... Albastrul meu se adapă din balada Miorița și din versurile lui Mihai Eminescu, adică din matricea spiritualității noastre ". Vorbim, pe scurt, despre această legenda românească.

Comparăm aceste lucrări cu cerul din picturile lui René Magritte (cf. fisei Albastru Magritte). Putem observa similitudini în utilizarea aceleași palete de albastru, cu aceleași preocupări de a dematerializa ființe și locuri, pentru a crea o lume de vis, suprarealistă.

Atelier de scriere în situ

Utilizând paleta de cuvinte, scriem un text, o legendă care implică una dintre creaturile mitice din frescele lui Sabin Bălașa, sau un personaj pe care îl vom fi inventat. Lecturăm cu voce tare fiecare text: fiecare „autor“ alege un loc la baza uneia dintre picturi murale uriașe.

EXTINDERE

- Ilustrarea textelor: fotografii, tablouri, fotocoloraje, desene.
- Plasați textele și ilustrațiile online într-un carnet personal

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de:

- a dobândi și reutiliza cheia pentru lectura operelor lui Sabin Bălașa;
- a se motiva pentru a scrie pornind de la opera unui artist;
- a-și îmbogăți vocabularul legat de culoarea albastră;
- a stăpâni computerul pentru a-și pune personal online carnetul.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevi de gimnaziu, liceeni, tineri, seniori, profesori în formare continuă

Autori Angela Sterpu, Raluca Lovin, Asociația “Accentul Circumflex”, Bacău, Aline Rutily, Asociația “Peisaj și patrimoniu fără frontier”, Saint-Germain-en-Laye, Franța

ALBASTRUL MAGRITTE

PROIECT

Se abordează tema cerului în pictura lui René Magritte. Se subliniază succesul său la public pentru a motiva organizarea unor ateliere de scriere și fotografie.

PUBLIC

Adulți în cadrul unor cursuri de formare continuă
Elevi de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Exersarea privirii, a curiozității intelectuale, a capacităților de observare și de comparare, plecând de la opera lui René Magritte,
- Motivarea competenței de a scrie plecând de la o colecție de fotografii
- Îmbogățirea lexicului legat de culoarea albastru

DRUMURILE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Picturile lui René Magritte, în special

Le Retour 1940, *Le domaine d'Arnheim* 1962 și *L'empire des lumières* 1953

MATERIAL

- Aparate de fotografiat
- Un videoproiector
- O expunere de diapozitive prezentând lucrările lui René Magritte

DESFĂȘURARE

Observați și descrieți *Le Retour* 1940

- Evidențiați elementele esențiale ale imaginii

O pasăre, un cuib, trei ouă. Albastrul. Numele pictorului belgian, autorul imaginii: René Magritte. Titlul "*Le Retour* (Întoarcerea)".

- Identificați diferitele nuanțe de albastru, luminile nopții (cerul înstelat, peisajul întunecat vizibil la orizont, în umbra nocturnă), luminile zilei (cerul în timpul zilei, iluminarea cuibului și a ouălor, umbra oglindită pe suportul unei ferestre?).

Întrebări

Cum realizează artistul legătura dintre aceste elemente?

- El "pictează pe cer" o pasăre.
- Este reprezentat un moment în care se vede în același timp lumina zilei și a nopții.
- Folosește un titlu enigmatic. Ce vrea să spună? Nu există un singur răspuns corect; fiecare și-l poate imagina pe al său.
- Construiește un orizont mic, dominat de o pasăre care se ridică foarte sus deasupra orizontului, oferind un loc important cerului înstelat și cerului « din plină zi » pe care este pictată pasărea.

Comparații cu alte lucrări ale lui René Magritte

Le domaine d'Arnheim, L'idole, L'empire des lumières

Se observă că în aceste lucrări găsim :

- tema păsării albastre transformată de o schimbare de materie: nu este "pe cer" ci din piatră,
- importanța acordată păsării care ocupă întreg spațiul sau care zboară deasupra liniei foarte joase a orizontului;
- un spațiu în care se poate vedea atât lumina zilei cât și lumina nopții;
- diferite nuanțe de albastru, care contribuie la magia reprezentării pietrelor, a cerului, a nopții, a zilei ...

Comparații cu alte ceruri pictate

Vincent Van Gogh *La nuit étoilée* sau James Abbott McNeill Whistler, la série des *Nocturnes*.

Faceți o colecție cu imaginile cerului.

Observați cerul, în diferite momente ale zilei. Remarcați variația culorilor cerului în funcție de oră, de anotimpuri și prezența nuanțelor diferite. Faceți fotografii, pentru a crea o "colecție de ceruri", pe care să o îmbogățiți cu diferite imagini, decupate din reviste, cărți poștale, opere ale artiștilor... Utilizați acest suport fotografic pentru a scrie texte, povești, legende, poezii. Prezentați această colecție de texte și imagini într-un album, un notebook, o prezentare Power Point.

EXTINDERE

Cu imaginile cerului, realizați:

- lucrări "pictate pe cer": un covor de imagini care permite deplasarea pe cer, o plantă pe cer, un animal, un obiect (sticlă, valiză, baghetă magică), opere care asociază imagini și cuvinte,
- lucrări de artă poștală: cărți poștale, plicuri, obiecte care amintesc de un element întâlnit în opera lui René Magritte (nori, păsări, albastrul nopții).

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de

- a dobândi competențe cheie pentru a studia opera lui René Magritte;
- a motiva scrierea unor lucrări plecând de la o colecție de fotografii;
- a-și îmbogăți vocabularul legat de culoarea albastru.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autor: Aline Rutily

Asociația *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

**„STRĂLUCIRI DE CER“
ÎN CAUTARE DE ALBASTRU ÎN CERUL LUI CORREGGIO,
PARMIGIANINO, MANTEGNA, GIOTTO**

PROIECT

Pornind de la analiza capodoperelor de artă legate între ele prin "albastrul cerului", realizați un carnet personal urmând un parcurs de informare, observare și analiză. Acest modul de formare permite participanților, pe de o parte, să se apropie de artă prin analiza tematică a artei italiene, pe de altă parte, să-și exercite capacitatea de a-și face cunoscute diferitele producții: texte explicative, desene, fotografii.

PUBLIC

Adulți în formare continuă, care au nevoie să-și îmbunătățească competențele cheie, cum ar fi lectura, scrierea, desenul și utilizarea TIC.

APTITUDINI CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiative și întreprinzător

OBIECTIVE

- Aprofundarea capacității de observare și de analiză
- Cunoașterea lucrărilor lui Correggio, Parmigianino, Mantegna, Giotto și alți artiști, prin tema cerului
- Dezvoltarea abilităților de comunicare individuală
- Dezvoltarea abilităților creative personale
- Îmbunătățirea abilității de a se confrunta cu ceilalți
- Stăpânirea instrumentelor informatice

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Frescele lui Correggio, Parmigianino, Mantegna și Giotto la Parma, Mantova și Padova.

MATERIAL

Oglinzi, cadre pentru a izola detaliile unui ansamblu, creioane, caiete, lipici, camere video, calculator

DERULARE

1 La locul vizitelor:

- Observarea și analiza cerului pictat de Correggio și Parmigianino pe pereții cupolelor din bisericile Sf. Ioan Evanghelistul, Sf. Maria de Steccata din Catedrala din Parma, Casa Abesse de la Schitul St. Paul din Parma, în Palatul Ducal din Mantova (A. Mantegna) și în Capela Scrovegni din Padova (Giotto). Identificați câteva elemente esențiale: pigmenți, proporții, simboluri.

Observarea operelor prin oglinzi sau rame permite izolarea detaliilor care afectează cel mai mult interesul și imaginația participanților: prezența culorii albastre, caracterul arian al corpurilor fluturând, nori impalpabili, lumini mângâietoare.

- Participanții fac fotografii ale detaliilor pictate și le reproduce în desene mici.

2 Într-o sală de lucru:

Informațiile, desenele, fotografiile și textele scurte care rezultă din cercetarea lor personală sunt colectate în carnete individuale și plasate într-o expunere de diapozitive.

EXTINDERE

Materialul colectat și elaborat este prezentat într-o mică expoziție care valorizează elevul și munca sa individuală.

EVALUARE

Se va concentra pe abilitatea elevilor de a:

- analiza câteva cheie de lectură a operelor lui Correggio, Parmigianino, Giotto și Mantegna (pigmenți, proporții, simboluri) și de a recunoaște legătura dintre culoare și intenția artistului
- a stăpâni instrumentele informatice
- a învăța o metodă de cercetare prin observație, desen și text,
- a realiza un carnet creativ personal.

ALT GRUP ȚINTĂ

Acest modul poate fi propus adulților tineri fără ocupație: cunoștințele și experiența dobândite pot fi folosite pentru a căuta un loc de muncă în biblioteci, muzee și centre culturale.

Autor: Eles Lotti

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

Fotografii: Lina Reverberi

ALBASTRUL GIOTTO PE TERITORIUL RAVENNEI

PROIECT

Pornind de la vizitele frescelor din secolul al XIV-lea de pe teritoriul Ravennei, studiem evoluția tehnicii frescei și în special albastrul Giotto.

PUBLIC

Șomeri în vârstă de la 18 până la 40 de ani care au nevoie să-și îmbunătățească formația de bază pentru cariera lor viitoare, în special în sectorul turismului.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat.
- Comunicarea într-o limbă străină.

OBIECTIVE

Prin albastrul lui Giotto și discipolului său, Pietro da Rimini,

- vizitarea diferitelor locuri unde au lucrat acești pictori (Rimini, Ravenna, Bagnacavallo și Pomposa)
- studierea evoluției tehnicii de frescă,
- analizarea iconografiei și a valorii culorii albastre,
- realizarea unei fresce în timpul unui atelier de creație.

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Frescele din Santa Chiara de la Muzeul Național din Ravenna

Frescele din Pomposa

Frescele lui Bagnacavallo

Surse documentare: Pasini, UG, „La Pittura del Riminese Trecento“, în A. Emiliani, G. Montanari, P. G. Pasini, *Gli Affreschi trecenteschi da Santa Chiara In Ravenna*, A. Longo Editore 1995..

MATERIAL

- Pentru vizite: aparat de fotografiat digital și cameră foto, tabletă, iPhone, iPad, carnete.
- Pentru atelier: var, nisip, pudră de marmură, pudră de cărămidă, var hidraulic, ciment, plăci de teracotă, pigmenți (pământ și oxizi).

DESFĂȘURARE

Activități de cercetare

- Prezentarea de diapozitive pe tema "Urmele lui Giotto pe teritoriul Ravennei".
- Pregătirea pentru vizitarea locurilor de artă: căutarea imaginilor frescelor lui Giotto.
- Cercetare documentară privind pigmenții albaștri în fresce (lapis lazuli, albastru ultramarin, azuriți).
- Reunirea fotografiilor și a informațiilor colectate.

Activități de atelier

- Proiectarea și desenarea unui proiect de frescă: detaliile uneia dintre lucrările vizitate.
- Pregătirea bazei frescei.
- Executarea lucrării.
- Punerea în comun a operelor

EXTENSIE

Valorizarea muncii. Colectarea reacțiilor cursanților în diferitele faze. Analiza impactului activității asupra cursanților de către formatori.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de a:

- comunica, a explica oral opera sa, proiectul său
- stăpâni computerul, a efectua o cercetare pe Internet, a prezenta această lucrare (punerea în pagina a textului, lucrarea imaginilor)
- a ști să redacteze un scurt text pe baza cercetărilor efectuate,
- "citi" o frescă și iconografia sa, în special "limbajul" culorii albastre,
- se motivează pentru crearea unei colecții personale de lucrări pe culoarea albastră
- se auto-evalua printr-un chestionar,
- stăpâni conținutul cursului: restabilirea, de exemplu, a etapelor realizării unei fresce.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- elevi din învățământul secundar
- profesori în formare continuă

Autor Deborah Gaetta

Scuola Internazionale Studi la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia
Fotografii Deborah Gaetta.

ALBASTRUL EUROPEI ÎN MITOLOGIE

PROIECT

Fiecare student, sub îndrumarea profesorului, va crea o pictură predominant albastră inspirată de mitologia clasică. Lucrările create vor face parte dintr-o expoziție colectivă în San Quirico d'Orcia.

PUBLIC

Treizeci de adulți cu vârsta cuprinsă între 20 și 35 de ani de la Academia de Arte Frumoase din Florența, sub conducerea Maestrului Carlo Pizzichini.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat
- Competență digitală

OBIECTIVE

- Cunoașterea istoriei și a mitologiei prin tema Europei.
- Cunoașterea aprofundată a subiectelor și tehnicii utilizate pentru executarea unor cadre.
- Stimularea sensibilității expresive grație modulației culorii albastre
- Accesul pe piața muncii prin prezentarea lucrărilor într-o expoziție colectivă.
- Schimbul de opinii între autorul imaginii și public, cu scopul de a promova un dialog între artist și potențialul client.

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

- Rute albastre explorate de marii artiști din Siena din secolele XV- XVIII: *Sala del Pellegrinaio*, *Cappella del Manto*, *Maesta Duccio* din Siena.
- Operele picturale ale măștrilor contemporani, prin vizitele la muzee și cataloage: Pablo Picasso, Paul Klee, Alberto Burri, Lucio Fontana -*Museo dell'Opera* din Siena, *Pinacoteca* din Sienna, *Galleria degli Uffizi* din Florence.

MATERIAL

Canvas, hârtie, suporta tehnici și culori de toate tipurile, tempera, ulei, acrilic. Hârtie pentru colaj. Lemn pentru rame și suporturi.

Cataloage de expoziție ale artiștilor contemporani.

DESFĂȘURARE

- Studierea operelor din trecut pentru a învăța și aprofunda noțiunile de mitologie clasică din care ne putem inspira.
- Studiul subiectului de pictat în raport cu materialul utilizat.
- Realizarea de cartoane și desene pregătitoare.
- Evaluarea proiectului cu profesorul.
- Desenarea cadrului în proporții și în materialele definitive.
- Aplicarea culorii, aplicarea picturii finale.
- Sinteză critică, aplicarea corecțiilor, îmbunătățiri finale.

EXTENSIE

- Expoziție de lucrări. Ambalarea lucrărilor și transportul la locul expoziției.
- Evaluare generală în sala de expunere, verificarea unei inserări eficiente a tablourilor.
- Poziționarea cadrelor adecvate pentru o bună expunere.
- Controlul și adaptarea iluminatului adecvat.
- Prepararea textelor și fotografiilor pentru un catalog imprimat.

EVALUARE

Evaluarea se va face prin controlul:

- nivelului de cunoaștere a istoriei și a mitologiei prin analiza muncii,
- nivelului tehnic al picturii și al amestecului de culori,
- stăpânirii de sine și al gândirii critice dezvoltate de fiecare student.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier a fost creat cu studenți ai Academiei de Arte din Florența, în colaborare cu profesorii; el ar putea fi repetat în alte școli sau alte clase.

Autor Gaia Pasi

Fondazione Alessandro Tagliolini. Centro per studio în Paesaggio e del Giardino,
San Quirico d'Orcia, Italia

ALBASTRUL DE SĂPÂNȚA

PROIECT

Plecând de la un parcurs printre mormintele "albastre" ale cimitirului din Săpânța din România, se solicită imaginația și emoția pentru a motiva un atelier de scriere și fotografie în *situ*.

PUBLIC

Adulți în formare continuă
Elevii de la școala primară până la liceu

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Elaborarea unui parcurs emoțional printre mormintele pictate pentru a motiva capacitatea de a scrie
- Stimularea capacităților de observare și de comparare, curiozitatea pentru istoria acestui cimitir în cadrul artelor românești,
- Extinderea câmpului semantic și câmpul lexical al culorii albastre

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Stelele funerare din lemn pictat de Cimitirul Vesel din Săpânța, situat în Maramureș, România. Această tradiție s-a născut în 1935, datorită pictorului Stan Ioan Patrăș. După moartea sa din 1977, îi succede elevul sau, Dumitru Pop.

MATERIAL

- Camere foto
- Carnete personale

DERULARE

Se circulă liber printre morminte. Se scrie spontan, se pun în cuvinte senzațiile sugerate de această plimbare liberă. Această activitate permite, de asemenea, o altă motivație a observării operelor și stimularea curiozității, suscită punerea unor întrebări.

Evocarea istoriei unice a locului. Acest loc a făcut obiectul studiului, în special de către istoricul religiilor Mircea Eliade¹, care evocă:

- legăturile sale cu vechile tradiții dacice din Antichitate: înmormântarea în bucurie, ritualuri funerare festive). Printre daci, ideea de moarte a fost legată de ideea fericirii absolute, asemănătoare nunții cosmice și fascinației morții cântate în Miorița (vezi fișa "Albastrul lui Sabin Bălașa"). Înainte de lupte, obișnuiau să practice "ritualul de răs", mărturisind lipsa temerii de moarte;

---

¹Mircea Eliade, *De Zalmoxis à Gengis-Khan (étude comparatives sur les religions et le folklore de la Dacie et de l'Europe Orientale)*, Payot 1970

- tematica: viața și moartea defunctului din sat sunt celebrate împreună, în picturi și texte povestind viața sa, circumstanțele morții sale, reuniunile de familie în viața de apoi, tradițiile populare ale țăranimii carpatice, printr-o artă populară colorată ...

- importanța albastrului. Albastrul domină, atât de mult încât putem să vorbim despre un "Albastru de Săpânța". Întrebat de elevul său, Dumitru Pop, despre această omniprezență a albastrului, pictorul Stan Ioan Patrăs explică faptul că această culoare se trage din cer. "Este cea de-a cincea culoare, una necesara Maramureșului". A se înțelege că, la fel ca în frescele mănăstirii Voroneț, albastrul este culoarea Cerului, a eternității în sensul de alfa și omega Bibliei. La fel ca la Voroneț, albastrul este folosit ca fundal pentru a pune în scenă persoane și epitafuri.

Propunerea unui atelier de scriere în situ Folosind cuvintele și notele găsite în timpul vizitei, scrieți un text poetic în limba română în fața mormintelor.

EXTINDERE

După această vizită, realizați documente pe care le trimiteți online. Un text poetic scris, mărturii personale, reportaje, un interviu "fictiv" sau real cu pictorul Dumitru Pop.

EVALUARE

Este măsurată prin capacitatea de:

- a se automotiva pentru a scrie pornind de la această vizită,
- a-și îmbogăți vocabularul legat de culoarea albastră,
- a stăpâni computerul pentru a posta online textele și fotografiile.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevi de gimnaziu, liceeni, tineri, seniori, profesori în formare continua

---

Autori

Mărioara Pașcu, Asociația "Accentul Circumflex", Bacău, România

Aline Rutily, Asociația "Peisaj și patrimoniu fără frontieră", Saint-Germain-en-Laye, Franța

ÎN FAȚA ALBASTRULUI DE VORONEȚ: SCRIERE ȘI PICTURĂ

PROIECT

Motivarea scrisul verbal și plastic pornind de la abordarea sensibilă a frescelor mănăstirii Voroneț.

PUBLIC

- Adulți în formare continuă care au nevoie să își perfecționeze cunoștințele și competențele în domeniul lingvistic
- Elevi ai Colegiului Tehnic de Comunicații "N.V. Karpen" din Bacău

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe digitale

OBIECTIVE

- Experimentarea și îmbogățirea vocabularului legat de lectura frescelor Voronețului.
- Îmbogățirea repertoriului de tehnici pentru a produce nuanțe groase de culoare, comparabile cu cele ale frescelor observate.
- Extinderea cunoștințelor în domeniul patrimoniului artistic moldav
- Stăpânirea instrumentelor informatice

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Frescele albastre ale mănăstirii Voroneț.

Frescele albastre ale capelei Scrovegni din Padova, Italia, pictate de Giotto di Bondone.

MATERIAL

- Vopsea pulbere albastră și neagră.
- Planșe din lemn.
- Tencuială, gips, pasta de lemn
- Unelte: spatule, cuțite pentru vopsit.

DERULARE

- **Observați și comentați imaginile reprezentate pe pereții bisericii mănăstirii:** sfinți, regi, filozofi, scene ilustrând Biblia, scene rurale. Conștientizați rolului culorii albastre în compoziția frescelor exterioare și interioare: reunirea în același spațiu-timp a acestor personaje sacre, aceste vremuri și aceste locuri diferite.

Înțelegeți, de asemenea, că albastrul de Voroneț este expresia luminii divine. Timp de secole, acesta oferă un cadru luminos pentru scenele sacre care dau o fascinație publicului uimit. Marea măiestrie a pictorilor moldoveni medievali în utilizarea pigmentilor și a lianților a produs la Voroneț nuanțe specifice de albastru care contribuie la celebritatea acestei mănăstiri.

- **Repertoriați nuanțele de albastru prin notarea lor într-un carnet:** o examinare amănunțită dezvăluie tușe de albastru pe un fond negru. Comparația cu zidurile capelei Scrovegni pictate de Giotto arată că, la fel ca multe fresce europene și picturi medievale, pigmentii folosiți provin din azurit.

Aplicate pe un fond de cărbune de lemn înnegrit, culoarea albastră capătă profunzime și nuanțe foarte bogate, creând un continuum infinit și atemporal care leagă figurile și evenimentele sacre și le scoate în evidență strălucirea, relieful și dinamismul.

Atelier de pictura. Acoperiți planșele de lemn cu tencuială umedă: gips, pastă de lemn, tencuială pentru umplerea găurilor în perete. Modelați această suprafață cu spatulele sau cuțitele de pictat, pentru a accentua efectul peretelui vechi: creați pe suprafața găurilor, crăpături, fisuri, gravuri... Acoperiți cu pulbere de pigment această suprafață încă umedă.

EXTINDERE

- Elaborarea textelor pe baza vocabularului folosit la atelier.
- Postarea online a textelor și fotografiilor realizate în carnetele personale virtuale.

EVALUARE

Acesta măsoară capacitatea de:

- a refolosi vocabularul legat de lectura frescelor de Voroneț,
- a reutiliza în scop creativ directorul tehnicilor mobilizate în atelier
- a-și îmbogăți cultura în domeniul patrimoniului artistic moldav.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: copii, tineri, seniori.

Autori:

Angela Ginta, Colegiul Tehnic de Comunicații “ N.V. Karpen”, Bacău, România
Aline Rutily Asociația “*Peisaj și patrimoniu fără frontiere*”, Saint-Germain-en-Laye, Franța

COLORAREA INDIGO

PROIECT

Explorarea plasticității țesăturii colorate prin diferite tehnici. Realizarea de costume după vopsirea țesăturilor.

PUBLIC

Adulți în formare continuă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.

OBIECTIVE

- Învățarea diferitelor etape ale procesului de vopsire, îmbogățirea repertoriului său de tehnici.
- Îmbogățirea culturii personale în domeniul diferitelor meșteșuguri de vopsire.
- Stimularea participării la lucrări colective (crearea de țesături pentru costume de teatru).

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Modelele de vopsire Shibori care ne-au răspândit expresia culturilor vechi, din India, Africa, China, America, Indonezia, Japonia.

MATERIAL

- Vopsea pulbere, țesături, pipete.
- Ace, degetar de cusut, fir de in, foarfece, masina de cusut.

DERULARE

Prezentați și puneți în aplicare diferite moduri de vopsire *Shibori*, o artă prezentă în multe culturi ale lumii de la cele mai îndepărtate timpuri. Această artă desemnează un mod de colorare prin rezerve: anumite zone ale țesăturii sunt "rezervate" în golurile de noduri, pliuri, ligaturi, cusături. Când țesătura este scufundată într-o baie de vopsea, aceste zone nu sunt colorate.

În *Kanoko Shibori* (pe care o cunoaștem *catie-dye*), țesătura este înnodată și înconjurată de un fir, apoi înmuiată în vopsea. Rezultatul este un motiv sub formă de cercuri aleatorii. În *Miura Shibori*, materialul este înfășurat pe un ac lung, înainte de a fi scufundat în vopsea. Rezultatul este un motiv care evocă valurile oceanului. *Shibori Kumo* este o tehnică de pliere și vopsire care produce motivele pânzei de păianjen. Tehnica *Nui Shibori*, care utilizează croitoria face posibilă generarea unor modele încă diferite. *Arashi Shibori* folosește colorarea proiectată, folosind pipetele, ca o ploaie de culori pe materialul pliat.

EXTENSIE

Cu țesături vopsite, faceți haine și accesorii de teatru.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de a:

- restabili diferitele etape ale procesului de vopsire, de a-și îmbogăți repertoriul de tehnici,
- spori cultura personală, de a o reinvesti,
- participa la opere colective, de a se include într-un proiect de teatru.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevii din învățământul primar și secundar.

Autor: Maria Josefa López Montes

Secția de Educație Permanentă Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

Fotografii: Antonio Molina

VOPSITORIA ALBASTRĂ

PROIECT

Practicarea unei limbi plecând de la observarea diferitelor nuanțe de albastru și prin medierea artelor vizuale

Realizare individuală: vopsirea unor țesături după crearea propriului albastru

Expunerea colectivă a acestor realizări în grădina școlii...

PUBLIC

Copiii de grădiniță de la 3 la 6 ani

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și de bază în știință și tehnologie
- Sensibilitate și exprimare culturală

OBIECTIVE

- Dezvoltarea exprimării artistice și a limbajului senzorial al culorii albastre
- Inițierea creării unei proprii culori albastre ca artistul Yves Klein.
- Însușirea unor noi tehnici artistice, cum ar fi vopsirea țesăturii înnodate ca Simon Hantaï
- Dezvoltarea legăturii sociale dintr-o lucrare colectivă.

RUTELE DE ALBASTRU EXPLORATE

- Albastrul muzeului Promenade de Marly le Roi (ceramică, vase)
- Operele lui Simon Hantaï și Yves Klein de la Muzeul Georges Pompidou

MATERIAL

Diferiți pigmenți de albastru sub forma de pudră, apă, liant (adeziv vinilic), țesuturi reciclate (voaluri, cămăși...)

DESFĂȘURARE

Colectarea de diferite nuanțe de albastru

Albastrul în fotografii (grădina, cerul), obiecte de zi cu zi, imagini găsite pe internet

Nuanțator verbal

Această diagramă de culori se elaborează de la cuvinte pentru a spune albastru.

Nuanțator pictat

Se realizează pictând pătratele de 10 X 10 cu amestecuri de pigmenți

Crearea propriului albastru

Plecând de la Yves Klein, de la amestecuri de pigmenți pudră cu apă și vinil adeziv. Fiecare culoare are un titlu.

Vopsirea țesăturii

Se pictează direct bucățile de țesături sau îmbrăcăminte înnodată, ca Simon Hantaï; se lasă la uscat apoi se desfac nodurile și se observă rezultatul obținut. Acest ultim pas pune în cuvinte reacțiile spontane la vedere rezultatului, sunt notate de adult și apoi copiate de elevi în carnetul lor artistic.

EXTENSIE

Expoziție colectivă într-un loc ales în comun; parc, loc de joacă, unde fiecare își va întinde bucata de țesătură vopsită.

EVALUARE

Acesta are în vedere capacitatea elevului de:

- A se motiva pentru același tip de activitate
- A-și Îmbogăți vocabularul legat de diferitele nuanțe de albastru
- A colabora la o operă colectivă.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Alți copii, dar și adulți, inclusiv tineri cu dizabilități.

Autor: Magali Labbé

Fotografii: MAGALI Labbé

Asociației *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

„RESPIRAȚI ALBASTRUL” PRIN OCHI DE COPIL SPRE CER, MARE RUTA ALBASTRĂ DE LA PIENZA LA VAL D'ORCIA

PROIECT:

De la observarea culorii albastre a cerului și a mării care ne înconjoară, stimulați sensibilitatea copiilor față de natură, tratați toți acești stimuli prin imaginația lor creatoare. Ei sunt invitați să picteze cu culori natural, să folosească materiale diferite pentru a-și exprima creativitatea, să "respire albastrul" pentru a scrie povestiri, cântece, poeme.

PUBLIC

Adulții care doresc să-și îmbunătățească competențele creative.
Elevii școlilor elementare din Pienza.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Competențe digitale.

OBIECTIVE

- Dezvoltarea competențelor de observare a naturii. Încercarea de a o reproduce prin picturi, colaje și toate expresiile artistice.
- A învăța să-ti ascuți eul, să vă ameliorați și să vă dezvoltați abilitățile creative.
- Învățați și dezvoltați noi tehnici creative, îmbunătățiți abilitățile manuale.
- Dezvoltarea spiritului de inițiativă.

RUTELE DE ALBASTRU EXPLORATE

Drumul albastru de la Pienza până la Val d'Orcia

MATERIAL

- Plante - flori și fructe - pajiști și grădini.
- Fotografii, reviste, hârtie colorată.
- Materiale reciclate, materiale plastice, textile.
- Pasteluri, acuarele, adezivi, carnete, planșe de desen, pensoane, foarfece, fire de bumbac, ace.
- aparat de fotografiat, calculator, mijloace de înregistrare audio și video.

DESFĂȘURARE

Explorarea senzorială: respirați albastru

Copiii sunt invitați să meargă în natura în care este ilustrată culoarea albastră, să fie atenți la percepțiile lor și să pună cuvinte pe senzațiile lor.

Colectarea de imagini pentru a "spune albastru"

Elevii fac fotografii, creează colecții de imagini despre natura observată. Punerea lor în comun permite organizarea de dialoguri, împărtășirea reflecțiilor (de exemplu, sentimente pozitive sau negative).

Lucrări personale pentru a exprima albastrul

Copiii își continuă "drumul albastru", își traduc sentimentele și gândurile lor în desene, colaje, sculpturi, povești, poezii, cântece.

EXTENSIE

Copiii își adună lucrările într-o expoziție colectivă vizitată de familiile lor, de publicul larg, de turiști, sub semnul proiectului "Rutele de albastru în Europa".

EVALUARE

Evaluarea este măsurată prin capacitatea copiilor de:

- a reflecta și a se autoevalua,
- a-și îmbunătăți competențele lingvistice;
- a lucra în echipa,
- a-și îmbunătăți abilitățile manuale,
- a-și spori cunoștințele legate de tehnicile artistice.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Persoanele în vârstă.

Autor: Raffaella Smaghi

Fondazione *Alessandro Tagliolini*. Centro per lo Studiodel Paesaggio e del Giardino,
San Quirico d'Orcia, Italie.

POEME VIZUALE INSPIRATE DIN POVEȘTIOARE DESPRE CULOAREA ALBASTRĂ

PROIECT

Ilustrați "micro povestiri" (vezi "Micro povestiri albastre") folosind textul în sine ca element grafic.

PUBLIC

Elevii din învățământul profesional și secundar.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și antreprenorial.

OBIECTIVE

- Analizarea unui text, în special semnele lingvistice și vizuale.
- Identificarea elementelor constitutive ale organizării sale interne.
- Stimularea cercetării pe internet.
- Stimularea creativității în artele vizuale

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

"Micro-povești" utilizate în publicitate, muzică și filme de scurt metraj ca un proces motivațional.

Fernando Guerreiro, *Ficou tanto por dizer. Micro contos*, Paperback, Edição de Autor 2015

MATERIAL

- Calculatoare cu acces la Internet.
- Cărți, reviste.
- Material de desen: coli de desen, creion, radieră, riglă.
- Pixuri pentru a desena și scrie pe sticlă, în diferite nuanțe de albastru și alb.

DESFĂȘURARE

- Alegeți o "micro-poveste", analizați-o, adnotați în carnet sensul cuvintelor sale.
- Cercetați și selectați componente verbale și vizuale, semnele lingvistice, limbajul denotativ și conotativ, ortografia cuvintelor.
- Acordați atenție publicului, scopului ilustrării, locurilor și timpului lecturii, modului de diseminare: cărți, reviste, medii digitale, expoziție de artă în școală...
- Construiți imaginea pornind de la text:
Realizați fotografii, desene, picturi, colaje legate de text. Utilizați imaginile găsite pe Internet și redimensionați-le în mod plastic.
Creați ilustrații desenate pe ferestrele școlii. Alegeți un desen, reproduceți-l pe geamul școlii, deplasându-l. Asociați texte și faceți fotografii ale acestei lucrări efemere. Peisajul real văzut de pe fereastră este astfel anexat în desen și face parte din acesta, ca și în arta urbană.

EXTENSIE

Expunerea poemelor vizuale, a cărților și desenelor pe sticlă în cadrul expoziției școlii “Albastrul nostru”.

EVALUARE

Aceasta este măsurată prin capacitatea elevilor de a:

- analiza un text, în special semnele lingvistice și vizuale pe care le conține,
- identifica elementele constitutive ale organizării sale interne, elementele grafice și spațiale,
- înscrie poemul vizual în contextul său de producere și difuzare .

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevii de la secția de arte din învățământul secundar

Autor: Paula Pereira

Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia

Fotografia: Paula Pereira

REALIZAREA UNOR SCULPTURI PE TEMA MITULUI RĂPIRII EUROPEI

PROIECT

Elevii vor trebui să aprofundeze studiul mitului *Răpirea Europei* pentru a desena schițe de viitoare sculpturi pe această temă specifică. Desenele pregătitoare vor fi analizate împreună cu profesorii și apoi va fi ales materialul care urmează a fi utilizat. Schița trebuie să țină cont de proporțiile și dimensiunile finale pentru realizarea sculpturii

PUBLIC

Treizeci și doi de adulți de la Academia Carrara, cu vârsta cuprinsă între 18 și 35 de ani, coordonați de sculptorul Piergiorgio Balocchi.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și abilități de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și expresie culturală
- A învăța să înveți
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Aprofundarea cunoașterii istoriei mitului și a istoriei artei.
- Reprezentarea unui subiect mitologic prin manipularea materialelor clasice și moderne.
- Îmbunătățirea și experimentarea tehnicilor de tratare a materialelor.
- Stimularea curiozității intelectuale prin introducerea culorii albastre.
- Apropierea tinerilor de piața muncii și a pieței de artă prin expunerea operelor lor într-o expoziție colectivă.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Schițe de pastel ale sculpturilor expuse la Academia Carrara
- *Sala dei Marmi* decorată pe pereți cu dale de marmură de diferite culori
- Sculpturile *Robbiano* pe fundal albastru ale lui Radicofani și Abbadia S. Salvatore.

MATERIAL

- Marmură albă Carrara, materiale acrilice, teracotă, travertin, gips uscat și colorat, bronz. Cutia de scule a sculptorului, dalta, ciocanul, foarfeca, șlefuitorul.
- Cuptor pentru ceramică.
- Cataloagele de sculptori care au participat la expoziția de sculptură *Forma nel Verde*

DERULARE

- Aprofundarea temei mitului *Răpirea Europei*.
- Imaginarea sculpturii de realizat și căutarea materialului cel mai adaptat tratamentului.
- Realizarea unei schițe dintr-un material ușor de manevrat.
- Verificarea dimensiunilor și compararea critică cu profesorii
- Executarea finală a schiței cu materialul ales.

EXTENSIE

- Pregătirea expoziției la Palazzo Chigi din San Quirico d'Orcia.
- Pregătirea fotografiilor și textelor pentru publicarea unui catalog.
- Întâlnirea cu critici de artă și jurnaliști.

EVALUARE

Evaluarea se concentrează pe capacitatea de a

- interpreta mitul prin exprimarea emoțiilor interioare,
- îmbunătăți cunoștințele istorice și artistice;
- îmbunătăți cunoștințele și tratarea materialelor utilizate;
- îmbunătăți comunicarea cu publicul care participă la expoziții,
- îmbunătăți stima de sine și capacitatea de a relaționa cu criticii de artă.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest proiect este transferabil la alte cursuri sau alte școli.

Autor Gaia Pasi

Fondazione Alessandro Tagliolini. Centro per studio în Paesaggio e del Giardino,
San Quirico d'Orcia, Italia

ARTĂ, MATEMATICĂ ȘI ȘTIINȚĂ ÎN ALBASTRU

PROIECT

Educarea unui public format din adulți cu nivel redus de calificare, prin combinarea artei, științei și matematicii, plecând de la observarea geometriei în operele de artă unde domină culoarea albastră.

PUBLIC

Adulți între 18 și 30 ani, fără o profesie anume, care au nevoie de îmbunătățirea cunoștințelor culturale, pentru a răspunde mai bine pieței muncii.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Competența matematică și competențe de bază în științe și tehnologii.
- Sensibilizare și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competența digitală.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat.
- **Comunicarea în limbi străine.**

OBIECTIVE

Printr-o abordare concretă,

- să descopere și să învețe să vadă elementele simple de geometrie în natură și în anumite opere artistice, în special frescele,
- să facă cercetări personale combinând geometria, științele și artele prin intermediul culorii albastre,
- să învețe să stăpânească limba în cercetarea lingvistică,
- să se exprime prin text, colaj, pictură, arta frescei.

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Frescele din Santa Chiara de la Muzeul Național din Ravenna

Frescele din Pomposa

Frescele din Bagnacavallo

Surse documentare: Pasini, P.G., « La pittura riminese del trecento », în A. Emiliani, G. Montanari, P.G. Pasini, *Gli affreschi trecenteschi da Santa Chiara în Ravenna*, A. Longo Editore, 1995.

MATERIAL

- Pentru atelier: var, nisip, pulbere de cărămidă, praf de marmură, var hidraulic, ciment, plăci de teracotă; pigmenti: pământuri și oxizi.
- Pentru observații și cercetări documentare: aparat foto și cameră video digitale, carnete, tabletă, *Iphone*, *Ipad*, calculator și softuri de editare a imaginilor și de procesare de texte.

DESFĂȘURARE

Activități de cercetări personale despre culoarea albastră

- în oraș, în natură, « căutarea culorii albastre » cu aparatul foto și camera video, caietul sau tableta digitale pentru observații scrise și grafice;
- în cărți din bibliotecă sau pe internet (imagini de fresce și picturi);

- monumentele oraşului: fotografii, observații scrise și grafice.

Scurtă prezentare orală a căutărilor

Expuneri cu produse vizuale pe suporturi informatice

Activități de atelier:

Desen geometric pe hârtie; frescă după desene.

Punerea în comun a lucrărilor: texte, fotografii, filmulețe înregistrate în timpul fazelor de realizare a lucrărilor.

EXTENSIE

Materialul elaborat permite formatorilor să evalueze impactul, reacțiile și interacțiunile din clasă.

EVALUARE

Se va concentra pe capacitatea de:

- a comunica, a-și expune oral cercetările, proiectul,
- a stăpâni instrumentul informatic, a efectua o căutare pe internet, a prezenta rezultatul obținut (formatarea textului, editarea imaginilor),
- a ști să redacteze un text scurt plecând de la cercetările sale,
- a recunoaște formele geometrice simple, a le denumi, a le trasa,
- « A citi » o operă de artă, a dobândi câteva chei de a le înțelege, îndeosebi « limbajele » culorii,
- a se motiva pentru a crea o colecție personală de opere despre culoarea albastră,
- a se autoevalua cu ajutorul chestionarelor,
- să stăpânească conținuturile cursului: să redea, de exemplu, etapele realizării unei fresce.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

- Elevi din învățământul secundar
- Cadre didactice care se perfecționează

Autor Valentino Montanari

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italie
Fotografii Valentino Montanari, Deborah Gaetta.

ORIGAMI ALBASTRU DESCHIS

PROIECT

Organizarea unui atelier origami în cadrul unui proiect de expoziție școlară pe tema *Albastrul nostru*. Plierea hârtiei tinde să elimine diferențele de vârstă, ceea ce permite acceptarea oricărui elev interesat cu multe rezultate pozitive. Jean Piaget a arătat că activitatea motrice sub formă de mișcări coordonate est vitală pentru dezvoltarea gândirii intuitive și reprezentarea mentală a spațiului.

PUBLIC

Elevii din școala primară și secundară.

COMPETENȚE CHEIE

- Competența matematică și competențe de bază în științe și tehnologii.
- Sensibilizare și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.

OBIECTIVE

- Să-i dezvolte motricitatea fină, dexteritatea manuală și coordonarea.
- Să-i solicite concentrarea și precizia.
- Să-i stimuleze creativitatea.

MATERIAL

- Hârtie origami sau orice altă hârtie sub formă de pătrat, de diferite mărimi.
- Surse de lumină.
- Filtre de lumină albastră.

DRUMURILE CULORILE ALBASTRE EXPLORATE

- Origami de bază conform figurii *Tsuru*, care se lucrează în toate culorile. Această artă probabil de origine chineză s-a dezvoltat în Japonia și s-a răspândit în lumea întreagă.
- Instalațiile interactive luminoase ale unor artiști, precum cele pe care le putem vedea, în fiecare an, la festivalul **Lumina** de la Lisabona și cele ale artiștilor japonezi Masakazu Shirane și Saya Miyazaki.

DESFĂȘURARE

Elevii sunt invitați să urmeze indicațiile de pe o fișă tehnică pentru a realiza origami-ul. Își folosesc mâinile pentru a urma un ansamblu specific de etape în ordinea corectă. Aceste etape sunt necesare pentru a ajunge la un rezultat pozitiv: o lecție importantă nu numai în matematică, dar și în viața de zi cu zi.

Origami-ul produce, pentru elev, un rezultat vizibil rapid, în același timp surprinzător și satisfăcător, valorizator: o pasăre.

Elevul devine conștient de faptul că plecând de la foi de hârtie pliate, este posibil să creezi o imensitate de forme, de diferite complexități. Poate construi animale, flori, forme geometrice.

CONTINUARE

Toate produsele origami sunt utilizate pentru a construi o instalație colectivă, în cadrul expoziției școlare *Albastrul Nostru*. Această instalație folosește proiecții de lumini

albastre care produc o multitudine de umbre colorate, sub forma unui nor mare de păsări.

EVALUARE

Evaluarea capacității elevului de:

- a construi o figură tridimensională,
- a-și dezvolta îndemânarea și precizia manuală,
- a învăța matematica în interdisciplinaritate împreună cu alte științe și cu artele.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Elevii cu cerințe educative speciale.

AUTOR: Inês Rosa

Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugal

PROIECTUL ALBASTRU PE *PINTEREST*

PROIECT

Înțelegerea importanței site-ului *Pinterest* pentru răspândirea proiectului elevilor.
Exploatarea principalelor sale caracteristici și funcționalități.
Învățarea distribuirii proiectului pe rețelele sociale.

PUBLIC

Elevi din învățământul secundar și profesional
Cadre didactice care se perfecționează
Adulți care doresc să formeze/să-și transmită lucrarea sau activitatea profesională

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Competența matematică și competențe de bază în științe și tehnologii.
- Sensibilizare și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competențe sociale și civice.
- Spirit de inițiativă și antreprenoriat.

OBIECTIVE

- Să încurajeze scrierea de informații scurte și atrăgătoare.
- Să-i dezvolte creativitatea.
- Să se deschidă la noi domenii de cunoștințe și de oportunități.

DRUMURILE CULORILE ALBASTRE EXPLORATE

Panourile de *azulejos* observate pe pereții caselor și în bisericile din Faro și din câteva sate din împrejurimi (Biseica São Lourenço d'Almancil, Palatul din Estoi...).

MATERIAL

- Calculator
- Aparat foto, *smartphone*

DEFĂȘURARE

Accesarea site-ului *Pinterest*

<https://fr.pinterest.com/>

Selectarea unui subiect

Când utilizați *Pinterest* pentru prima dată, rețeaua socială vă cere să selectați subiecte/interese în funcție de obiectivul rețelei sociale pe care sunteți pe cale să-l creați (personală, comercială, educativă, de divertisment).

Crearea contului respectând cerințele de mai jos

- Crearea unui cont *Pinterest* plecând de la un e-mail sau de la *Facebook*.
- Crearea de albume pentru a organiza mai bine fotografiile.
- Atribuirea unui titlu albumului și redactarea unei mici descrieri. Este posibil să creezi numeroase albume.
- Mutarea sau selectarea imaginilor pe care doriți să le publicați. Pe site-ul *Pinterest* acestea poartă numele de « pins » sau « ace ».

- Modificarea profilului vostru: adăugarea unei fotografii și a unei scurte descrieri a structurii voastre.
- Invitarea de persoane, la alegere, să colaboreze cu voi pe *Pinterest*.

CONTINUĂRI

Elevii atelierului sunt invitați să creeze un *portofolio* pe *Pinterest* și să colaboreze pe conturile *Pinterest* ale celorlalți participanți la atelier.

EVALUARE

Ea se măsoară în funcție de capacitatea de:

- a stăpâni competențele de bază în domeniul informaticii;
- a utiliza rețelele sociale ca o resursă didactică sau pentru crearea unui produs,
- a îmbunătăți competențele în arta fotografiei,
- a deveni creativ.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier est de asemenea propus tinerilor care vor să demareze propria lucrare sau să-și facă cunoscut *portofoliul*.

Autor Paula Pereira

Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugal

BLEU OCEARIUM

PROIECT

Pornind de la vizita un acvariu mare, cum ar fi Parcul Științelor din Granada sau al unui Oceanarium, folosiți culorile lumii albastre a oceanelor și etimologia numelor de animale marine pentru a motiva cercetarea documentară, lectura și scrierea creativă.

PUBLIC

- Adulți în formare continuă care au nevoie să-și îmbunătățească competențele lingvistice
- Elevi din învățământul secundar.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă.
- Sensibilitate și exprimare culturală.
- A învăța să înveți.
- Competență digitală.

OBIECTIVE

- Motivarea pentru a scrie, a citi, a elabora o documentație științifică.
- Dezvoltarea unei curiozități științifice pentru utilitatea limbajelor străvechi și a etimologiei numelor de animale marine pentru a înțelege mai bine fiziologia și modul lor de viață.
- Îmbogățirea unui lexic științific, utilizarea lui în activități de creație lexicală.
- Stăpânirea computerului.

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Albastrul tuturor acvariilor și Oceanarium-urilor din Europa, în special în cele mai recente ale căror imense bazine de sticlă oferă publicului posibilitatea de a-l „cufunda” în apele lor azurii.

MATERIAL

- Carnete personale.
- Aparate foto.
- Computer sau tableta.
- Lista cuvintelor latine și grecești la care se referă etimologia multor nume de animale marine.

DERULARE

Observarea faunei acvatice

- Priviți prin uriașii pereți translucizi ai acvariului: un moment magic care trebuie apreciat în mod individual.
- "Scufundați-vă" privirea și corpul în acest univers, identificați culori, materiale, forme, modele (pete, puncte, dungi)

Observați diversitatea numelor de pește.

Întrebați-vă dacă această diversitate este legată de formele și culorile lor. Întrebați-va asupra originii numelor, consultând lista cuvintelor latine și grecești distribuite de

către profesor. Observarea peștilor va da răspunsurile și va permite să se identifice în interiorul cuvintelor unele rădăcini grecești și latine uzuale care trebuie reutilizate. În numele de pește *forcipiger longirostris* de exemplu, găsim *forcepsul* (clești), *gerere* (a purta), *longus* (lung), *rostrus* (cioc), de aceea peștele este numit „pestele-pensetă cu cioc lung.

În denumirea de pește *forcipiger longirostris* un alt exemplu, există *akantha* (spinare), *oura* (coada), *leuco* (alb), *sternum* (piept), astfel încât peștele este numit „Peștele Chirurg cu pieptul alb“, deoarece este echipat cu o coloană vertebrală erectilă puternică care a fost comparată cu lanceta unui chirurg.

Participați la un atelier de creație scrisă.

Construiți jocuri de creație lexicală pentru a inventa nume de animale marine.

- Utilizați lexicul rădăcinilor grecești și latine pentru a crea noi specii de pești. De exemplu, glaucopterul are aripioare albastre; trimaculatus are trei pete.
- Imaginați-vă specii necunoscute, desenați-le, întocmiți fișe informative utilizând lista rădăcinilor grecești și latine.

Utilizați numele de culori, modele, părți ale corpului sau porniți de la o asemănare cu obiecte obișnuite: perie, greblă, lopată ...

EXTENSIE

Ilustrați creațiile lexicale. Postați-le pe site.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de a:

- se motiva pentru a scrie, a citi,
- se dezvolta o curiozitate științifică pentru fauna marină,
- înțelege utilitatea etimologiei numelor de animale marine, pentru a înțelege mai bine fiziologia și modul lor de viață,
- a-și îmbogăți lexicul științific, a-l reutiliza în activități de creație lexicală,
- stăpâni computerul.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier se poate face în clase de elevi care învață latină și greacă veche.

Autor: Antonio Molina Abril

Secția de Educație Permanentă Pablo Freire, Maracena Granada, Spania

Fotografii: Maria José López Montes.

ÎN AZURUL CU TENTĂ ALBASTRĂ

PROIECT

Conștientizarea importanței culorii albastre în reprezentarea cursurilor de apă, precum și capacitatea de a-și caracteriza teritoriul, din Câmpia Po până la vărsarea în mare. Demonstrarea că un curs de apă de această importanță duce povestiri, mituri, legende.

PUBLIC

Adulți în formare continuă

Elevi de clasa a doua ai școlii primare "E. De Amicis" - Montecchio Emilia

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Cunoașterea elementelor de istorie locală și europeană prin povestiri, mituri, legende
- Cunoașterea și utilizarea diferitelor materiale și tehnici de desen și decorare
- Consolidarea competențelor lingvistice
- Încurajarea socializării și respectului reciproc
- Experimentarea noilor posibilități de comunicare și relaționare în toate limbile
- Îmbunătățirea integrării și a incluziunii
- Stimularea imaginației și creativității.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Fluviile și râurile din regiune - Enza, Po - Marea Adriatică și din Liguriei, mituri și legende legate de acestea.

MATERIAL

Panou, hârtie, instrumente de desen: creion, radieră, culori, țesături, materiale recuperate

DERULARE

- Lectura poveștilor, miturilor, legendelor și poveștilor pe tema apei râurilor și mărilor. Această tematică oferă posibilitatea de a explora diferite tipuri de narațiuni, de a recunoaște caracteristicile unui text.
- Schimburi pe teme abordate: elevii comentează individual folosind un limbaj mai bogat și mai specific.
- Ieșire de-a lungul râului Enza și a fluviului Po: elevii descoperă caracteristicile geografice și antropice ale teritoriului lor, dezvoltând abilități de analiză și comparație.
- Refacerea grafică a povestii: se creează un panou colectiv lângă râu, folosind toate resursele textuale și artistice. Va fi o ocazie de a se exprima individual, dar și de a lucra pe grupe, respectând pe celalalt cat și regulile necesare pentru munca în colectiv.

EXTINDERE

Atelier de teatru în care fiecare își va exprima propriul itinerariu

EVALUARE

Se măsoară:

- îmbunătățirea exprimării orale,
- scrierea unui text scurt, fără greșeli de ortografie
- observarea culorii albastre în natură, prin localizarea acesteia în teritoriu
- experimentarea unor noi posibilități de comunicare și relaționare cu ceilalți.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi propus, de asemenea, claselor de gimnaziu.

Autor Carla De Lucio

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

DE LA FLOARE LA CULOAREA ALBASTRĂ: PLANTELE TINCTORIALE

PROIECT

Colectarea de plante, fructe de pădure și flori de la țară. Observarea și înțelegerea extracției culorii din plante. Realizarea unui ierbar de flori și plante uscate.

PUBLIC

Adulți în formare continuă

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și exprimare culturală
- A învăța să înveți
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și antreprenorial

OBIECTIVE

- Deschidere spre studiul florilor și plantelor.
- Învățarea folosirii și descoperirii plantelor tinctoriale ca o alternativă la produsele de vopsire obișnuite.
- Îmbunătățirea capacității de a clasifica, de a analiza, a sintetiza, prin producerea unui ierbar.
- Dezvoltarea competențelor sociale și civice legate de necesitatea conservării și protejării florei din teritoriu.

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

- Diferitele nuanțe de albastru ale florilor de pe teritoriul Val d'Orcia.
- Albastrul coloranților extrași din plante.
- O colecție de "albastruri" realizată din cercetarea mobilierului și obiectelor din aceste nuanțe în interiorul școlii.

MATERIAL

- Flori și plante albastre: limba mielului, zambile, lavandă, rozmarin, lychnis sau "floare de cuc" ...
- Unelte pentru săparea și tăierea plantelor.
- Foi de hârtie pentru ierbar.
- Adezivi, fire și capse pentru fixarea florilor.

DERULARE

- O excursie este organizată în mediul rural, în căutarea unor flori și plante specifice.
- Elevii clasifică plantele și caută caracteristicile lor.
- Învăță să extragă culorile.
- Fac teste cu culorile obținute, pe pânza și alte materiale, pentru a testa calitatea colorantului.
- În acest stadiu, interesul și spiritul de observație vor fi solicitate pentru un mediu foarte puțin explorat, în special tehnicile de uscare.
- Cursanții realizează primele pagini ale unui ierbar simplu, dar semnificativ și atractiv, prin rafinamentul tehnicii.

- Realizarea ierbariumului continuă cu conservarea plantelor albastre, conform diferitelor metode de uscare și conservare.

EXTENSIE

- Elevii postează online "ierbarele personale virtuale".
- Ele compară producțiile lor cu ierbarul *Cappuccini di San Quirico*, păstrat la Universitatea din Siena.
- Cercetarea lor este orientată spre ilustrarea tematicii florilor și plantelor în pictură și literatură.

EVALUARE

Evaluarea are ca punct de plecare:

- îmbunătățirea limbii vorbite și scrise pentru descrierea lucrării,
- stăpânirea tehnicii de învățare a extragerii culorii,
- stăpânirea tehnicii de clasificare și conservare prin ierbar,
- dezvoltarea spiritului de observație, clasificare, sinteză și descriere a plantelor cunoscute.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Douăzeci și doi de elevi din ciclul al doilea de la școală primară Pienza

---

Autor: Raffaella Smaghi

Fondazione *Alessandro Tagliolini. Centro per lo Studio del Paesaggio e del Giardino*,
San Quirico d'Orcia, Italia

FLORI ALBASTRE... FLORI DE CÂMP

PROIECT

Plecăm în căutarea unei culori albastre printre florile de câmp: un voiaj pentru a descoperi specii de plante autohtone prin explorarea teritoriului.

PUBLIC

Adulți tineri care au nevoie să fie stimulați în diferite domenii pentru a le favoriza găsirea unui loc de muncă

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- A învăța să înveți
- Competențe digitale
- Competențe sociale și civice
- Spirit de inițiativă și întreprinzător

OBIECTIVE

- Dobândirea unui spirit de cercetare și curiozitate
- Promovarea cunoașterii speciilor autohtone erbacee

MATERIAL

Material vegetal, foarfece, plicuri de plastic, foi de ziar, clasor dur, creion, calculator, aparat foto digital.

Documentație: planșe botanice, internet: www.actaplantarum.org

RUTELE ALBASTRE EXPLORATE

Teritoriul Văii Enza

DERULARE

Faza 1

Recoltarea materialului vegetal adecvat:

- Fotografiera eșantioanelor la fata locului
- Descrierea habitatului de unde provine recolta: tinerii observă că speciile variază în funcție de altimetrie, expunerea la soare, umiditate și calitatea solului.

Faza 2

- Fotografiera eșantionului proaspăt cules
- Căutarea online a informațiilor privind eșantioanele colectate: habitat, distribuție, propagare, înflorire sezonieră, posibilitate de cultură

Faza 3

- Clasificarea botanică. Pornind de la textele și site-urile web specifice, tinerii învață originea și metoda de clasificare botanică.
- Realizarea unui herbar material și a unui herbar virtual

EXTINDERE

Validarea metodei obținute pentru cercetarea altor specii de plante.

EVALUARE

Cursanții au fost capabili:

- să înțeleagă biodiversitatea văii Enza, să înțeleagă importanța păstrării naturii
- să învețe lexicul științific adecvat
- să observe, respecte, identifice, recunoască numele plantelor
- să stăpânească instrumentele informatice pentru a efectua o cercetare Web și pentru a-și prezenta munca.

Cunoștințele și experiența acumulată de tineri vor fi folosite pentru căutarea unui loc de muncă în domeniul grădinăritului și al protecției mediului înconjurător.

ALT PUBLIC ȚINTĂ:

Elevi de liceu

Autorul: William Morelli

Universitatea Populară *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italia

Fotografii: Leila Lunardini

IERBAR VIRTUAL ALBASTRU

PROIECT

Realizarea unui ierbar virtual care să conțină texte, desene, fotografii, vegetale, ale căror flori și frunze să fie de culoare albastră. Postarea on line în rubrica « Herbiers (Ierbare) » concepută de Aline Rutily pe site-ul web www.paysage-patrimoine.eu, utilizând cele două rubrici ale sale « Arts (Arte) » și « Sciences (Științe) ».

Devenind virtual și transnațional, acest ierbar confruntă diferitele colecții de plante, metodele în care au fost realizate, limbajele lor, adăugând și latina. Fiecare din aceste colecții devine unul din fasciculele unui *Mare Ierbar Virtual*, în care se îmbină știința și arta, ilustrând infinitatea de raporturi a limbajului și a vegetalului, a discursului și a experienței, a mitului și a realului, a cuvintelor și a lucrurilor...

PUBLIC

Adulții în formare continuă

Elevii de la clasa zero și până la liceu

Orice internaut care poate să se exprime în limba maternă

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Sensibilitate și expresie culturale
- Competențe numerice
- Comunicarea în limbă străină

OBIECTIVE

- A experimenta și a cunoaște ierbarul, istoria lui, practicile sale, la întrepătrunderea artelor, a literaturii, botanicii și a științelor umane.
- A învăța să stăpânească instrumentul informatic, dându-i sens, prin intermediul practicilor creative ale imaginii și textului.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

- Albastrul plantelor culese sau fotografiate în mediul lor,
- Detalii despre albastrul plantelor pictate, cusute, sculptate, desenate, gravate, observate și alese din patrimoniul local al muzeelor și centrelor de artă.

MATERIALE

- Calculatoare
- Videoproiectoare

DERULARE

Definirea colectivă a noțiunii de ierbar

Prezentarea unei diaporame care să illustreze câteva etape din istoria lungă a ierbarelor, de la *Tebtinis-ul egiptean* pe papyrus, *Istoria plantelor* filosofului grec Teofrast, *Codex-ul* medicului și farmacologului Dioscoride, până la ierbarele numerice contemporane. Cele mai vechi colecții de plante din Antichitate, figurate sau scrise, demonstrează că ierbarul se află la răspântia a numeroase științe, precum medicina, farmacologia, botanica, papirologia sau informatica, dar și istoria, filosofia, literatura, artele, citând doar domeniile ce țin de cunoaștere și gândire. Ierbarele scriitorilor sau ale pictorilor sunt celebre, precum cele ale lui Johann Wolfgang von Goethe, Jean-Jacques Rousseau, Pierre-Joseph Redouté sau al lui

de Colette; numeroși artiști contemporani creează ierbare, artistul Richard Long sau Maurizio Nannucci de l'Arte Povera.

Definirea colectivă a noțiunii de ierbar virtual, științific și artistic

Ierbarul virtual « științific » are ca obiectiv, ca orice ierbar, studiul și recunoașterea plantelor. Poate fi personal sau familial; poate fi alcătuit din fotografii, planșe realizate în atelier, începând cu adunarea și identificarea plantelor albastre în *situ* și după uscare. Forma sa virtuală poate permite și prezentarea operei unui botanist celebru.

Atenție: pentru acest fapt, trebuie să fi obținut autorizația de a reproduce pe site-ul web.

Ierbarul « artistic » albastru este o colecție de imagini vegetale care pot fi pictate, brodate, țesute. Acest tip de ierbar este povestitor de întâmplări, poeme și mituri.

dar poate să prezinte și colecțiile unui pictor sau scriitor.

Crearea unui ierbar virtual

Chiar dacă este « artistic » sau « științific », ierbarul virtual este alcătuit dintr-un text scurt și 10 ilustrații (fotografii cu plante uscate și lipite, clișee din vegetal, desene, picturi...) pe care trebuie să le pregătim. Punerea acestora în mediul on line se face prin conectarea la site-ul web și urmând indicațiile.

EXTENSIE

Crearea unei corespondențe în vederea schimbului de ierbare între elevii care scriu în limba lor maternă, ilustrând trecerea lor prin diferitele grădini ale lumii (fizic sau virtual).

EVALUAREA

Se face în funcție de capacitatea lor de:

- a reutiliza dispozitivul pentru a crea diferite ierbare personale,
- a-și extinde cunoștințele în știință și artă,
- a stăpâni instrumentul informatic, dându-i sens cu ajutorul practicilor creative valorizante,
- a da sens, o putere expresivă vocabularului specific ierbarului.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat de orice public: copii, tineri, adulți.

Autor: Aline Rutily

Association *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France.

IERBARUL VIRTUAL CU PLANTE CU FLORI ALBASTRE DIN VAL D'ORCIA

PROIECT

Descoperirea unui teritoriu neexplorat poate duce la stimularea spiritului de observație și a creativității. Din observațiile și colecțiile de plante din mediul rural înconjurător, se realizează un ierbar pentru a fi postat on-line.

PUBLIC

Adulți în formare.
Elevi de la școlile din Pienza.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Sensibilitate și expresie culturală
- Învăț să înveți
- Competențe digitale

OBIECTIVE

- Extinderea câmpului de percepție a culorilor prin explorarea peisajului.
- Stimularea curiozității pentru plante, habitatul acestora, morfologia lor
- Îmbogățirea repertoriului tehnicilor artistice, în special a colajului.

DRUMURILE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Traversând Val d'Orcia, plantele albastre care cresc pe câmpuri: limba-mielului, rozmarin, zambile ...

MATERIAL

Flori, creioane colorate, vopsea, pasteluri, hârtie de desen, markere, lipici.

DESFĂȘURARE

- Mergeți în câmp deschis și în pădurile din Val d'Orcia în căutarea plantelor cu flori albastre.
- Identificați plantele la fața locului folosind "Flora". Observați-le locurile în care trăiesc, tipul de sol în care cresc, expunerea lor la umbra sau la lumină. Notați într-o "agendă florală" numele plantelor, găsite în "Flora" în italiană și latină.
- Realizați pagini de ierbar prin așezarea plantelor pe foi de hârtie. Scrieți pe etichetă numele lor, locul în care trăiesc, data recoltării. Fotografați paginile de ierbar.
- Scrieți un scurt text în care să prezentați portretul plantelor, locul unde acestea trăiesc.
- Postați acest text on-line, însoțit de fotografii, pe site-ul web al proiectului "Chemins du bleu en Europe"

PRELUNGIRE

Cu plantele culese, faceți colaje pentru a alcătui paginile unui "ierbar artistic":

- Îmbogățiți gama de culori a colajelor făcând completări cu ajutorul creioanelor, acuarelelor, pastelurilor.
- Scrieți un text despre legendele florilor, reale sau inventate.
- Postați on-line acest text și colajele într-un "ierbar artistic".

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de

- a realiza planșele din ierbar urmând instrucțiunile - scrierea denumirilor, descrierea, lipirea plantelor -,
- a îmbogăți repertoriul tehnicilor,
- a reutiliza câmpul lexical al plantelor,
- a utiliza eficient instrumentele digitale "ierbare" on-line.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Orice persoană care locuiește în Val d'Orcia.

Autor: Valentina Pierguidi

Fondazione Alessandro Tagliolini. *Centro per lo Studio del Paesaggio e del Giardino*,
San Quirico d'Orcia, Italia

ILUSTRARE ȘTIINȚIFICĂ DE LA ALBASTRUL LAGUNEI RIA FORMOSA

PROIECT

Producerea de imagini albastre plecând de la decorurile de pe plăcile de ceramică “azulejos” care reproduc flora și fauna lagunei Ria Formosa, din Algarve, în cadrul unui proiect ce vizează învățarea despre biodiversitatea parcului natural Ria Formosa și înțelegerea importanței conservării naturii.

PUBLIC

- Elevi de liceu.
- Adulți în formare continuă.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă.
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- Sensibilitate și expresie culturală.
- Învăță să înveți.

OBIECTIVE

- Motivarea curiozității intelectuale și a dorinței de a învăța.
- Dotarea cursanților cu instrumente simple pentru a explora și înțelege flora și fauna de la Ria Formosa și nevoia de a le conserva.

MATERIAL

- foi groase de desen A3 sau hârtie pentru pictură.
- Hârtie de calc, bandă adezivă transparentă.
- Unelte de desen: creion, radieră, riglă, stilou de tip rotring pentru linii de diferite grosimi, cerneală albastră chinezească.
- O colecție de imagini cu elemente naturale reproduse pe azulejos, pe care să le folosească drept modele.
- Un link internet către un instrument colaborativ on-line, util pentru cercetarea științifică.

LUCRĂRI CONEXE

Plăcile de ceramică “azulejos” din patrimoniul portughez reproducând animale și plante, cum ar fi cele care acoperă pereții Palatului Estoi sau pe cei ai Palatului Marchizului de Fronteira din Lisabona.

DEFĂȘURARE

Citiți și utilizați următoarea fișă tehnică:

- Alegeți o imagine.
- Trasați linii gri de diferite nuanțe, mai mult sau mai puțin întunecate.
- Așezați și fixați hârtia de calc pe imaginea selectată.
- Reproduceți imaginea selectată acoperind desenul cu liniile experimentate.
- Repetați acest proces transferând imaginea copiată cu hârtia de calc pe hârtia de pictat și pictați desenul obținut în diferite nuanțe de albastru.

PRELUNGIRE

Reconstituiți procesul în scris, redactând o fișă tehnică care să rezume metoda folosită.

Lucrările elevilor care ilustrează plantele albastre sunt colectate pentru a alcătui un ierbar virtual pe care aceștia învață să-l posteze on-line pe site-ul proiectului european

www.paysage-patrimoine.eu.

Această tehnică le permite să deseneze

- cărți poștale pentru a le trimite corespondenților,
- ilustrații pentru agendele personale, în legătură cu "*Plimbarea albastră prin Văile Suspendate*" (vezi fișa pedagogică concepută pentru această activitate).

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea cursanților de:

- a reconstitui în scris fișa tehnică care rezumă metoda utilizată,
- a o reutiliza într-un alt context,
- a scrie corect din punct de vedere ortografic această fișă, utilizând vocabularul științific corespunzător,
- a-și însuși competențele de bază în domeniul observației științifice: desenul și imaginea ca metodă de transmitere a cunoștințelor,
- a înțelege, a reține prin observație și desen, exersând capacitatea retinei de "a memora" ceea ce a stimulat-o.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest atelier de lucru este propus și studenților din cadrul Universității din Faro, care pregătesc un Masterat în educație.

Autori

Maria Teresa Jerónimo și Helena Barracosa
Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugalia
Fotografii Helena Barracosa

DRUMEȚIE ALBASTRĂ LA VĂILE SUSPENDATE

PROIECT

Organizarea unei drumeții pentru a dobândi competențe în domeniul științific, acordând atenție

- importanței protejării resurselor naturale și culturale;
- promovării bunăstării și a calității vieții celor care participă.

PUBLIC

Elevii de toate nivelurile de învățământ.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Învăț să înveți
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Cunoașterea biodiversității.
- Cunoașterea valorii geomorfologice și a peisajului falezelor din Algarve.
- Creșterea gradului de conștientizare cu privire la problema conservării mediului.
- Dezvoltarea comportamentelor de ocrotire a mediului.
- Învățarea marcajelor specifice traseelor turistice.

DRUMURILE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

Plimbarea albastră, un parcurs scurt, care face parte din traseul *Celor 7 Văi Suspendate*, organizat de Primăria din Lagoa, pentru a proteja coasta.

MATERIAL

- Broșura "Plimbare albastră".
- Materiale pentru desen.
- Aparat de fotografiat.

DEFĂȘURARE

Se merge într-o drumeție de 2 km, plecând de la *Praia da Marinha* și ajungând la *Praia Benagil*, de-a lungul traseelor marcate pe faleze a căror înălțime maximă este de 50 m deasupra nivelului mării.

- Elevii studiază broșura "Plimbare albastră".
- Profesorul atrage atenția asupra comportamentelor care trebuie adoptate: nu părăsiți traseul marcat, nu călcați plantele, nu rupeți plantele și nu depășiți niciodată perimetrele de siguranță marcate.
- În timpul excursiei, elevii iau notițe și fotografiază flora (pot fi descoperite 35 specii diferite), fauna și formarea geomorfologică.
- Se călătorește cu barca prin peșterile create de eroziunea marină, dintre care cea mai faimoasă este Peștera Benagil. Elevii observă falezele și fauna. Ei învață să cunoască mai bine modul de formare a falezelor, peșterilor și văilor.
- Ei colectează mărturii: fotografii, desene, texte, broșuri.

PRELUNGIRE

- Biologie: studierea biodiversității faunei și florei, a geologiei locului, în perioada dintre mezozoic și cenozoic.
- Geografie: conturarea unei imagine complete a suprafeței Pământului și dezvoltarea competențelor și instrumentelor analitice esențiale pentru formarea unor cetățeni responsabili.
- Educație artistică: explorarea faunei și florei prin cercetare științifică.
- Limba portugheză: realizarea unui reportaj despre această drumeție.

EVALUARE

Se măsoară prin capacitatea de a reformula, reutiliza cunoștințele dobândite în timpul vizitei:

- caracteristicile unui mediu natural,
- biodiversitatea coastei Algarve,
- importanța conservării mediului,
- transferul cunoștințelor dobândite în cadrul altor drumeții în natură.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Profesori din toate domeniile educației.

Publicul larg

Autor Anabella Vaz

Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugalia

Fotografii Paula Pereira

VAL D'ORCIA, O MARE DE ARGILĂ

PROIECT

Analizarea formării teritoriului Val d'Orcia, caracteristicile și proprietățile argilei, utilizarea și importanța acestui material în istoria și producția artistică, în principal în teracota *Della Robbia* unde culoarea predominantă este albastrul.

PUBLIC

Adulți în formare

Elevii și profesorii școlii din Castiglione d'Orcia.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și exprimare culturală
- Competențe sociale și civice

OBIECTIVE

- Îmbunătățirea cunoașterii teritoriului în care trăiesc elevii, prin implementarea acțiunilor de conștientizare și responsabilizare.
- Dezvoltarea cunoștințelor de bază.
- Dezvoltarea abilităților de observare, stimulând curiozitatea personală.
- Îmbunătățirea abilității de a-și îmbogăți exprimarea verbală și lexicul, prin dobândirea unor termeni specifici.
- Dobândirea de cunoștințe despre transformarea materiei prime și importanța acesteia într-o abordare transversală a teritoriului.

RUTELE CULORII ALBASTRE EXPLORATE

- Argilele "albastre" din Val d'Orcia.
- Albastru I din teracota Della Robbia, din interiorul bisericilor din Radicofani.

MATERIAL

- Texte, cărți de artă, fișe informative.
- Tipuri de roci, fosile.
- Fotografii, imagini și desene.

DERULARE

Activitatea a avut loc în momente diferite, în sală și în teren.

- În sală, o prezentare de diapozitive este folosită ca suport pentru a înțelege principalele caracteristici și geneza teritoriului.

Bucăți de lut pe care elevii le pot atinge și vedea direct îi permit să observe și să experimenteze calitățile specifice, versatilitatea și importanța acestui material.

- În teren elevii observă și diferențiază ce sunt *calanchi* și *biancane* și modul în care s-au format. Ei descoperă argilele albastre. Cursanții au ocazia să descrie aceste forme erozive prin desene și texte.

Colecția de fosile face posibilă înțelegerea faptului că acum milioane de ani, chiar locul în care se află, a fost complet acoperit de mare.

Vizitarea atelierului de teracotă *Della Robbia* permite înțelegerea legăturii dintre teritoriu, materia primă și producția artistică. Este, de asemenea, o oportunitate de a observa, fotografia, desena modele și culori de teracotă.

De la culorile observate, fiecare produce nuanțe diferite de albastru, în funcție de percepția și sensibilitatea sa.

EXTENSIE

Colectați desenele și textele personale, expuneți-le, compuneți postere care prezintă această expoziție publicului larg.

EVALUARE

Evaluarea capacității cursanților de:

- a reflecta și a-și re-elabora gândurile,
- a-și îmbunătăți competențele de exprimare orală,
- a lucra în echipă
- a înțelege procesul de transformare a materiei prime,
- a-și îmbunătăți cunoștințele despre tehnicile artistice.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Profesori în formare continuă

Autor Valentina Pierguidi

Fondazione Alessandro Tagliolini. Centro per studio în Paesaggio e del Giardino,
San Quirico d'Orcia, Italia

COMPUNEREA CULORILOR CU DISCUL NEWTON

PROIECT

Realizarea unui experiment complementar celui legat de curcubeu: îmbinarea unor diferite suprafețe colorate cu "alb" folosind discul Newton. Acest experiment pune în evidență rolul procesului continuu ochi-creier în percepția vizuală a fuziunii culorilor.

PUBLIC

- Adulți în cadrul unor cursuri de formare continuă care au nevoie să își îmbunătățească cunoștințele și competențele în domeniul științific.
- Elevi ai Colegiului Tehnic de Comunicații "N.V. Karpen" din Bacău.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei
- Sensibilitate și expresie culturală

OBIECTIVE

- Evidențierea elementelor caracteristice fenomenului de compunere a culorilor prin experimentul cu discul Newton;
- Înțelegerea, experimentarea acestui fenomen de fuziune;
- Utilizarea terminologiei specifice într-o varietate de contexte de comunicare;
- Transferul cunoștințelor dobândite în alte domenii de interes, precum cinematografia.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

O colecție de extrase de film din diferite perioade, de la începutul cinematografeiei până la filmele actuale, care au fost selectate/alese pentru legăturile lor cu culoarea albastru (a se vedea fișa pedagogică „Parcursul culorii albastru în cinematografie“).

MATERIALE

- Un mecanism "Discul Newton" ale cărui instrucțiuni de confecționare se găsesc online.
- Un circuit electronic (recuperat de la un CD portabil)
- O sursă de tensiune variabilă
- Secvențe de film (Youtube).

DERULARE

- Se face un rezumat al fenomenelor fizice legate de lumină (reflexie, refracție, dispersie);
- Se listează variante ale discului Newton; se confecționează suportul pentru desfășurarea experimentului cu două versiuni pentru operarea discului: manuală și electrică;
- Se realizează cele două experimente prin variația vitezei de rotație; se fac observații; se analizează posibilele cauzele ale obținerii, prin rotația culorilor, a unei nuanțe de alb-bej; se face legătura între capacitatea de a percepe/înregistra detalii și conexiunea ochi-creier în prelucrarea informațiilor;
- Se proiectează câteva secvențe de film din perioade diferite (filme de la începutul cinematografeiei și film actual); se face legătura cu tehnicile de creare a unui film, cu numărul de imagini pe secundă percepute secvențial sau continuu.

EXTENSIE

Realizați un scurt metraj animat, plecând de la o succesiune de imagini obținute prin desen, colaj, pictură, etc.

EVALUARE

Ea va pune accentul pe capacitatea de:

- a defini, înțelege și experimenta elementele caracteristice fenomenului de fuziune a culorilor pe baza discului Newton;
- a reutiliza terminologia specifică într-o varietate de contexte de comunicare;
- a găsi motivația de a cerceta tema în cadrul altor domenii disciplinare, cum ar fi cinematografia.

ALT PUBLIC

Acest modul foarte recreativ poate fi parcurs de copii de școală primară și de adulți de toate vârstele.

Autor: Angela Gînță, profesor de fizică,
Colegiul Tehnic de Comunicații „N.V. Karpen”, Bacău, România

VIZIUNEA CULORII

PROIECT

În percepția culorii unui obiect intră în joc trei elemente: nu doar sursa de lumină și obiectul privit, dar și observatorul însuși.

Proiectul constă în a-i face pe elevi să înțeleagă că proprietățile retinei explică anumite particularități ale percepției vizuale a culorilor.

PUBLIC

Adulți în cadrul unor cursuri de formare continuă

Elevii Liceului « Alexandre Dumas », Moscova, Rusia

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă;
- Competențe lingvistice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei;
- Sensibilitate și expresie culturală.

OBIECTIVE

- Exploatarea unui cerc cromatic;
- Interpretarea culorii unui amestec obținut din materiale colorate;
- Înțelegerea sintezei aditive.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Picturi:

- Henri Edmond Cross, *Les Îles d'Or*, ulei pe pânză, între 1891 și 1892, Musée d'Orsay, Paris;
- Vincent van Gogh, *Terrasse du café le soir*, ulei pe pânză, 1888, Muzeul Kröller-Müller, Otterlo, Olanda;
- Paul Signac, *Notre-Dame de la Garde*, ulei pe pânză, 1906, Muzeul Metropolitan de Artă, New York, SUA;
- Maître du Haut-Rhin, *Petit jardin de Paradis*, pictură pe lemn, v.1420, Städelches Kunstinstitut, Frankfurt, Germania.

MATERIALE

- Un mic carnet cu pagini albe;
- O paletă de culori;
- Scobitori;
- Vopsea (guașă);
- O coală de carton alb.

DERULARE

- Persistența retinei

Realizarea unei cărți flipbook, pornind de la următorul exercițiu: pe prima pagină a unui carnet, într-un colț, desenați o linie verticală. Pe a doua pagină, în același loc, o linie identică, dar ușor oblică. După ce ați "descompus" pozițiile acestei linii pe treizeci de pagini, răsfoiți rapid marginea carnetului. Vedeți că linia se rotește.

Concluzie: când privim un obiect, imaginea este imprimată pe retină. Fiecare imagine capturată de retină durează o fracțiune de secundă înainte de a dispărea. Aceasta se numește persistența retinei.

- Legea contrastului simultan al culorilor

- Prezentați și descrieți cercul cromatic. Definiți noțiunea de culori complementare. În 1839, chimistul Michel-Eugène Chevreul a înțeles efectul fiziologic potrivit căruia fiecare culoare percepută de ochiul nostru declanșează percepția culorii sale complementare.

- Pictați diferite culori juxtapuse pentru a compara diferențele de ton. Ce se întâmplă când două culori complementare sunt juxtapuse? Chevreul a enunțat legea contrastului simultan al culorilor, conform căreia, atunci când două culori complementare sunt juxtapuse, ele dobândesc mai multă strălucire.

- Prezentați tabloul intitulat „*Terrasse du café, le soir*”. Observați cum Van Gogh folosește culorile complementare și efectul vizual al contrastelor simultane. Arătați că pictorii par să fi exploatat efectul contrastului culorilor înainte ca acesta să fi fost teoretizat de către Chevreul. Observați contrastele culorilor folosite în pictura „*Petit jardin de Paradis*”.

- Amestecul optic de culori

Plecând de la videoproiecția unui set de lucrări impresioniste și pointiliste, arătați că pictorii se inspiră din descoperirile științifice despre legile optice. Ei nu mai amestecă culorile pe paletă, ci direct pe pânză. Petele colorate permit ochiului să amestece culorile. Impresionismul va tinde spre o abordare științifică, prin Pointilism. Seurat inventează o metodă de sinteză a culorilor cu ajutorul unor puncte minuscule. Observați un detaliu mărit al acestor puncte: juxtapunerea de puncte roșii și verzi produce pe retină o senzație de culoare "galbenă". Ochiul efectuează o sinteză a culorilor atunci când este supus mai multor radiații luminoase. Există sinteză aditivă de verde și roșu pentru a da culoarea galben.

EXTENSIE

Realizarea unei palete de culori pe o coală de carton prin amestecare optică, cu ajutorul unor scobitori înmuiate în guașă, prin juxtapunerea punctelor mici colorate. Trebuie pictat un număr suficient de puncte, apropiată și îndepărtată paleta pentru a obține senzația de culoare. Utilizați această paletă într-o creație personală.

EVALUARE

Ea va pune accentul pe capacitatea de:

- a înțelege și a construi noțiuni științifice plecând de la un cerc cromatic;
- a înțelege rolul retinei în viziunea culorii;
- a interpreta culoarea unui amestec obținut din materiale colorate;
- a înțelege sinteza aditivă;
- a refolosi aceste noțiuni în cadrul unor ateliere creative de arte vizuale.

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat cu orice public: adulți, copii, tineri, seniori, cadre didactice la cursuri de formare.

Autor: Jean-Michel Josse

Asociația « *Paysage et Patrimoine Sans Frontière* », Saint-Germain-en-Laye, Franța

CULORILE CURCUBEULUI: DESCOMPUNEREA LUMINII ALBE

PROIECT

Există oare cineva care nu se bucură la vederea curcubeului? Un arc colorat pe cerul albastru, care a inspirat poeți, pictori și muzicieni, un fenomen fascinant al naturii. Se experimentează acest fenomen în domeniul științific pentru a arăta că el dezvăluie o compoziție de culori prezente în lumină.

PUBLIC

- Adulți în cadrul unor cursuri de formare continuă, care au nevoie să își îmbunătățească cunoștințele și competențele în domeniul științific.
- Elevi ai Colegiului Tehnic de Comunicații "N.V. Karpen" din Bacău.

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicare în limba maternă
- Competențe matematice și competențe de bază în domeniul științei și tehnologiei.
- Sensibilitate și exprimare culturală.

OBIECTIVE

- Evidențierea elementelor caracteristice fenomenului de descompunere a luminii, pe baza observației directe.
- Înțelegerea și experimentarea fenomenului de descompunere a luminii.
- Utilizarea terminologiei specifice într-o varietate de contexte de comunicare.
- Transferul cunoștințelor dobândite în alte domenii de interes.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

- O colecție de fotografii și picturi cu curcubeu care iluminează cerul românesc.
- Texte, povești și legende legate de tema curcubeului.

MATERIAL

- Banc optic, prismă, ecran
- Materiale reflectorizante: țesături, CD-uri, baloane de săpun
- Conexiune la internet (curcubeu).

DERULARE

1. Întrebări adresate cursanților

Ce culoare are cerul? Care este culoarea luminii din jurul nostru? De unde vine curcubeul?

După ce au fost colectate toate ipotezele, se dezvăluie faptul că culorile sunt conținute în lumina albă. Cum dovedim/demonstrăm acest lucru?

2. Experimente

- Clasa este împărțită în grupe și se desfășoară experimentul de laborator despre fenomenul de descompunere a luminii; se fac observații asupra fenomenului și repartiției culorilor pe ecran;
- se realizează experimente folosind lumina monocromatică; elevii observă fenomenul produs pe bulele de săpun și pe suprafața unui CD-ROM irizat.

3. Se fac comparații între experimente: se compară spectrul obținut cu ajutorul rismei și imagini/fotografii ale curcubeului.

EXTINDERE

Plecând de la lexicul utilizat (de exemplu, cuvântul "irizat") se întocmește un inventar al miturilor și legendelor legate de curcubeu.

EVALUARE

Evaluarea va pune accentul pe capacitatea de:

- a defini, înțelege și experimenta elementele caracteristice fenomenului de descompunere a luminii;
- a reutiliza terminologia specifică într-o varietate de contexte de comunicare;
- a găsi motivația de a cerceta tema în cadrul altor domenii disciplinare.

ALT PUBLIC

Adulți tineri în proces de reinsertie profesională, care și-ar putea îmbunătăți cunoștințele și competențele pentru a-și găsi un loc de muncă într-un muzeu al științei.

Autor: Angela Gîntă, profesor de fizică,
Colegiul Tehnic de Comunicații „N.V. Karpen”, Bacău, România

SINTEZA ADITIVĂ A CULORILOR

PROIECT

Proiectul se referă la înțelegerea procesele legate de percepția vizuală prin experimentarea modelului aditiv de combinare a culorilor spectrale.

PUBLIC

- Adulți în formare continuă care au nevoie să își perfecționeze cunoștințele și competențele în domeniul științific.
- Elevi ai Colegiului Tehnic de Comunicații "N.V. Karpen", Bacău

COMPETENȚE CHEIE

- Comunicarea în limba maternă
- Competențe lingvistice și abilități de bază în domeniul științei și tehnologiei

OBIECTIVE

- Înțelegerea sintezei aditive
- Transferul cunoștințelor dobândite în alte domenii de interes.

RUTELE PE ALBASTRU EXPLORATE

Lucrările artiștilor europeni contemporani care utilizează lumina, ca Yann Kersalé

MATERIAL

- un circuit LED roșu-verde-albastru
- lămpi cu halogen echipate cu filtre colorate R, V, B (roșu, verde, albastru)
- o sursă de tensiune variabilă
- culori pentru a picta sticla
- corpuri transparente (de exemplu, ochelari)

DERULARE

Sinteza aditivilor de culori:

Propuneți să priviți printr-o lupă ecranul unui computer. Veți constata că aceste culori sunt produse de un mozaic de puncte de trei culori: roșu, verde și albastru.

Amestecați fasciculele de lumini colorate utilizând lămpi cu filtre de culoare RGB. Prin iluminarea succesivă a celor trei lămpi, se constată că razele luminoase, prin alipire, produc noi culori complementare: galben, magenta, cyan. Cele trei lămpi aprinse arată că adăugarea celor trei culori primare, albastru, verde, roșu, duce la alb. Este sinteza aditivă a culorilor. Această sinteză a aditivilor care se referă la culorile spectrale - și nu la culorile pigmentare - se aplică ori de câte ori ne confruntăm direct cu lumina emisă sau primită.

Faceți umbre colorate

Puneți mâna în fața fasciculelor de lumină: apar umbre colorate. Se caute ipoteze de lucru. Constatați că culoarea umbrei este:

- roșie, verde sau albastră dacă lumina unui singur spot este proiectată pe ecran, celelalte două fiind acoperite de mână,
- cyan, magenta sau galbenă dacă luminile a două spoturi sunt proiectate pe ecran, a treia fiind acoperită de mână,
- neagră (fără lumină), dacă luminile celor trei spoturi sunt acoperite de mână.

Aplicați această lege creând umbre creative și pline de culoare. Pe recipientele de sticlă, se vopsesc diferite modele cu culori translucide RGB și culorile lor complementare J, C, M (galben, cyan, magenta). Utilizați o sursă de lumină pentru a proiecta pe perete umbrele colorate obținute din desene .

EXTINDERE

Utilizați cunoștințele dobândite pentru a dezvolta activități creative utilizând culoarea în decorul de acasă.

EVALUARE

Se măsoară capacitatea de;

- a înțelege sinteza aditivă,
- a emite ipoteze și de a le verifica,
- a înțelege modul în care funcționează percepția vizuală

ALT PUBLIC ȚINTĂ

Acest modul poate fi realizat pentru orice public: adulți, copii, vârstnici, profesori în formare.

Autor: Angela Gîntă, Profesor de Științe Fizice,
Colegiul Tehnic de Comunicații "N.V. Karpen", Bacău, România

ILUSTRĂȚII

✓ GĂSIȚI UNELE ILUSTRĂȚII ALE FIȘELOR PEDAGOGICE PE SITE-UL PEISAJ ȘI PATRIMONIU FĂRĂ FRONTIERE

➤ **Literatură, scriere, poezie**

<http://paysage-patrimoine.eu/spip.php?article2029>

➤ **Arta spectacolului și arte vizuale: cinema, fotografie, expoziții, teatru**

<http://paysage-patrimoine.eu/spip.php?article2030>

➤ **Artele patrimoniului: mozaic, ceramica, imprimare pe pânză**

<http://paysage-patrimoine.eu/spip.php?article2031>

➤ **Arte plastice: pictură, sculptură**

<http://paysage-patrimoine.eu/spip.php?article2032>

➤ **Matematică, Știință și Tehnologie**

<http://paysage-patrimoine.eu/spip.php?article2033>

✓ A SE VIZIONA PE YOUTUBE:

<https://www.youtube.com/watch?v=sQAtHFEPJuc>

Valentino Montanari - Les chemins du bleu en Europe - CPIA

<https://www.youtube.com/watch?v=jLUk5dMzOo>

Valentino Montanari - S.I.S.A.M. - Voyage dans la couleur bleue - La fresque - a.s. 2016-17 CPIA

<https://youtu.be/dkcpOg6C5PU>

Agrupamento de Escolas Joao de Deus, Faro, Portugal, Film d'animation réalisé avec Stop Motion

https://youtu.be/gGvvO3U_Dsg

film sur notre exposition bleue.

Agrupamento de Escolas Joao de Deus, Faro, Portugal. Exposition "Notre bleu"

<https://youtu.be/g-Kpo4qwkDQ>

Agrupamento de Escolas Joao de Deus, Faro, Portugal RAP sur le poème sur le thème du bleu de Fernando Pessoa (poète portugais)

✓ **A SE CONSULTA DE ASEMENEA:**

➤ **Site-ul proiectului www.paysage-patrimoine.eu rubricile următoare**

« **Exposition** »,

http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique6&num_lang=1

« **Herbiers** »,

http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique395&num_lang=1

« **Carnets** »

<http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique120>

« **Art postal** »

http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique437&num_lang=1

« **Glossaire** »

http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique444&num_lang=1

« **Transcultural carpet blue** »

http://www.paysage-patrimoine.eu/spip.php?rubrique440&num_lang=1

➤ **Le site « Transcultural carpet blue »**

<http://www.transcultural-carpet-blue.eu>

AUTORII FIȘELOR PEDAGOGICE

Sección de Educación Permanente *Pablo Freire*, Maracena Granada, Espagne

Antonio Molina Abril
Alejandro Molina Lopez
MariaJosefa Lopez Montes

Association *Paysage et Patrimoine sans frontière*, Saint-Germain-en-Laye, France

Élisabeth Crombecque
Naïma Halim-Josse
Jean-Michel Josse
Alexandra Koszelyk
Magali Labbé
Annick Le Caro
Marie-Claude Le Vaillant
Monique Malique
Alain Quagliarini
Chantal Richard
Aline Rutily
Jean Soulier
Dominique Watrin

Fondazione Tagliolini, San Quirico d'Orcia, Italie

Raffaele Giannetti
Paola Gorelli
Paolo Naldi
Valentina Pierguidi
Ugo Sani
Antonio Sigillo
Raffaella Smaghi

Università popolare *La Sorgiva*, Montecchio Emilia, Italie

Naire Boniburini
Carla De Lucio
Luciana Di Nisio
Eles Iotti
Angela Marchetti
Cesarina Minardi
Luca Monducci
Villiam Morelli
Patrizia Pioli
Nuvoletta Spezia

Scuola Internazionale Studi d'Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italie

Deborah Gaetta
Donatella Mazza
Valentino Montanari

Agrupamento de Escolas *João de Deus*, Faro, Portugal

Emilia Amaral

Helena Barracosa

Ana Lúcia Correia

Maria Teresa Jerónimo

Paula Henriques Pereira

Rosária Próspero

Inês Rosa

Maria João Seruca

Anabella Vaz

Rui António

Asociația *Accentul Circumflex*, Bacău, România

Angela Sterpu

Ioan Grintescu

Raluca Lovin

Mărioara Pașcu

Colegiul Tehnic de Comunicații *N.V. Karpen*, Bacău, România

Angela Gîntă

CURSANȚI

ADULȚI

- Adulți de la Sección de Educație Permanente Pablo Freire, Maracena Granada, Spania
- Adulții asociației Peisaj și patrimoniu fără frontiere, Saint-Germain-en-Laye, Franța
- Tânerii șomeri al Misiunii Locale din Saint-Germain-en-Laye, Franța
- Femeile șomer ale asociațiilor partenere ale Departamentului de artă și istorie al orașului Heritage din Périgueux
- Seniori la casa de pensionare Notre Dame, Le Pecq, Franța
- Cursanții de la Centro Provinciale Istruzione Adulti, Ravenna, Lugo, Faenza, Italia
- Adulții șomeri ai Scuola Internazionale Studi de la Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia
- Iubitorii de artă italieni și străini înscriși la Scuola Internazionale Studi din Arte del Mosaico e dell'Affresco, Ravenna, Italia
- Studenții și absolvenții recenți ai Academiei din Belle Arti di Firenze
- Studenții și absolvenții Academiei din Belle Arti di Carrara (sculptura Sezione Bozzetti și Sezione)
- Tinerii șomeri din orașul San Quirico d'Orcia
- Adulții cu dizabilități ai Cooperativei pentru succesul social al orașului Siena
- Adulți ai asociației Auser din San Quirico d'Orcia
- Femei tinere străine ale Servizio Politiche Sociali din Montecchio Emilia, Italia
- Tinerii șomeri ai Associazione Bibbiano Giovane din municipiul Bibbiano, Italia
- Tinerii dezavantajați din Centrul Diurno din San Polo d'Enza, Italia
- Adulții de la Università Popolare La Sorgiva din Montecchio Emilia, Italia
- Adulții cu dizabilități (surzi) de la Escola de Referência para a Educação do Ensino Bilingvă de la Alunos Surdos (EREBAS)
- Adulții care beneficiază de Educação de Adultos și Contexto Prisional, Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia
- Adulții șomeri ai Asociației Accentul Circumflex, Bacău, România

CURSANȚII DIN ÎNVĂȚĂMÂNT

- Profesorii și studenții de la Agrupamento de Escolas João de Deus, Faro, Portugalia
- Profesorii și elevii de la Colegiul Tehnic de Comunicatii Nicolae Vasilescu Karpen, Bacău, România
- Profesorii și studenții Colegiului Marcel Robi, Saint-Germain-en-Laye, Franța
- Profesori și studenți ai Școlii Maurice Fort, Bégoux, Franța
- Profesorii și studenții Școlii Saint-Exupéry, Marly-le-Roi, Franța
- Profesorii și studenții de la Liceul Francez Alexandre Dumas, Moscova, Rusia
- Profesorii din Provincia Ravenna, Italia
- Profesorii și elevii Școlii Secundare Scuola din Primo Grado "Guido Novello", Ravenna, Italia
- Profesorii și studenții de la Scuola Primaria "Codazzi-Gardenghi", Lugo, Ravenna, Italia
- Profesorii și studenții de la Școala Primară Pienza, Italia

- Profesorii, elevii și părinții Școlii primare San Quirico d'Orcia, Italia
- Profesorii și elevii Școlii Primare din Castiglione d'Orcia, Italia
- Profesorii și studenții de la Scuola Elementare E. De Amicis din Montecchio Emilia, Italia